

LILLEHAMMER
KOMMUNE

KOMMUNEDELPLAN LILLEHAMMER BY - BYPLANEN 2020-2023 (2030) PLANBESKRIVELSE

DATERT 26.03.2020. REVIDERT ETTER VEDTAK I KMD 10.03.21

- DEN LEVENDE OG ATTRAKTIVE BYEN -

FORORD

Målet med Kommunedelplan Lillehammer by - Byplanen 2020-2023 (2030) er å legge overordnede føringer for utvikling av Lillehammer by fram mot 2030.

Lillehammers politikk har gjennom mange tiår hatt tett byutvikling som prinsipp. Dette videreføres i ny plan. Planen legger til rette for at vekst og utvikling skal skje i den definerte flerkjernestrukturen, det vil si i bysentrum, bynære områder og bydelsstentrene. Nytt i planarbeidet er fokus på en tilpasning til strøkets karakter som viser byens særpreg og identitet, definere særskilte kulturmiljøer som viser byens historiske utvikling og definering av en sammenhengende grønnstruktur – byromsveven.

Byens arealpolitikk skal bygge opp under målet om at vekst i personbiltrafikken skal tas med sykkel, gange og bybuss. Boliger, skole, barnehage, bo- og servicesentre og dagligvare skal konsentreres og skape gode nærmiljøer, der hverdagen er enkel. En tett by- og bydelsstruktur er viktig for å sikre det bynære landbruket og dyrka mark.

Lillehammer bys identitet er i stor grad knyttet til den særegne trehusbebyggelsen i sentrum og miljøene rundt denne. Det er stor enighet om å ivareta denne identiteten og å opprettholde et levende bysentrum. Samtidig må næringsliv som hører hjemme i sentrumsmiljøene gis mulighet til etablering og videreutvikling.

Byplanen har flere funksjoner:

- Den er et politisk styringsverktøy for utvikling av byen. Dette gjelder både nyetablering, fornyelse og fortetting, bruk og vern, trafikk og transport, miljø og helse, handel og service, samt sosiale og kulturelle møteplasser og opplevelser.
- For innbyggerne, tilreisende og turister skal planen bidra til at Lillehammer framstår med et handels-, bo-, kultur- og opplevelsestilbud som gjør byen attraktiv og levende.
- For eiendomsutviklerne, utbyggere og investorer skal planen skape tydelige og forutsigbare rammer for utvikling og forvaltning av bygårder og eiendommer.
- Den er et administrativt verktøy i plan- og byggesaksbehandlingen.

Planens dokumenter er å finne på kommunens hjemmeside: www.lillehammer.kommune.no

Planen har vært lagt ut til høring i to perioder. Kommunens innbyggere har vist stor interesse for Byplanen gjennom oppmøter på åpne dager, høringsuttalelser og avisoppslag.

Ordføreren takker alle for bidrag og håper den vedtatte planen vil gi grunnlag for en byutvikling i Lillehammer som gagnar byen og dens innbyggere.

Lillehammer, mars 2020

.....

Ingunn Trosholmen
Ordfører

Innhold

1. Innledning.....	4
2. Planens visjon	8
2.1 Visjon.....	8
3. Planens hovedgrep.....	9
3.1 Byvekst innenfra – fortetting og transformasjon.....	9
3.1.1 Mål.....	9
3.1.2 utfordringer og muligheter	10
3.1.3 Kunnskapsgrunnlag	10
3.1.4 Plangrep.....	14
3.1.5 Oppfølging	21
4. Planens fokusområder	23
4.1 Byen som boligområde.....	23
4.1.1 Mål.....	23
4.1.2 utfordringer og muligheter	24
4.1.3 Kunnskapsgrunnlag	24
4.1.4 Plangrep.....	24
4.1.5 Oppfølging	29
4.2 Byen som handels- og næringsby.....	31
4.2.1 Mål.....	31
4.2.2 utfordringer og muligheter	32
4.2.3 Kunnskapsgrunnlag.....	32
4.2.4 Plangrep.....	33
4.2.5 Oppfølging	41
4.3 Bygningsvern og kulturmiljøer - bruk og vern.....	42
4.3.1 Mål.....	42
4.3.2 utfordringer og muligheter	43
4.3.3 Kunnskapsgrunnlag	43
4.3.4 Plangrep.....	45
4.3.5 Oppfølging	49
4.4. Estetikk og arkitektur	50
4.4.1 Mål.....	50
4.4.2 utfordringer.....	51

4.4.3	Kunnskapsgrunnlag	51
4.4.4	Plangrep.....	51
4.4.5	Oppfølging	54
4.5	Byrommene og byromsveven	55
7.5.1	Mål.....	55
4.5.2	Utfordringer.....	56
4.5.3	Kunnskapsgrunnlag	56
4.5.4	Plangrep.....	58
4.5.5	Oppfølging	60
4.6	Bytrafikk og parkering	61
4.6.1	Mål.....	61
4.6.2	Utfordringer.....	62
4.6.3	Kunnskapsgrunnlag	62
4.6.4	Plangrep.....	64
4.6.5	Oppfølging	69
5.	Arealer med særskilte hensyn (hensynssoner)	70
5.1	Mål og intensjon.....	70
5.2	Typer hensynssoner	70
5.3	Kunnskapsgrunnlag	71
6.	Planprosess og medvirkning.....	72
6.1	Planprosess.....	72
6.2	Dialog og medvirkning.....	72
6.3	Innspill før høring/offentlig ettersyn.....	74
6.4	Første gangs høring/offentlig ettersyn.....	74
6.5	Politisk behandling og mekling.....	79
6.6	Planendringer	80
6.7	Andre gangs høring/offentlig ettersyn	81
6.8	Planendringer	84
6.9	Politisk behandling og mekling.....	86
6.10	Planendringer	87
6.11	Sluttbehandling	87
	Vedlegg	89
1.	Nasjonale, regionale og lokale føringer.....	89

1. Innledning

Bakgrunn

Grunnlaget for arbeidet med kommunedelplan for Lillehammer by ble nedfelt i et felles planprogram med kommuneplanens arealdel, vedtatt av kommunestyret 22.06.16. Planen er utarbeidet samtidig og i prosess med kommuneplanens arealdel for å oppnå en helhetlig arealpolitikk med langsiktig perspektiv fram til 2030.

Bystein nr. 2

Plannivå og formål

Kommunedelplan Lillehammer by (heretter kalt Byplanen) omfatter det sentrale byområdet (Byplanen av 2006 med utvidelse). Kommunedelplanen gjelder for perioden 2020-2023 med et langsiktig perspektiv fram til 2030.

Byplanen skal:

- Definere bypolitikken innenfor planområdet
- Gi grunnlag for byfornyelse og byutvikling i samarbeid med næringsliv, grunneiere og gårdeiere i planområdet
- Gi grunnlag/rammer for gjennomføring av en bypolitikk som sikrer gode helhetsgrep med hensyn til:
 - by – og bokvaliteter
 - bruk og vern

- nyskaping, nyetablering og nye arbeidsplasser
- bytrafikk, gatebruk og byrom.

Planens dokumenter

Byplanen består av følgende dokumenter (deler):

1. Planbeskrivelse
2. Bestemmelser og retningslinjer med følgende 8 deler (4 hovedkapitler og 4 vedlegg):
 - 1) Generelle bestemmelser
 - 2) Arealspesifikke bestemmelser
 - 3) Bestemmelsesområder
 - 4) Hensynssoner
 - 5) Skilt og reklame
 - 6) Illustrasjonskart til bestemmelsesområder (Områdetyper, bygningsvern og kulturmiljøer)
 - 7) Temakart (Parkeringssoner, byens profil, kombinerte formål og handel, gjennomføringssoner for byomforming/transformasjon, butikksentersone, overordna grønnstruktur, byrom leke- og aktivitetsplasser, grunnforurensning)
 - 8) Matrise med beskrivelse av kulturmiljøer
3. Plankart (arealformål og hensynssoner)
4. Handlingsprogram
5. Konsekvensutredning
6. ROS-analyse (Risiko- og sårbarhetsanalyse)
7. Kunnskapsgrunnlag:

Analysen og ikke rettskraftige temakart

Analysene er lagt til grunn for utformingen av Byplanen

Analysene er kort beskrevet i planbeskrivelsen.

Del 2 og 3 omfatter den rettskraftige delen av planen

Del 2: Bestemmelser og retningslinjer består av fire hovedkapitler og fire vedlegg (8 deler):

Kapitel 1: Generelle bestemmelser og retningslinjer.

Disse er i hovedsak felles for Byplanen og kommuneplanens arealdel.

Kapitel 2: Arealspesifikke bestemmelser og retningslinjer.

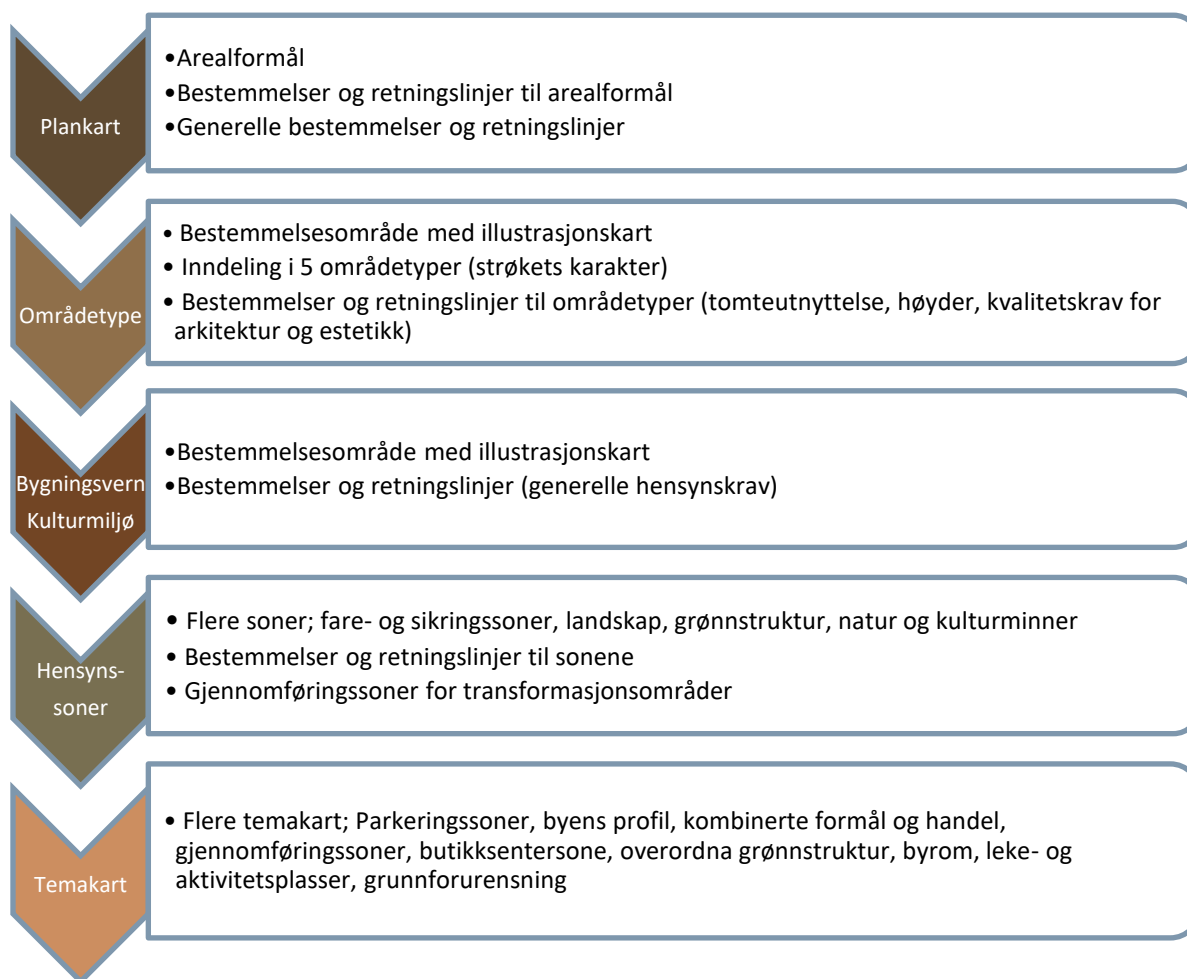
Kapitel 3: Bestemmelsesområder med juridisk bindende illustrasjonskart.

Kapitel 4: Hensynssoner.

Fleire av hensynssonene er felles for Byplanen og kommuneplanens arealdel.

Del 3: Plankart med arealformål og hensynssoner

Illustrasjonen viser sammenhengen mellom plandokumentene:

Planens rettsvirkning

Byplanen er en kommunedelplan som utdyper kommuneplanens visjon, mål og strategier for byområdet. Byplanens juridiske virkeområde er det området som er avgrenset av denne planen. Byplanens kart og bestemmelser er juridisk bindende for arealbruk innenfor planområdet.

Byplanen gjelder foran alle eldre reguleringsplaner ved motstrid. Byplanens arealdel er på overordnet nivå, og viser hovedformål, ikke detaljeringer innenfor formålene. Reguleringsplanene vil derfor ha rettskraftige underformål som ikke finnes i Byplanen.

Kommunedelplan er hjemlet i plan- og bygningslovens (PBL) kapittel 11, og spesielt § 11-6 som åpner for styring av arealbruk og bebyggelsens utforming gjennom en rettslig bindende arealdel. Det gis også adgang til å utforme deler av planen som veiledende i form av retningslinjer. Disse utdyper bestemmelsene, samtidig gir de holdepunkter for praktisering av planen og føringer for skjønnsutøvelse.

Planens avgrensning

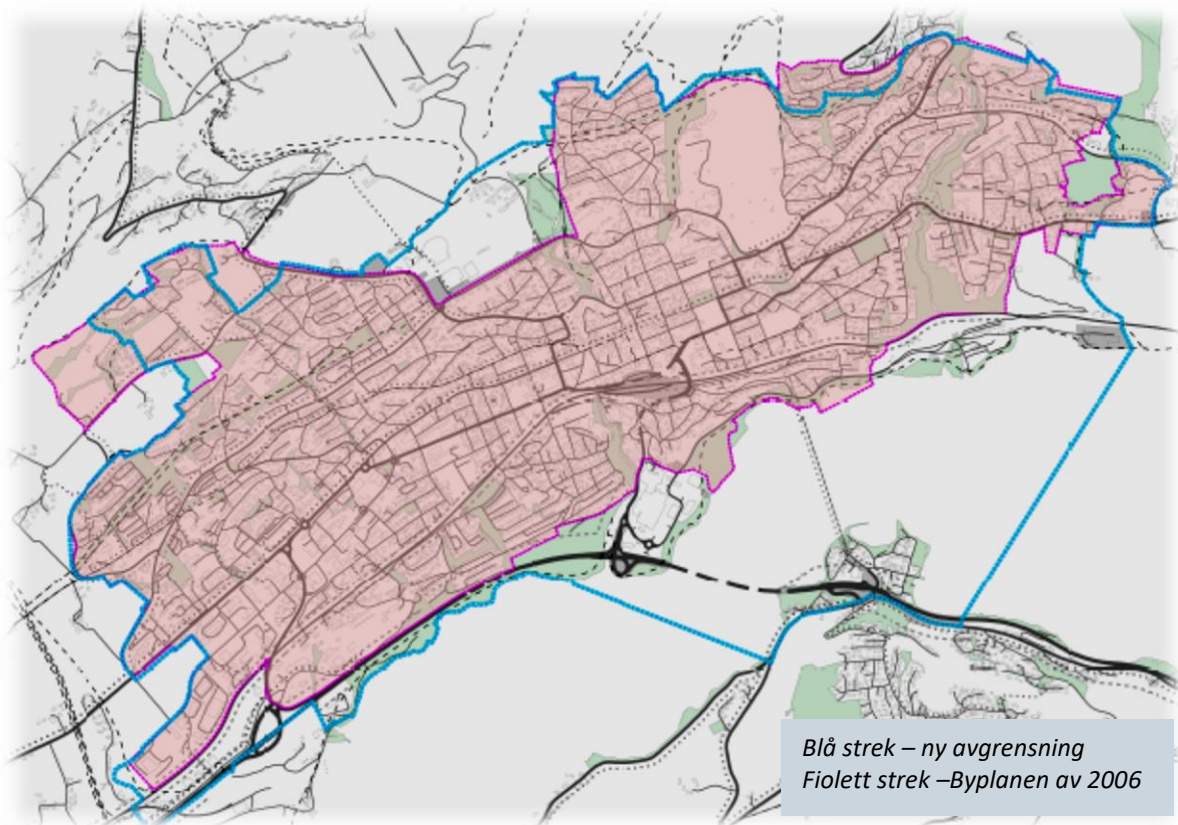
Plangrensen er noe endret i forhold til Byplanen av 2006. Hovedendringene er at den omfatter nedre del av Vingnes, strandsona og Stapesletta. Den opprettholder prinsippet om at planen skal omfatte det sentrale byområdet. Byplanområdet defineres av de langsgående og tverrgående hovedstrukturer.

Langsgående strukturer nord - sør i 3 nivåer:

- 1) Nedre nivå– Mjøsas strandsona
- 2) Midtre nivå – gågata med hovedgatene Storgata, Hamarvegen og Fåberggata
- 3) Øvre nivå – Tverrløypa

Tverrgående strukturer øst – vest langs bakkedragene:

- 1) Åretta – sørlig grense
- 2) Mesnaelva – sentralt i byen
- 3) Lundebecken og Bæla – nordlig grense

2. Planens visjon

2.1 Visjon

Dette er visjonen:

Lillehammer 2030 – den levende og attraktive byen

Med **attraktiv** mener vi at:

- byen er utviklet og fortettet i «Lillehammer-skala»
- byens kvaliteter; trehusbebyggelsen, elvedragene, landskapet – ivaretas gjennom fortetting
- byens befolkning har nærhet til alle hverdagsfunksjoner – dette gir kort veg mellom bolig, hverdagsaktiviteter, handel og service
- byen er attraktiv for nyetablering og utvikling av nye arbeidsplasser
- bytrafikk og parkering har fremtidsrettede løsninger
- kultur, - og idretts- og arrangementsbyen Lillehammer er videreutviklet og styrket
- byens handel og tjenesteyting er variert og attraktiv.

Med **levende** mener vi en by:

- der mennesker og opplevelser har fortrinn
- med tilbud av handel og servicetilbud, kaféer og restauranter
- med bredt og stort tilbud av arbeidsplasser
- med variert boligsammensetning og demografisk fordeling
- som er tilrettelagt for barn og ungdom
- som er tilrettelagt for at vi kan gå og sykle i hverdagen – med korte avstander mellom bosted, arbeidsplass og daglige gjøremål
- som har gode nettverk av grønne strukturer, stier og sykkeltraséer som legger til rette for bevegelse og utfart i byen og bynære friluftsområder.
- som har gode sosiale og kulturelle møteplasser, med særlig fokus på byrom, som gjør byen til en attraktiv møteplass for alle.

For **bypolitikken** betyr visjonen å ta utgangspunkt i de kvaliteter som forbindes med byens identitet og særpreg. Samtidig peker den mot en ønsket utvikling som bygger på:

- byen som sosial og kulturell møteplass
- byen som handels- og næringsby
- byen som attraktivt boområde
- byens natur- og kulturkvaliteter
- byen som attraktiv destinasjon for kultur- og idrettsarrangementer
- byen som kunnskapsby
- byen som den mest attraktive «Mjøsbyen» for hytte-, fritids- og turistmarkedet.

3. Planens hovedgrep

3.1 Byvekst innenfra – fortetting og transformasjon

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Byvekst innenfra - fortetting i Lillehammer-skala
- ✓ Transformasjonsområdene – flerfunksjonalitet og høy arealutnyttning
 - Aksen Lilletorget - Strandtorget
 - Bydel Nord
- ✓ Høy kvalitet i det bygde miljøet
- ✓ Flerkjernestrukturen – bykjernen og bydelene
- ✓ Handel, service og tjenesteyting til sentrumskjernene
- ✓ På veg mot klimanøytral utvikling

3.1.1 Mål

I 2030 framstår Lillehammer som en urban, attraktiv og bærekraftig by for bolig- og arbeidsplassutvikling

«EN BY FOR ALLE»

Bystein nr. 3

3.1.2 utfordringer og muligheter

Riktig nivå for byvekst og fortetting må defineres. Dette handler om å ivareta kvalitet og identitet i dagens bebygde strukturer versus høy arealutnytting i sentrale byområder.

Mulighetsrommet for gode løsninger mellom bruk og vern er kontinuerlige utfordringer i byutviklingen hvor det blir viktig å sikre at byens historie og arkitektur ikke går tapt.

Handel- og næringsetablering må skje gjennom fortetting og effektiv arealutnytting. Samtidig må det legges til rette for fleksibilitet og forutsigbarhet for næringslivet. Sammen med andre virkemidler er det arealplanleggingens oppgave å oppnå attraktive næringsklynger, få i gang transformasjon og sikre et levende bysentrum.

Fortetting på bebygd areal og transformasjon er utfordrende og tidkrevende prosesser. Samtidig er dette viktig for å unngå å ta i bruk arealer fra bynært landbruk.

Utvikling og nyetablering skal forsterke flerkjernestrukturen; det vil si Lillehammers bykjerne og bydelssentrene Rosenlund, Søre-Ål og Vingnes. Det er en utfordring å finne god balanse mellom bydelssentrenes utvikling og bykjernen, og samtidig legge til rette for at flere sykler, går og benytter kollektiv transport. For bydelene er det også spørsmål hvordan vi klarer å legge til rette for at disse vil bli attraktive arealer for bolig- og næringsfortetting.

3.1.3 Kunnskapsgrunnlag

Fortetting

Utgangspunktet for å oppnå byvekst gjennom fortetting er å avklare mulighetene for dette. Det er derfor gjennomført en fortettingsanalyse for å kartlegge potensiale. Analysen tar hensyn til muligheter og begrensinger for gjennomføring av fortetting og transformasjon – det vil si kvalitet og realisme. I analysen er det i noen grad tatt hensyn til bebyggelsesstruktur, byrom og grønnstruktur, kulturmiljøer, lokaliseringsstrategier av handel og næring. Dette er tematikk som belyses i egne analyser, og er kunnskapsgrunnlag for de øvrige fokusområder.

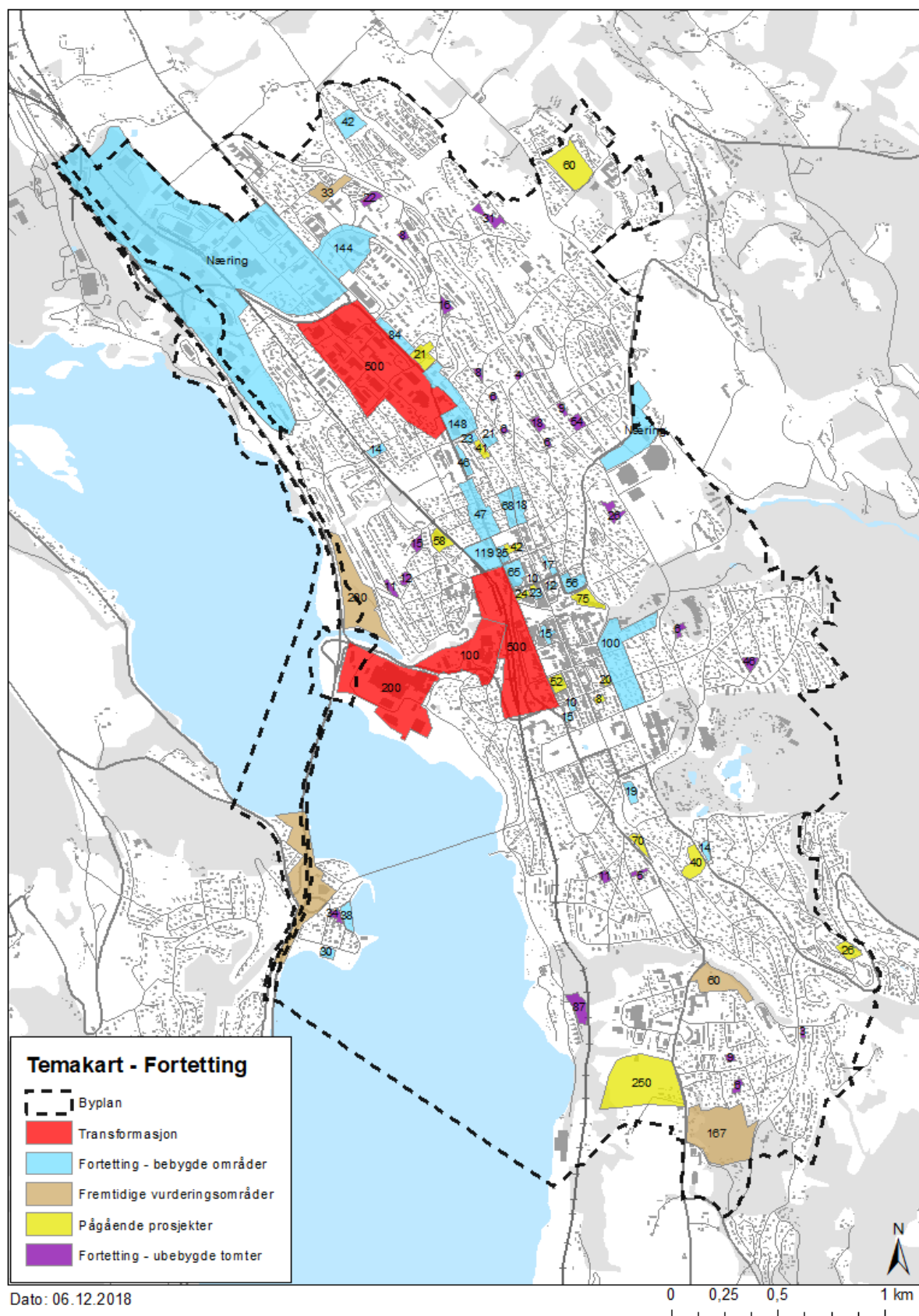
Fortettingsanalysen beregner et teoretisk potensial for bolig- og næringsfortetting innenfor Byplanens område. Analysen viser at fortettingspotensialet er stort.

Analysen omfatter arealer i følgende kategorier:

- Fortetting på bebygde og ubebygde arealer
- Transformasjonsområder
- Arealer der det er igangsatt utbyggingsprosjekter
- Områder som kan vurderes tatt i bruk i framtid (etter 2030)

Eplehagefortetting er ikke analysert og medregnet. Dette vil utgjøre en svært liten andel og vil kun muliggjøres gjennom hensynskrav knytta til bestemmelser for områdetyper.

Fortetningsanalyse - teoretisk potensiale
(Plangrense for KDP E6- Avlasta veg ligger inne i kartet)

Fortetting i transformasjonsområder

Mulighetsstudiet «Byutvikling Nord», rapport fra 2014, gir føringer for potensiale for fortetting i Bydel Nord. I tillegg viser klimarapporten «Nord mot null», fra 2017, mulighetene for å utforme denne bydelen med en klimanøytral profil.

Mulighetsstudiet aksene Lilletorget – Strandtorget gir føringer for mulig potensiale for fortetting i disse områdene.

Potensiale for boliger

Analysen viser et potensial for boliger innenfor Byplanen på totalt ca. 4500 boenheter. Det er stor usikkerhet knyttet til dette anslaget. Flere faktorer gjør dette potensialet usikkert, blant annet; beregningsmetoden, kriterier lagt til grunn, endrede boformer i framtida, etterspørsel og utbyggingstakt. Fortettingen skal videre ta hensyn til en rekke faktorer; byens identitet – småbypreget, kulturminnevern, bokvaliteter og grønne byrom. Analysen viser uansett at det finnes en betydelig reserve for boligfortetting innenfor byplanområdet.

Transformasjonsområder utgjør ca. ¼ del av potensiale. Transformasjon av bebygde arealer er tidkrevende prosesser og vil måtte skje over lang tid. Det er derfor lite sannsynlig at store potensialer kan realiseres i løpet av en kommuneplanperiode (4 år). Reserven er uansett vesentlig for framtidig boligvekst innenfor Byplanen. Fortetting på bebygde boligtomter vil i prinsippet foregå på samme måte som for transformasjonsområder. Disse arealene utgjør flere mindre prosjekter som til sammen utgjør et betydelig potensial.

Det er beregnet en befolkningsvekst tilsvarende ca. 1400 boenheter fram til 2030. Ca. 70 % av dette skal tas innenfor Byplanen. Dette tilsvarer ca. 1000 boenheter. Eksisterende prosjekter og fortetting på ubebygde tomter (ca. 1000 b.e.¹) forventes at kan bygges ut relativt raskt. Det er nødvendig å få i gang transformasjon i området Kirkegata - Skystasjon - Lurhaugen (ca. 500 b.e.) og i Bydel Nord (ca. 500 b.e.) for å dekke opp boligbehovet i planperioden fram til 2030. Det forventes at fortetting på bebygde tomter (ca. 1200 b.e.) vil ta noe lenger tid. Vurderingsområdene vil eventuelt komme etter 2030.

Potensiale for næring og handel

Analysen gir et teoretisk potensial på ca. 700 daa nærings- og handelsareal ved å fortette og/eller transformere bebygde arealer. Andelen er beregnet ut fra at 25 % av det totale arealet i områder med høy utnyttingsgrad kan utnyttes til nærings- og handelsformål. I tillegg er noen arealer avsatt til næringsformål og kombinerte formål uten krav til boligandel. Her kan i prinsippet hele arealet brukes til handels- og/eller næringsformål. I beregnet potensiale er det ikke tatt hensyn til at arealene allerede er delvis bygde/disponerte. Det forutsettes at disse arealene må gjennom en byfornyelse/transformasjon før potensialet kan realiseres fullt ut.

Tabellen under gir en grov oversikt over totalt antall dekar, og mulig næringsandel for områdene innenfor kategoriene i analysen. Tallene er teoretisk beregnet ut fra kriterier satt i fortettingsanalysen. Sentrum og bydelssentrene er avsatt til sentrumsformål og er ikke medregnet i denne oversikten.

¹ b.e.: boenheter

Oversikt over arealer for handel – og næringsfortetting

Områder	Potensiale daa (totalt)	Nærings-/ handelsandel	Status
Bysentrum: Fortettingstomter med høy utnyttingsgrad	33 (...)	25 %	Beregning ifølge fortettingssanalysen. Næring/handel i 1. etasjer. Stort sett ubebygde tomter. Kan kreve omregulering.
Bysentrum: Skysstasjonen- Lurhaugen	35 (142)	25 %	Bebygd. Krever transformasjon. Krav til regulering.
Bysentrum: Mesnadalen	21 (85)	25 %	Bebygd. Krever transformasjon. Krav til regulering.
Strandtorget-området	140 (140)	100 %	Kjøpesenter, handel og næring. Regulert. Krever transformasjon. En stor del av arealet er disponert for kjøpesenter og annen handel.
Vingnes	0 (142)	25 %	Vurderingsområder. Kan realiseres med ny E6.
Bydelscenteret Rosenlund (S2 ²)	18 (30)	60 %	Bebygd. Byplanen: Handel i 1. etasjer. Anslår en boligandel på 40 %.
Bydel Nord (K2 ²)	26 (43)	60 %	Næring i 1. etasjer. Bebygd. Delvis utbygd med handel i store formater. Krever omregulering og transformasjon av bebygde arealer. Byplanen: Handel i store formater. Transformasjon med 40 % boligandel. Krav til områdeprogram og regulering.
Bydel Nord (K3 ²) – oversiden av Gudbrandsdalsvegen	44 (74)	60 %	Delvis utbygd med areal- og transportkrevende handel, kontor og næring. Byplanen: Næring i form av småskalabedrifter. Transformasjon med 40 % boligandel.
Bydel Nord (K3 ²) – mellom Industrigata og Moavegen	42 (70)	60 %	Bebygd. Delvis utbygd med areal- og transportkrevende handel. Krever omregulering og transformasjon av bebygde arealer. Byplanen: Handel i store formater. Transformasjon med 40 % boligandel. Krav til områdeprogram og regulering.
Sannom/Industrigata Nord (K1 ²) Østsiden av jernbanen	253 (253)	100 %	Bebygd – dårlig utnyttet. Krever transformasjon for å utnyttes 100%. Byplanen: Næring, areal- og transportkrevende handel.
Sannom/Industrigata Nord (K1) Vestsiden av jernbanen	0 (164)	100 %	Utnyttet – lite potensiale. Regulert.
Langs Fåberggata (K4)	0 (27)	40 %	Bebygd. En del boliger. Byplanen: Næring i form av småskalavirksomhet
Søre Ål – Hage (K6)	0 (94)	60 %	Bebygd. Næringsarealer i bruk. Byplanen: Gradvis transformasjon mot boligformål.
Stampesletta	47	100 %	Ubebygd. Uregulert.
Camping nord	49	100 %	Bebygd. Krever omregulering.
SUM	708		

² Se temakart kombinerte formål og handel (kap. 4.2)

3.1.4 Plangrep

Planens hovedgrep er fortetting og transformasjon ved byvekst innenfra. Et slikt plangrep er i tråd med nasjonale og regionale forventninger til planarbeidet og med mål og strategier nedfelt i Byutvikling 2044. Byveksten skal skje i Lillehammer – skala og med høy kvalitet i det bygde miljøet, det vil si fortettingen skal ta hensyn til Lillehammers egenart og identitet.

Planen legger til rette for at vekst og utvikling skal skje i den definerte flerkjernestrukturen, det vil si i bysentrum, bynære områder og bydelssentrene. Viktige grep i planarbeidet er en tilpasning til strøkets karakter som viser byens særpreg og identitet, definere særskilte kulturmiljøer som viser byens historiske utvikling og definering av en sammenhengende grønnstruktur – byromsveven.

Lillehammer bys identitet er i stor grad knyttet til den særegne trehusbebyggelsen i sentrum og miljøene rundt denne. Det er stor enighet om å ivareta denne identiteten og å opprettholde et levende bysentrum. Samtidig må næringsliv som hører hjemme i sentrumsmiljøene gis mulighet til etablering og videreutvikling.

Det er satt fokus på følgende temaer som bygger opp under plangrepene: Byen som arbeidsplass og boligområde, byen som handels- og næringsby, bygningsvern og kulturmiljøer, estetikk og arkitektur, byrommene og byromsveven, bytrafikk og parkering.

Plangrepene skal sørge for at Lillehammer framstår som en urban, attraktiv og bærekraftig by for bolig- og arbeidsplassutvikling. Prinsippene er:

- Byvekst innenfra med fortetting i Lillehammer-skala og høy kvalitet i det bygde miljøet
- Byvekst innenfra med transformasjon i aksene Lilletorget - Strandtorget og i Bydel Nord
- Byvekst med fokus på flerkjernestrukturen – utvikling i sentrum og bydelene.
- Handel, service og tjenesteyting til sentrumskjernen – lokalisering og styring av handel og næring
- Estetikk og arkitektur i det bygde miljøet
- Byrom og byromsnettverk – som drivkraft for bylivet
- På veg mot klimanøytral utvikling
- Framtidsretta løsninger for bytrafikk og parkering
- Samfunnsikkerhet i utbygging.

Byvekst innenfra – fortetting i «Lillehammer-skala»

Fortetting i «Lillehammer-skala» betyr at utbyggingsprosjekter skal tilpasses eksisterende strukturer og forsterke Lillehammers identitet. Identiteten skal være lesbar i byens struktur og form. I Byplanen av 2006 var følgende trukket fram som byens identitet. Dette videreføres:

«Småbypreget, nærheten til naturen, byen i det grønne og det grønne i byen, den karakteristiske trehusbebyggelsen, et levende bysentrum».

Den verna trehusbebyggelsen langs gågata er en viktig del av byens identitet og egenart. Kultur, litteratur og kunst er også en viktig del av Lillehammers identitet. Lillehammer er også en idretts- og arrangements-by, med sterk identitet knyttet til dette. Planens intensjon er å framheve byens egenart og styrke som kultur- idretts- og arrangementsby. Lillehammers historiske bysentrum skal bevares og

styrkes. Byplanens rammer og føringer skal bidra til å forsterke dette og legge til rette for utvikling, slik at Lillehammer også i fremtiden har et levende og attraktivt sentrum.

Hovedprinsippet er at byen skal vokse innenfra. Dette er et førende prinsipp for både bolig-, handel, service- og tjenesteyting samt næringsetablering. Det skilles mellom næringsfunksjoner som kan tilpasses i sentrale byområder og næring som er utfordrende å samlokalisere med sentrumsfunksjoner og som bør lokaliseres utenfor. Ny handels- og næringsvirksomhet må innpasses i bystrukturen og forholde seg til rammer og føringer gitt i mulighetsstudier.

Planen definerer hva som er riktig fortetting for byen og fastsetter en Lillehammer-skala. Grunnlaget er inndeling i fem områdetyper. Områdetypen beskriver hovedtrekkene i bebyggelsesstrukturen med karaktertrekk som byggeskikk, skala, arkitektur, høyde og volum. Strøkets karakter blir bestemmende for framtidig utnyttingsgrad, fortetting og byfornyelse. Det er rom for høyere utnytting for arealer som inngår i transformasjonsområder.

Et levende og attraktivt sentrum

Lillehammer skal ha et levende og attraktivt sentrum. Med levende sentrum menes et sentrum der mennesker og opplevelser har fortrinn. Et sentrum der det gis rom for barn og lek, der det er sosiale og kulturelle møteplasser, der det er attraktive byrom og grønne strukturer. Lillehammer skal ha et sentrum med et bredt spekter av tilbud; handel og service, kaféer og restauranter, i tillegg til attraktive boliger og arbeidsplasser.

Sentrum skal styrkes og prioriteres med hensyn til kultur- og kunnskapsbasert næringsutvikling og handel. Besøks- og arbeidsplassintensive virksomheter innenfor turisme, kontor og administrasjon skal fortrinnsvis legges til sentrum. Offentlig og privat tjenesteyting kan lokaliseres både i sentrum og bydelssentrene.

Lillehammer sentrum med den karakteristiske trehusbebyggelsen langs Storgata er byens varemerke som skal bevares. Samtidig skal det gis rom for utvikling. Byplanen har på faglig og politisk grunnlag søkt å finne en god balanse mellom bruk og vern.

Transformasjonsområder – flerfunksjonalitet og høy arealutnytting

Transformasjonsområder er områder som krever en helhetlig planlegging og en langsiktig prosess med byomforming/byfornyelse. Transformasjonsområdene utvikles til kompakte, tette og urbane strukturer med blanda funksjoner og høy arealutnytting.

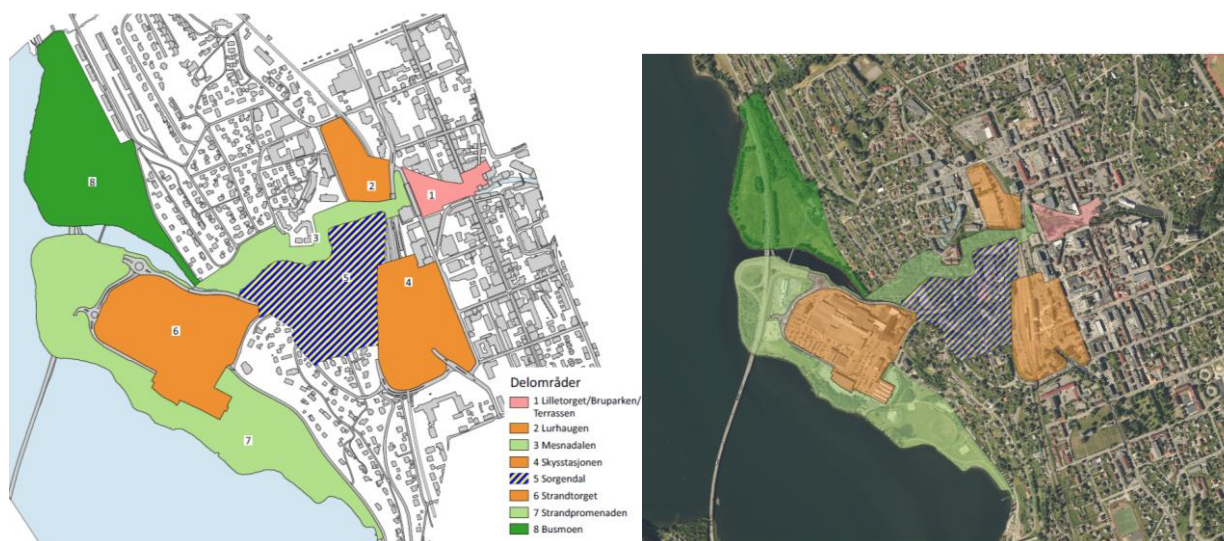
Transformasjonsområdene omfattes av gjennomføringssoner med krav til felles planlegging, omforming og fornyelse. Disse er vist i planen som hensynssoner. Det er knyttet bestemmelser, retningslinjer og temakart til sonene.

Transformasjon i aksene Lilletorget - Strandtorget

Det er et mål å forsterke aksene mellom Lilletorget og Strandtorget, og legge til rette for byutvikling i denne aksene. Dette vil skape en tettere sammenheng mellom bysentrum og Strandtorget.

Mulighetsstudie Lilletorget-Strandtorget gir føringer og anbefalinger for utvikling. Mulighetsstudiet følges opp med et områdeprogram³ som fastlegger overordna prinsipper for reguleringen.

Mulighetsstudiet deler området inn i 8 soner:

Sone 1: Lilletorget/Bruparken/Terrassen

Lilletorget opparbeides som bytorg. Bruparken har potensiale til å bli et viktig parkområde. Terrassen tilrettelegges for å bli et attraktiv flerfunksjonelt samlingssted/byrom med aktivitet. Områdene vil ha en viktig funksjon for beboere og allmennhet ved fortetting i tilgrensende områder.

Sone 2: Lurhaugen

Området er en del av sentrum, og skal ha høy utnyttingsgrad, med byggehøyder 4-6 etasjer. Høyere punkthus kan vurderes. Etablert rutenettstruktur som i sentrumskvartalene videreføres. Sosial infrastruktur blir viktig. Næring bør bestå av publikumsrettet og/eller arbeidsplassintensiv virksomhet.

Sone 3: Mesnadalen

Mesnadalen bevares som en grønn streng, men samtidig utvikles på en slik måte at den skal knytte byen og strandsona tettere sammen. Området sikres som grønnstruktur, og tilrettelegges for leke- og friluftaktivitet.

Sone 4: Skystasjonen

Området utvikles til å bli et sterkt kollektivknutepunkt med høy grad av fortetting i kombinasjon av handel, kontor og boliger. Kollektivknutepunkt innebærer at her skal togstasjon, pendlerparkering/tilgang til pendlerparkering samt bussterminal lokaliseres. Pendlerparkering bør

³ Områdeprogram er et ikke juridisk dokument som fastlegger overordna prinsipper for et helhetlig plangrep innenfor gjennomføringssonen. Det omhandler bebyggelsesstruktur, funksjoner, overordna grå/grønn/blå infrastruktur

fortrinnsvis legges i bakken. Videreutvikling av skystasjonsområdet må skje i tett dialog med Bane Nor, Opplandstrafikk og representanter for ekspressbusser og drosjenæringen.

Her skal det bli tett og urbant med stort innslag av boliger og arbeidsintensive virksomheter (kontor- og kompetansearbeidsplasser). Området er en del av sentrum og skal ha høy utnyttingsgrad med byggehøyder 4-6 etasjer. Etablert rutenettstruktur som i sentrumskvartalene videreføres. Bytilpasset næringsliv bør bestå av publikumsrettet og/eller arbeidsplassintensiv virksomhet.

Sone 5: Sorgendal - Mesnadalen

Området gis sentrums- og eksisterende boligformål. Tilrettelegges for middels utnytting, med byggehøyder på 2-4 etasjer. Sikring av gang- og sykkel-akser mellom Strandtorget og Lilletorget er sentralt. I denne sonen skal det finnes areal til å etablere alternative bygge- og boformer definert som en eksperimentell sone / et byøkologisk forsøksområde.

Sone 6: Strandtorget

Strandtorget-området skal gis mulighet for opprustning og utvikling som en regional motor for attraktiv handel. Strandsona skal ikke bygges ytterligere ned, men bevares. Området tilrettelegges for blandet formål med kjøpesenter, bytilpasset næringsliv, boliger, høy utnyttingsgrad med byggehøyder 4-5 etasjer. Høyere punkthus kan vurderes. Næring bør bestå av publikumsrettet og/eller arbeidsplassintensiv næring. Sikring av gang- og sykkelakser mellom Strandtorget og Lilletorget.

Sone 7: Strandpromenaden - Strandsoneområdet

Strandsone-området defineres som grønnstruktur og forbeholdes friluft- og rekreasjonsformål.

Sone 8: Nedre Busmoen – Strandsoneområdet

Hele strandsone-området defineres som grønnstruktur og forbeholdes friluft- og rekreasjonsformål.

Transformasjonsområdene i aksene Lilletorget – Strandtorget deles inn i to soner, #1 Kirkegata/Skystasjonen/Lurhaugen-Mesnadalen og #2 Strandtorget-området. Områdene skal transformeres til en tett, flerfunksjonell bystruktur med en blanding av kontor/forretning/ tjenesteyting og bolig. Skystasjons-området skal videreutvikles som regionalt trafikk-knutepunkt.

Transformasjon i Bydel Nord

Bydel Nord skal utvikles til å bli en framtidig urban, flerfunksjonell og klimavennlig bydel. For Bydel Nord er intensjonen høy arealutnyttelse samtidig med høy bokvalitet. Bebyggelse skal innpasses i en urban struktur og utformes i kvartals/-gatebebyggelse.

Bydelen skal ha klimavennlig transformasjon med «Nord mot null» som profil. Området bør utvikles med varierte boligtyper som kjedehus, rekkehus og blokkbebyggelse særlig tilrettelagt for barnefamilier. Alle boligprosjekter bør ha god tilgjengelighet til grønnstruktur og i prosjekteringen bør det sørges for byrom med høy kvalitet. Mulighetsstudie «Byutvikling Nord» fra 2014 og klimarapporten «Nord mot null» fra 2017 gir føringer for utvikling av bydelen som skal legges til grunn for reguleringsplan.

Transformasjonsområdene i Bydel Nord deles inn i to soner. I hver av disse sonene kreves en boligandel på 40 % av totalt bruksareal. Områdene skal transformeres mot boligformål i kombinasjon med store handelsformater i sone #3 og småskalavirksomhet i sone #4. Areal til alternative bygge- og

boformer skal lokaliseres innenfor sonen, definert som en eksperimentell sone / et byøkologisk forsøksområde.

Langsiktighet og forutsigbarhet

Byutvikling nordover er et prinsipp som har vært lagt til grunn over lang tid, og forsterket gjennom å avsette store arealer for transformasjon og fortetting i kommuneplanens arealdel (KPA) 2011-2024. Fortetting av næringsarealene i Bydel Nord videreføres i Byplanen. Transformasjonsområdet omfattes nå av områdene sør for Lillehammervegen, betegnet i planen som K2 og K3, se temakart nr. 4.

Mulighetsstudie «Byutvikling Nord», vedtatt av kommunestyret (26.06.14) fastlegger prinsipp og føringer for videre planlegging og framtidig utvikling i bydelen. En videreføring av dette gir utbyggere og grunneiere forutsigbarhet og fleksibilitet for utvikling av sine eiendommer. Målet er at bydelen skal utvikles til å bli en attraktiv og flerfunksjonell bydel med gode bomiljøer.

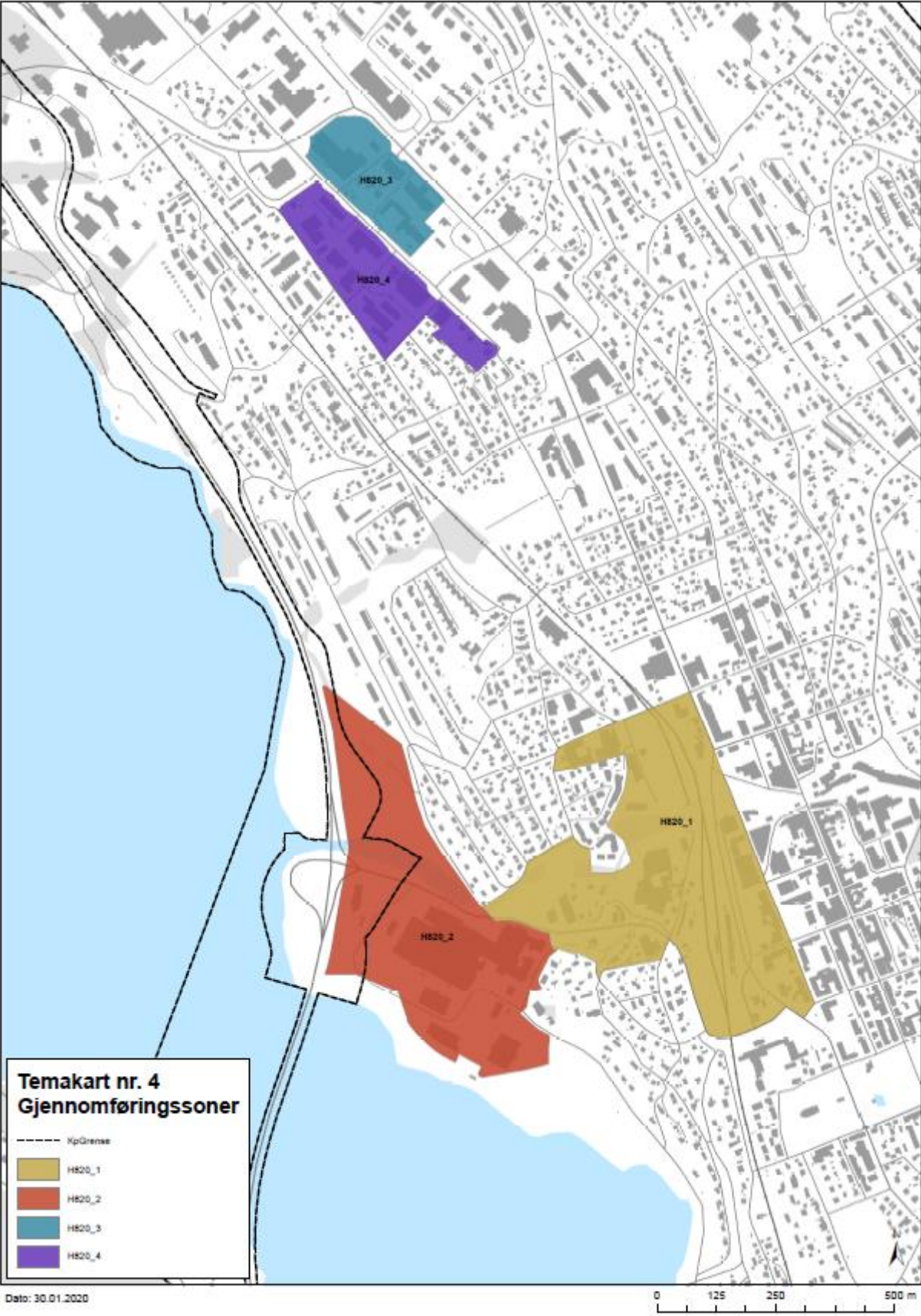
Nærings- og transformasjonsarealene i Bydel Nord, fra mulighetsstudiet «Byutvikling Nord»

Framtidig byvekst

Transformasjonsområdene i Bydel Nord utgjør et framtidig boligpotensial ved byvekst nordover. Bydelen vil være et potensielt attraktivt og viktig framtidig boligområde. Krav til boligandel i disse områdene vil skape flerfunksjonalitet og dynamikk – nærhet til arbeid, skole/barnehage og de daglige gjøremål. En byvekst fra sentrum og nordover vil bidra til redusert bilavhengighet.

Virksomhet som kan samlokaliseres med boliger

Det er et førende premiss at virksomhet som etableres i området kan kombineres med bolig om det skal bli kvalitet i boområdene. Bytilpassede virksomheter innenfor småindustri, produksjon og verksted kan være eksempler som sameksisterer godt med boligformålet.

Høy kvalitet i det bygde miljøet

Lillehammer skal ha høy kvalitet i det bygde miljøet. Samtidsarkitekturen skal bidra til helhetlige og attraktive bygningsmiljøer, som legger vekt på å bevare og utvikle trivsels- og bymiljømessige kvaliteter. Byens kulturminner og kulturarv skal ivaretas ved byfornyelse og fortetting med arkitektur som «toner seg inn» i forhold til byens historiske bebyggelse.

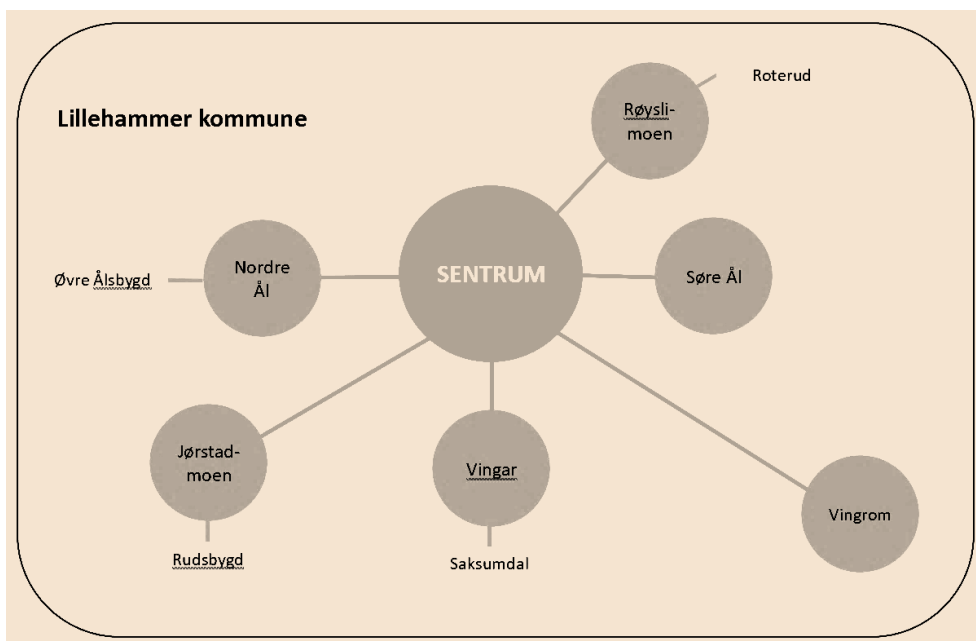
Byens bebyggelse og høyder skal ses i forhold til landskapet omkring og landskapssilhuettene. Høyder og volum skal være i «Lillehammer-skala». Ny bebyggelse skal tilpasses strøkets karakter. Strøkets karakter er definert for de enkelte områdetypene.

Ny bebyggelse skal planlegges med sammenhengende byromsforløp der menneskets opplevelse fra gateplan gir premisser for bygningsutformingen. Ny utbygging skal ha god tilknytning til eksisterende og mulig fremtidig bystruktur. Ny bebyggelse kan ha et nåtidig formspråk som samtidig bidrar til et helhetlig bygningsmiljø og ivaretar strøkets karakter.

Flerkjernestrukturen – og bydelene

Sentrum skal betjene hele kommunens befolkning, i tillegg til besøkende fra omlandet og turister. Sentrum skal utvikles med gode møteplasser og byrom, sosiokulturelle tilbud, med en blanding av boliger, handel, arbeidsplasser og aktivitetsmuligheter.

Bydelene skal styrkes som drivkraft og sosiale møtepunkter for befolkningen i nærområdet. Funksjoner som skole, barnehage, dagligvarebutikk, bo- og servicesenter skal lokaliseres slik at det bygger opp under etablert flerkjernestruktur. Utvikling i tråd med flerkjernestrukturen vil kunne bidra til god kollektivdekning. Et bærende prinsipp i flerkjernestrukturen er at Lillehammers befolkning skal kunne gå og sykle i hverdagen.

Handel, service og tjenesteyting til sentrumskjernene

Byene med stor vekst har lyktes med å få kunnskapsbedriftene inn i sentrumskjernen. Kompetansearbeidsplasser og andre arbeidsintensive virksomheter skal fortrinnsvis lokaliseres til sentrum, slik at denne type etableringer får god tilgjengelighet til kollektivknutepunkter.

Fordelene med dette er flere;

- tilgangen på kvalifisert arbeidskraft er større ved kollektivknutepunkt,
- reduserer bilavhengigheten for virksomheter med høy andel ansatte,
- støtter opp under kollektivtilbudet
- tiltrekker mennesker til sentrum og gir økt grunnlag for et levende sentrum.

Handel, service, offentlig og privat tjenesteyting skal konsentreres til bykjernen og bydelssentrene. Det er ingen begrensinger på etableringer i sentrum når det gjelder handel. Unntaket er areal- og transportkrevende handel som bør etableres utenfor boligbebyggelsen med lett tilgang til hovedveger. Bydelssentrene er rettet mot innbyggere i lokalområdet, og skal ikke konkurrere med sentrum i handelsetableringer.

På veg mot klimanøytral utvikling

Lillehammer har et mål om å bli Norges første klimanøytrale by. I mulighetsstudie for klimanøytral transformasjon av Bydel Nord, «Nord mot Null», er det sett på mulighetene for å nå dette ambisiøse målet. Mulighetsstudiet har overføringsverdi og kan benyttes som kunnskapsgrunnlag for fremtidig klimanøytral planlegging i Lillehammer. Ved å gjøre grep innenfor de store utslippsdrivende sektorene for bydelen kan man nå ambisjonen om klimanøytralitet fra direkte utslipp. Det er også store muligheter til å gjøre store kutt fra indirekte utslipp. Et av de viktigste stegene er allikevel allerede tatt – det er satt ambisiøse målsetninger for den videre utviklingen av Bydel Nord og Lillehammersamfunnet.

Planen gir i bestemmelser og retningslinjer for plan- og byggesaksbehandling for å kunne nå dette målet. Dette innebærer bl.a. bestemmelser om at bærekraftig materialbruk, energiløsning, overvannsløsninger, vann- og avløpsløsninger og lokalisering skal redegjøres for og begrunnes gjennom et klimaregnskap for utbyggingsprosjekter over en viss størrelse. Det bør vurderes å bygge i nullutslippsstandard. Prinsipper og anbefalinger i klimarapporten «Nord mot null» skal legges til grunn for utviklingen i gjennomføringssonene for transformasjon.

3.1.5 Oppfølging

PLANGREP	OPPFØLGING
Byvekst innenfra Fortetting og transformasjon	Denne planen Byvekst innenfra omfatter alle arealformål: Boligbebyggelse, bytilpasset næringsvirksomhet, kombinerte formål, offentlig eller privat tjenesteyting, sentrumsformål, grønnstruktur. Bestemmelser til arealformål setter krav til tomteutnyttelse og høyder, utformings- og funksjonskrav. Definisjon av områdetyper med hensynskrav sikrer kvalitet for arkitektur og estetikk. Transformasjonsområdene vises med hensynssoner;

<p>Eksisterende transformasjonsområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Byutvikling Nord (Mulighetsstudie 2014) <p>Nye byutviklingsområder:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lilletorget – Kirkegata/Skysstasjonen/Lurhaugen – Mesnadalen – Strandtorget 	<p>Gjennomføringssoner for transformasjon.</p> <p>Det er krav til felles plan i form av områdeprogram og regulering. Mulighetsstudiet gir føringer for utvikling i transformasjonsområdene. Byutvikling Nord – Mulighetsstudie 2014.</p> <p>Det er krav til felles plan i form av områdeprogram og regulering. Mulighetsstudiet og områdeprogrammet gir føringer for utvikling i transformasjonsområdene. Lilletorget-Strandtorget – Mulighetsstudie 2018.</p> <p>Andre planer Regional næringsplan – Oppfølging Lillehammer kommune KDP fysisk aktivitet og naturopplevelse KDP Helse og omsorg KDP Oppvekst</p>
<p>Høy kvalitet i det bygde miljøet</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fortetting i «Lillehammer-skala» – Områdetyper – strøkets karakter – Arkitektur og estetikk – Byrom og grønnsstrukturer 	<p>Denne planen</p> <p>Høy kvalitet i det bygde miljøet omfatter alle arealformål: Boligbebyggelse, bytilpasset næringsvirksomhet, kombinert formål, offentlig eller privat tjenesteyting, sentrumsformål, grønnsstruktur.</p> <p>Bestemmelser til arealformål setter krav til tomteutnyttelse og høyder, utformings- og funksjonskrav.</p> <p>Bestemmelser til områdetyper har kvalitetskrav/hensynskrav for arkitektur og estetikk for de ulike områdetypene. I tillegg er det hensynskrav til bevaring av bygninger og kulturmiljøer.</p> <p>Temakart grønnsstruktur viser hensynssone for grønnsstrukturen. I tillegg er noen byrom avsatt til grønnsstrukturformål med</p> <p>Handlingsprogram 2020-2022 Byrom følges opp med en tiltaksversikt. Arkitektur og estetikk vil følges opp med en byformings-/arkitekturveileder.</p> <p>Andre planer KDP fysisk aktivitet og naturopplevelse KDP Helse og omsorg KDP Oppvekst</p>
<p>Flerkjernestrukturen og bydelene:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bysentrum – Vingnes – Rosenlund – Søre-Ål 	<p>Denne planen</p> <p>Bysentrum og bydelssentrene er avsatt til sentrumsformål. Omfatter alle formål unntatt areal- og transportkrevende handel.</p> <p>Begrensinger på detaljvarehandelen i bydelssentrene.</p>
<p>Handel, service og tjenesteyting til sentrumskjernerne</p> <ul style="list-style-type: none"> – Næring- og handelslokalisering 	<p>Denne planen</p> <p>Handel, service og tjenesteyting kan skje innenfor definerte sentrumsformål. Plankartet viser sentrumsavgrensningene.</p> <p>Utformings- og funksjonskrav er definert til arealformålet.</p> <p>Andre planer Regional næringsplan – Oppfølging Lillehammer kommune</p>
<p>Klimanøytral utvikling</p>	<p>Denne planen</p> <p>Generelle bestemmelser og retningslinjer</p> <p>Handlingsprogram 2020-2023 Områdeprogram og reguleringer i transformasjonsområdene</p> <p>Andre planer Andre sektorplaner – tematiske planer</p>

4. Planens fokusområder

4.1 Byen som boligområde

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Strøkskarakter og bebyggelsesstruktur – sikre fremtidig kvalitet og egenart
 - definisjon av områdetyper
- ✓ Varierte bomiljøer og alternative bygge- og boformer⁴
- ✓ Lekeplasser og uteopphold
- ✓ Byrom – aktivitets- og lekeplasser i sentrum
- ✓ Barn og unge
- ✓ Sosiokulturell infrastruktur
- ✓ Byens friluftsområder

4.1.1 Mål

I 2030 er Lillehammer en attraktiv boligby som fremmer folkehelse og livskvalitet

«EN BY Å HØRE TIL I og BO GODT I»

Bystein nr. 4

⁴ Alternative bygge- og boformer retter seg både mot bygningskonstruksjonen i seg selv og selve måten å bo og leve på - boformen. Med alternative bygge- og boformer menes f.eks. bokollektiv, minihus, økogrend, bærekraftige boliger og boformer som bygger på «connected living»-prinsipper.

4.1.2 utfordringer og muligheter

Flerkjernestruktur-strategien

- Skape økt boligetablering i sentrum og bydelsentrene og samtidig opprettholde et variert og attraktivt boligtilbud med gode bomiljøer
- Trafikksikkerhet – og økte muligheter for bruk av kollektiv, gange og sykkel
- Nærhet til daglige gjøremål, skole/barnehage, bo- og aktivitetssentre.

Boliger i bykjernen

- Sikre nok areal for sentrale og attraktive boliger
- Få til en boligfortetting med kvalitet
- Videreutvikle og fornye byens rom og gater i takt med boligfortetting

Boligområder utenfor bykjernen- bebygde områder

- Sikre at fortetting ikke forringer kvalitet og struktur i dagens boligbebyggelse.

Bydelsentra

- Sikre attraktive og funksjonelle boliger.

Boliger i transformasjonsområder

- Planlegge og tilrettelegge for et langsiktig tidsperspektiv når transformasjonsprosessene tar tid
- Kombinasjonen bolig og bytilpasset næringsliv.

Bytrafikk og gatebruk

- Fortetting og økt boligbygging i sentrum vil sannsynlig øke trafikkveksten og presset på vegger som i dag allerede er belastet, Bankenkryssene og Mesnadalsarmen.

4.1.3 Kunnskapsgrunnlag

En kartlegging av bebyggelsesstrukturen er grunnlaget for å definere kvalitet i ulike bomiljøer. Det er derfor gjennomført en bebyggelsesstrukturanalyse som kartfester ulike områdetyper. Gode og attraktive boligmiljøer er avhengig av flere kvaliteter. Disse belyses gjennom en barnetråkk-registrering, en friluftsområdekartlegging og en analyse av den sosiokulturelle infrastrukturen. Videre vil byroms- og kulturmiljøanalysen, samt handels- og næringsanalysen underbygge de strategiske virkemidlene for å skape attraktive bomiljøer.

4.1.4 Plangrep

Størstedelen av boligveksten i planperioden (2020-2023 (2030)) skal tas gjennom fortetting og transformasjon. Dette betyr at det må legges til rette for ca. 1000 boenheter i planperioden fram til 2030 innenfor Byplanens grenser (jfr. Kommuneplanens arealdel 2020-2023 (2030)).

Plangrepet handler om hva vi gjør i planen for å nå målet om å fremme folkehelse, bo- og livskvalitet.

Boligbebyggelse i Byplanen vil i hovedsak skje gjennom fortetting og transformasjon av bebygde tomter – omforming av eksisterende strukturer og endring av funksjoner.

Boligutvikling i sentrum betyr:

- Høy kvalitet i bomiljøene – betyr også attraktive uteoppholdsarealer
- Varierte bomiljøer og botilbud (boligtyper) – boligtilbud til alle

Boligutvikling i transformasjonsområder betyr:

- Urban og tett kvartalsstruktur med byrom og sammenhengende grønnstruktur
- Høy utnyttingsgrad – leilighetsbygg
- Universell utforming av både nye og eksisterende bygg, anlegg, uteområder og fellesarealer
- Tilrettelegging for varierte bomiljøer og alternative bygge- og boformer.

Boliger i bydelssentrene betyr:

- Bomuligheter for eldre / bo- og servicesenter
- Arbeidsplasser, service og tjenester skal tilrettelegges nær bostedet
- Nærhet til skole og barnehage
- Nærhet til dagligvare, service/tjenester

Strøkskarakter og bebyggelsesstruktur – sikre fremtidig kvalitet og særpreg

Ny boligbebyggelse skal forholde seg til byens skala og strøkets karakter. Det er foretatt en analyse av bebyggelsesstrukturen innenfor planområdet. Hensikten er å definere strøkets karakter gjennom kvalitet og egenart for de ulike områder. Områdetyper er vist på plankartet som juridisk bestemmelsesområde, med tilhørende illustrasjonskart nr. 1 – Områdetyper, del 6 (vedlegg) til Bestemmelser og retningslinjer.

Områdetyper – beskriver strøkets karakter

Områdetypene er definert ut fra en overordnet kategorisering etter bebyggelsesstruktur. Planen beskriver følgende områdetyper;

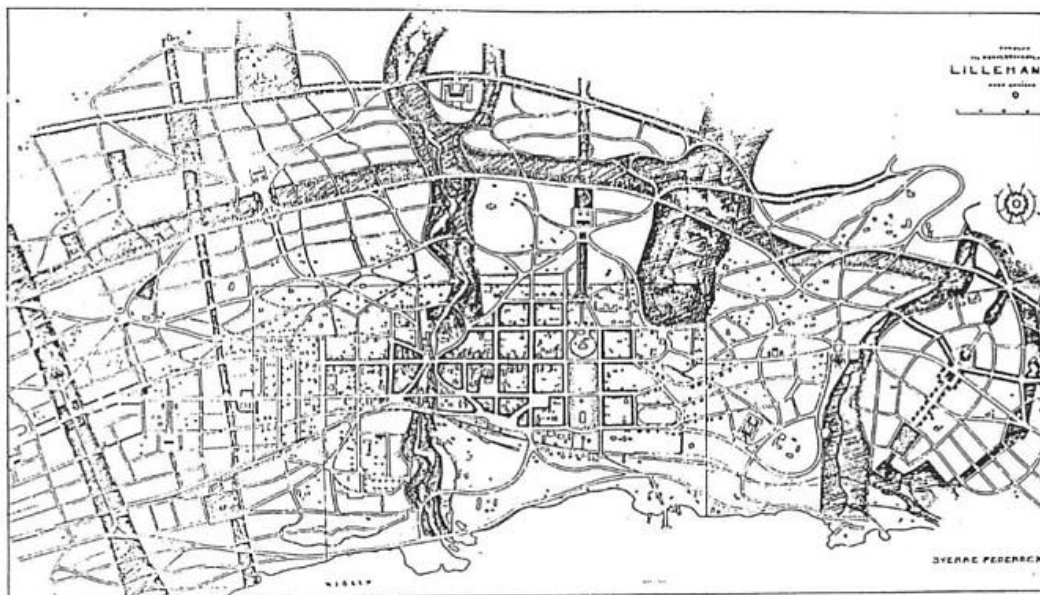
- Bygårdsbebyggelse (kvartalsstrukturen i rutenettet)
- Småhusbebyggelse i kvartaler (villabebyggelsen rundt sentrum) og i felt
- Blokkbebyggelse
- Gårdstun

Områdene beskrives med bebyggelsesstruktur og typiske karaktertrekk. Ny bebyggelse skal prinsipielt tilpasses strøkets karakter i byggeskikk, skala, arkitektur, høyde og volum. Bestemmelser og retningslinjer til områdetypene skal sikre tilpasning, kvalitet og særpreg.

Fokusområdene; estetikk og arkitektur og bygningsvern og kulturmiljøer er en ytterligere presisering av føringer gitt under områdetyper. Det er satt kvalitetskrav til arkitektur og estetikk og hensynskrav til bygningsvern og kulturmiljøer i planbestemmelser og retningslinjer.

Flyfoto over Lillehammer sentrum med de to parallelle gatene Storgata øverst og Kirkegata nedenfor. Til venstre i bildet ligger Nordre Park. I midten av bildet skjærer Mesnaelva seg gjennom bystrukturen. Nederst i bildet går jernbanelinja. Til høyre i bildet ligger Søndre Park og kirken med kirkegård. Dette området var tiltenkt rollen som sentrumsområde i Buchholtz' byplan av 1828. Foto: www.seeiendom.no.

Sverre Pedersens plan 1925. Terrengtilpasningen videreføres i Lillehammers planarbeid utover 1920-30-tallet. Villaområdene rundt bykjernen ble bygd ut, tilpasset terrenget langs nye trafikklinjor og bolig-gater.

Varierte bomiljøer og alternative bygge- og boformer

Det er et mål å legge til rette for varierte bomiljøer og lettere tilgang til det ordinære boligmarkedet for alle. Alle reguleringsplaner og større byggeprosjekter bør ha en variert sammensetning av boligtyper og -størrelser, og det bør sikres boliger i flere prisklasser. Alternative bygge- og boformer skal vurderes lokalisert innenfor planens område.

Innenfor transformasjonsområdene i Bydel Nord og Kirkegata/Skysstasjonen/Lurhaugen-Mesnadalens skal det lokaliseres arealer til alternative bygge- og boformer. Disse er definert som en eksperimentell sone / et byøkologisk forsøksområde. I sonen må det klargjøres hvilke byggetekniske krav som eventuelt kan fravikes.

Lekeplasser og uteopphold

Det er gjennomført kartlegging av sentrale grønne byrom, aktivitetsområder og områdelekeplasser innenfor planen, jf. temakart 7 i del 7 (vedlegg) til Bestemmelser og retningslinjer. Kartets intensjon er veiledende for etablering og bevaring av grønne strukturer. Kartet viser eksisterende plasser og hvor det er behov for nye. Det er i Bydel Nord og i Søre Ål - Hage avdekket mangelfull dekning av områdelekeplasser. Krav til områdelekeplasser framkommer av generelle planbestemmelser. I mulighetsstudiet for Bydel Nord vises til at det må legges til rette for en områdelekeplass innenfor transformasjonsområdet. I pågående regulering for Hagefeltet i Søre Ål legges det inn en områdelekeplass. Det kan kreves opprustning av eksisterende leke – og uteoppholdsarealer ved utbyggingsprosjekter gjennom utbyggingsavtaler.

Byrom, leke- og aktivitetsplasser i sentrum

Attraktive boliger i sentrum betyr også at sentrum skal være et sted for lek, aktivitet og opplevelse. Det er gjennomført kartlegging av eksisterende og nye plasser og byrom innenfor sentrumsområdet som er egnet for lek og opphold. Disse arealene har størrelseskrav tilsvarende en kvartalslekeplass eller mindre. De vil være en del av byromsveven og ha ulik funksjon. Byrom som skal benyttes til lek, aktivitet og uteoppholdsareal i utbyggingsprosjekter kan opprustes gjennom utbyggingsavtaler. I planen er noen områder avsatt med arealformål grønnstruktur. Disse er sikret mot annen arealbruk. Temakart nr. 7 viser intensjon og muligheter for grønne/åpne byrom i sentrum, og skal legges til grunn i byfortettingen.

Barn og unge i fokus - «Barnetråkk»

Det er gjennomført et prosjekt kalt «Barnetråkk» for alle barne- og ungdomsskoler i Lillehammer. Dette arbeidet har til hensikt å sette fokus på sentrale uteoppholdsarealer for barn og unge og hvilke gangforbindelser de bruker.

Fokus på barn og unge er med på å tilrettelegge gode boområder for alle både i sentrum og bydelene. Trivsel for barn og unge innebærer ofte tiltak som er positivt for hele befolkningen. Det betyr bedre folkehelse, mer liv både i bysentrum og bydelssentrene, bedre tilrettelagte uteområder og bedre infrastruktur for gående og syklende. Gode boområder med nærhet til barnehage og skole er for mange et viktig kriterium for valg av bosted, og vil bidra til å gjøre Lillehammer kommune til en attraktiv bokommune.

Plangrepet er å legge til rette for:

- Høy kvalitet i bomiljøene – betyr også attraktive uteoppholdsarealer
- Nærhet til skole og barnehage gjennom flerkjernestruktur-strategien
- Trygge skoleveger gjennom krav til utbygging i fortettings- og transformasjonsområder
- Byromssatsning, som skal gi byen flere attraktive områder for lek, aktivitet og uteopphold.

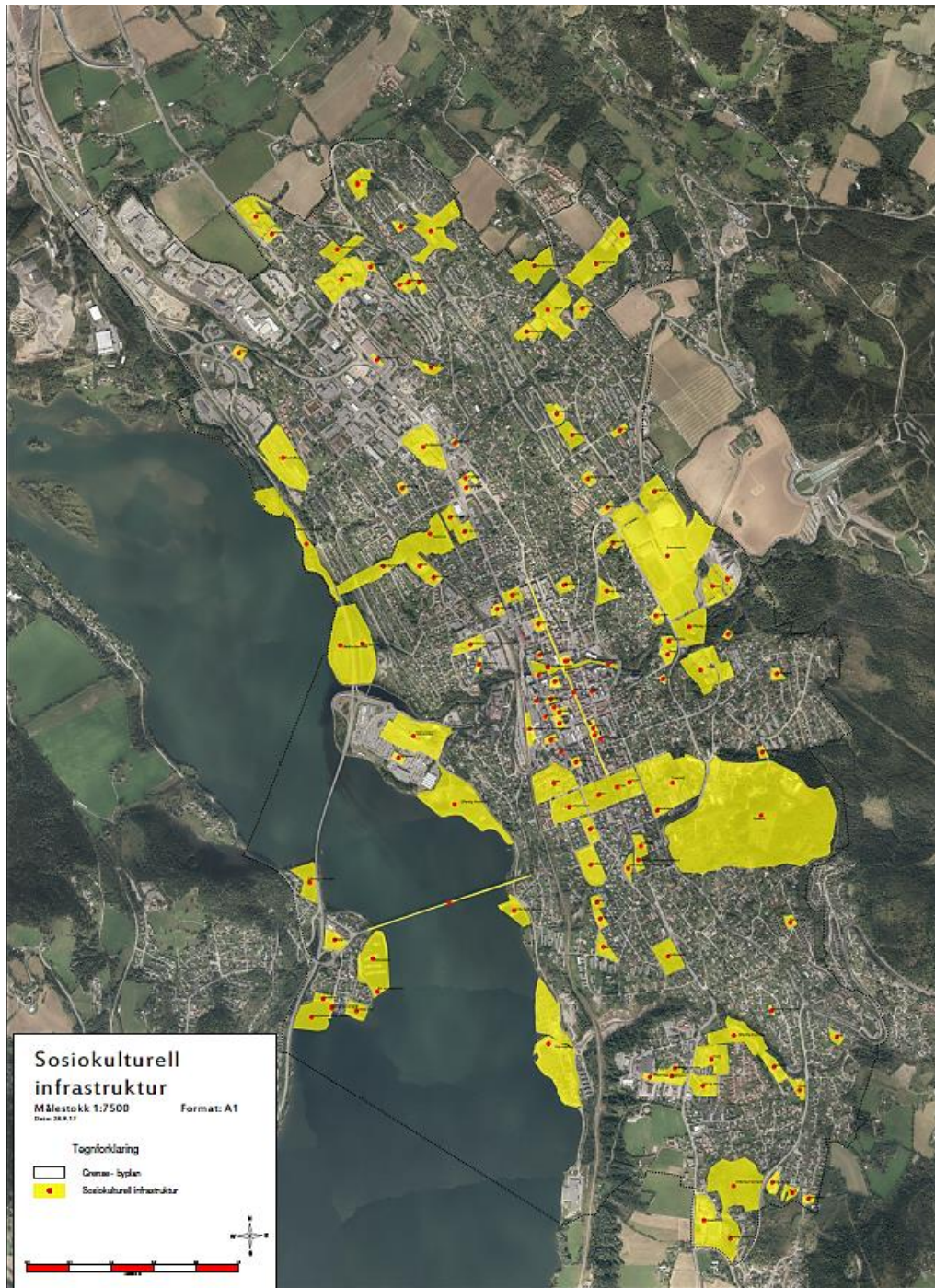
Sosiokulturell infrastruktur

Det er gjennomført en analyse av den sosiokulturelle infrastrukturen innenfor planområdet. Analysen kartlegger elementer som gjør byen attraktiv, kvaliteter som bidrar bolyst, sosiale møteplasser, mål- og interessepunkter. Analysen omfatter en registrering av institusjoner for allmenntilgjengelig formål og områder av sosial og kulturell betydning, herunder; skoler, barnehager, bo- og servicesenter, kirker og gravlunder, kino, bibliotek og sykehus. Det er utarbeidet temakart som viser disse funksjonene.

Analysen har til hensikt å vise om det finnes områder som har lav dekning av slike funksjoner, og om det er et framtidig behov for å forsterke den sosiale-/kulturelle infrastrukturen i noen byområder.

Analysen avdekker manglende sosiokulturelle tilbud i Bydel Nord. Transformasjon av næringsarealene i nord i tråd med føringer gitt i mulighetsstudiet vil gi grunnlag for etablering av slike tilbud. En styrket flerkjernestruktur vil bidra til etablering av sosiokulturelle tilbud i bydelsentrene. Det er lagt til rette for sosialt bærekraftige bomiljøer og etablering av sosial boligbygging gjennom planbestemmelser.

Temakart: Sosiokulturell infrastruktur

4.1.5 Oppfølging

PLANGREP	OPPFØLGING
<p>Bebyggelsesstruktur</p> <p>Definerte områdetyper</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kvalitet og særpreg – Strøkets karakter – Variert boligsammensetning <p>Variert boligsammensetning</p>	<p>Denne planen</p> <p>Boligutvikling er knyttet til følgende arealformål: Boligbebyggelse, sentrumsformål, kombinerte boligformål. Bestemmelser til arealformål viser hvilke krav som knyttes til tomteutnyttelse og høyder, utforming og funksjon.</p> <p>Områdetypene er definert som bestemmelsesområder med tilhørende illustrasjonskart.</p> <p>Bestemmelser til områdetypene handler om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tilpasning til strøkets karakter, - tomteutnyttelse og høyder, - kvalitetskrav for arkitektur og estetikk <p>Det er lagt til rette for en variert boligsammensetning gjennom hensynskrav/kvalitetskrav til områdetypene.</p>
<p>Lekeplasser og uteopphold</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lek, aktivitet og opplevelse – Nærhet og kvalitet på uteoppholdsarealer 	<p>Denne planen</p> <p>Generelle planbestemmelser om uteoppholdsareal og lekeplasser; krav til størrelse, lokalisering og kvalitet.</p> <p>Temakart for områdeplasser viser lokalisering av disse, og hvor det er behov for å etablere nye.</p> <p>Bestemmelse om utbyggingsavtale og rekkefølgekrav kan brukes for å etablere nye og ruste opp etablerte plasser.</p> <p>Andre planer</p> <p>KDP fysisk aktivitet og naturopplevelse KDP Helse og omsorg KDP Oppvekst</p>
<p>Byrom</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktivitets- og lekeplasser i sentrum 	<p>Denne planen</p> <p>Temakart grønnstruktur viser hensynssone for grønnstrukturen. I tillegg er noen byrom avsatt med formål grønnstruktur. Disse er det bestemmelser til.</p> <p>Bestemmelse om at utbyggingsavtale og rekkefølgekrav kan brukes for å etablere nye og ruste opp etablerte plasser.</p> <p>Andre planer</p> <p>KDP fysisk aktivitet og naturopplevelse KDP Helse og omsorg KDP Oppvekst</p>
<p>Barn og unge</p>	<p>Denne planen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Høy kvalitet i bomiljøene – betyr også attraktive uteoppholdsarealer – Nærhet til skole og barnehage gjennom flerkjernestruktur-strategien – Trygge skoleveger gjennom krav til utbygging i fortettings- og transformasjonsområder – Byromssatsning <p>Andre planer</p> <p>KDP fysisk aktivitet og naturopplevelse KDP Oppvekst</p>
<p>Byens friluftsområder</p>	<p>Denne planen</p> <p>Friluftsområdekartlegging og Byromsanalyse er fulgt opp slik: Formål grønnstruktur og LNFR⁵. Hensynssoner med retningslinjer for grønnstruktur, landskap, naturmiljø</p> <p>Andre planer</p> <p>KDP fysisk aktivitet og naturopplevelse</p>
<p>Sosiale og kulturelle aktiviteter</p>	<p>Denne planen</p>

⁵ LNFR: Landbruk, natur, friluftsliv, reindrift

Sosiokulturell analyse:

- Lagt til rette for etablering av sosialt bærekraftige bomiljøer og sosial boligbygging gjennom planbestemmelser.
- I bydelsstretene gjennom sentrumsformålet og bestemmelser og retningslinjer til dette formålet.
- Skole/barnehager og omsorgsboliger til transformasjonsområdene i Bydel Nord

Andre planer

KDP fysisk aktivitet og naturopplevelse
KDP Helse og omsorg
KDP Oppvekst

Fra Byromsanalysen

4.2 Byen som handels- og næringsby

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Lokalisering av handel og næring
 - ABC-prinsippet «rett virksomhet på rett sted» - hva betyr det i planen
 - Styring av varehandelen
 - Kombinerte områder for handel og næring
- ✓ Et levende og attraktivt sentrum
 - Transformasjon i sentrum
 - Arbeidsplasser i byen
 - Kulturbasert næringsutvikling
- ✓ Bydelssentrene – handel, service og møteplasser
 - Nærtilbud og dagligvarehandel

4.2.1 Mål

I 2030 er Lillehammer:

en livlig handelsby med et mangfoldig tilbud innen handel, service og tjenester

den mest attraktive Mjøsbyen innen arrangementer, idrett- og kulturopplevelser - et samlingssted lokalt, regionalt og nasjonalt

den mest attraktive Mjøsbyen innen reiseliv og turisme

by den mest attraktive Mjøsbyen innen nye næringer – kunst, kultur, film, media og reiseliv

«EN ATTRAKTIV OG LEVENDE BY»

Bystein nr. 7

4.2.2 Utfordringer og muligheter

Handel og bytilpasset næringsliv bør etableres og gis vekstmuligheter i gågata og bykjernen. Utfordringen ligger i å finne balansen i detaljvarehandelen mellom bykjernen, bydelsstretene og Strandtorget kjøpesenter. Hva tåles av handelsetableringer utenfor sentrum, før det går på bekostning av sentrumshandelen.

Et hovedgrep innenfor handel, næring og arbeidsplasser har vært å vitalisere og videreutvikle eksisterende avsatte områder. Dette er i tråd med hovedgrepene fortetting og transformasjon. Ved å utnytte eksisterende bebygde områder bedre reduseres behovet for å ta nye arealer i bruk.

For å øke attraktivitet og utviklingsmuligheter innenfor dagens bebygde næringsområder er det blant annet satt fokus på potensialet og mulighetene for transformasjon i:

- ✓ Aksen Lilletorget-Strandtorget
- ✓ Aksen bysentrum - Bydel Nord

Transformasjons-prosesser er utfordrende ut fra mange hensyn; eierstruktur, dagens virksomhet, behov for flytting av virksomhet og hensyn til bokvalitet. Befolkningsveksten i Lillehammer er forholdsvis lav og det er ikke stort press for å igangsette prosessene. Videre er det utfordring å få til kombinasjonen bytilpasset næring og boliger.

Strandtorget-området som en «motor» for handel i regionen må utvikles/transformeres på en arealeffektiv og fremtidsrettet måte. Forsterking av Lillehammer som en regional handels- og næringsby krever samarbeid mellom offentlig og privat initiativ.

Tilgjengelighet til potensielle nye/dagens handels- og næringsarealer er avhengig av rask tilgang til hovedvegnettet. Utbygging av vegnettet er komplisert på grunn av bebygde områder, topografi og Mesnadalsarmens vern.

4.2.3 Kunnskapsgrunnlag

I planarbeidet er det gjennomført tre handels- og næringsanalyser som felles grunnlag for revisjon av Byplanen og kommuneplanens arealdel. Analysene omfatter særlig handel, men også annen næringsvirksomhet;

- Nærings- og handelsanalyse Lillehammer, mai 2017 2017/13
- Lokale virkninger av alternative traséer for ny E6, Lillehammer 2017/22
- Nytte og kostnader ved omdisponering av jordbruksareal til næringsformål i Lillehammer kommune 2018/30

Hovedprinsippet i analysene er en kategorisering av varehandel etter volumer med differensiering på bruksareal ikke vareslag.

I tillegg gir Regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland føringer for handelslokalisering.

Byromsanalysen, kulturmiljøanalysen og fortettingsanalysen vil underbygge de strategiske virkemidlene for å opprettholde og videreutvikle byen som handels- og næringsby.

I planarbeidet er analysenes anbefalinger sammen med Regional plan for attraktive byer og tettsteder lagt til grunn for kategorisering og lokalisering av handels- og næringsarealer.

Handels- og næringsanalyse

Analysen oppsummerer mulighetsrommet gjennom utvikling av arealbruk og prioriteringer knyttet til ti anbefalinger. Disse er:

- 1. Fortetting av arealkrevende næringsvirksomhet langs E6.** Virksomhetene bør konsentreres om handel med motorkjøretøy, trelast og byggevare samt lager, logistikk og produksjon.
- 2. Økt tilgjengelighet til næringsareal i Bydel Nord.** Tilgjengeligheten til næringsarealene langs E6 er mangelfull og det reduserer området attraktivitet. Det anbefales å bedre tilgjengeligheten ved å samordne vegsystemet.
- 3. Videreutvikling for storhandel langs Industrigata.** Det anbefales å samle slike handelskonsepter i ett kompakt handelsområde langs Industrigata i tillegg til Strandtorget. Minimum bruksareal per forretning må være 3 000 m² (hvorav minimum 1500 m² må være publikumstilgjengelig butikkareal). Det bør stilles krav til arealeffektiv utnyttelse og estetisk utformet bygningsfasade.
- 4. Utvikling for store butikkenheter langs Kirkegata.** Etterspørselen etter areal for store handelsformater er svært begrenset i Lillehammer sentrum. De egner seg også dårlig i de små bygningslamellene i Storgata. Det anbefales derfor å åpne for nybygg og fasadejusteringer i Kirkegata med mål om på sikt å trekke denne handelsvirksomheten til sentrum.
- 5. Strandtorget videreutvikles og rustes opp.** Handelsbyen Lillehammer er avhengig av Strandtorget som motor. Området bør rustes opp, arealeffektiviseres og videreutvikles. Utenfor dagens senter bør minimum størrelse være 1 500 m² forretningsflate per forretning.
- 6. Fortetting Skysstasjon-Kirkegata – utvikling mot en kunnskapsklynge ved stasjonen.** Erfaring har vist at de byer som har størst vekst har kunnskapsbedrifter i sentrum. Det anbefales å planlegge for fortetting rundt Skysstasjon, bygge høyere og tilrettelegge for kontor- og kompetansebedrifter.
- 7. Opplevelse, sirkulasjon og aktivitet i sentrum.** Besøksindustrien er i vekst i regionen. Dette åpner for tilflyt av dagsbesøk til Lillehammer og Storgata. I tillegg er det økende interesse for sentrumsnære fritidsboliger. Lillehammer sentrum har mange elementer av opplevelser og aktiviteter, men det ligger et potensial for økt tilrettelegging i sentrum. Videre ligger det potensial for sterkere profilering; idrettsby, kulturby, arrangementsby.
- 8. Fortetting og innfill i sentrum.** Bakgårder og tomrom kan fylles igjen med nye bygg som åpner for differensiert innhold kan styrke nærings sammensetningen i sentrum.
- 9. Parkering rundt sentrum.** Parkering i sentrums randsone er viktig for å trekke hyttegjester til sentrum. Underjordisk parkering kan være et alternativ.
- 10. Styrking av bydelssentre, nærsentre og lokalsentre.** Med mål om konsentrasjon av virksomhet (handel, tjenesteyting, kultur/idrett) anbefales samlokalisering i bydelssentre – gjerne supplert med nærsentre/lokalsentre. All dagligvarehandel bør konsentreres her.

4.2.4 Plangrep

Plangrepet handler om hva vi gjør i planen for å legge til rette for en livlig handelsby med et mangfoldig arbeidsliv samt arrangementer og tilbud av idrett- og kulturopplevelser.

Lokalisering av handel og næring

DEFINISJONER:

AREAL- OG TRANSPORTKREVENDE HANDEL: Er handelsvirksomhet der den dominerende delen av vareutvalget når det gjelder omsetning er; kjøretøy, båter, landbruksmaskiner, trelast og større byggevarer, utsalg fra hagesentre og planteskoler. All annen handel er detaljvarehandel.

DETALJVAREHANDEL: Varegrupper som ikke faller innunder kategorien areal- og transportkrevende handel er detaljvarehandel.

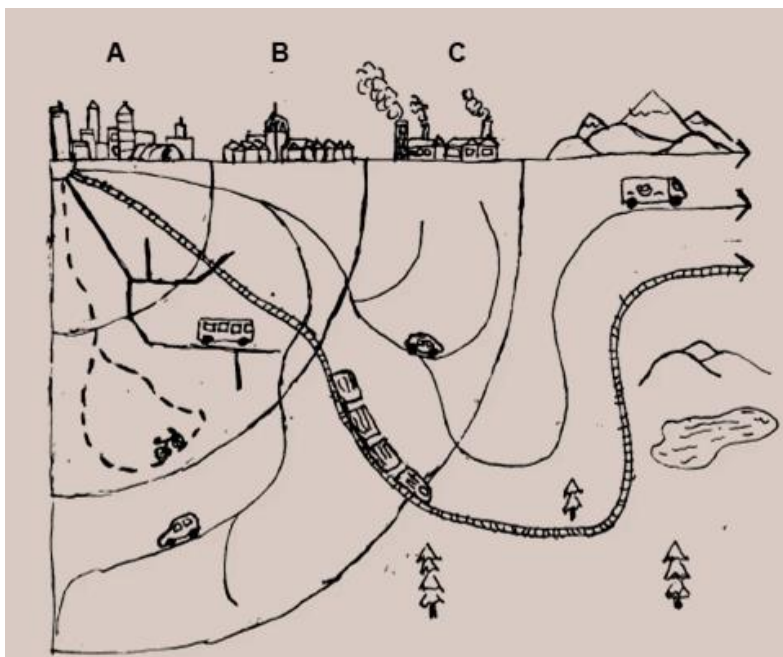
STORE HANDELSFORMATER: Enkeltforretninger med minimum 1500 m² BRA per forretning/enhet. Hovedandelen skal være publikumstilgjengelig butikkareal. Salget skal gå gjennom ett felles kassapunkt per forretning/ett foretak. Vareutvalget skal være bredt og inneholde bl.a. varegrupper som hvitevarer, brunevarer og/eller møbler.

NÆRING: Omfatter arealer for logistikk, industri, lager, pick-up point, verksted, håndverk og produksjon, stasjoneringsterminal for buss og terminalløsning for varedistribusjon.

Med **bytilpasset næring** menes virksomhet som kan innpasses i en urban struktur. Dette forutsetter at virksomheten tilfredsstillers kvalitetskrav til utforming, funksjon, arkitektur og estetikk, og ikke medfører uheldige trafikale konsekvensene for bymiljøet.

ABC- prinsippet – hva betyr det i Lillehammer

Handels-, nærings- og arbeidsplassutviklingen styres etter det såkalte ABC-prinsippet, «rett virksomhet på rett sted». Prinsippet innebærer at virksomheter som har mange besøkende og/eller mange ansatte lokaliseres i sentrum, med god tilgang til kollektivtransport. Virksomheter med få ansatte og få besøkende, gjerne arealkrevende virksomhet som blant annet lager, industri, trelasthandel, lokaliseres i mer «bilbaserte områder», lenger fra sentrum, nært hovedvegnett.

ABC- prinsippet (Illustrasjon L.L. for Lillehammer kommune)

Plangrepet er å tilrettelegge arealene slik at handel, arbeidsintensive og kunnskapsbaserte arbeidsplasser kanaliseres til sentrum. Dette plangrepet skal bidra til å bygge opp under et levende og attraktivt sentrum. Samtidig gis muligheter for noe vekst på Strandtorget som regionalt handelssted, i bydelene for å bygge opp under flerkjerneprinsippet. Utenfor sentrumskjernen legges til rette for areal- og transportkrevende handel og handel i store formater. Begrensning av handel i store formater er viktig i forhold til konkurranse med sentrumshandelen. Slik handel er derfor begrenset til området mellom Rosenlund bydelssenter og Lillehammervegen i Bydel Nord og på Strandtorget.

Det er viktig å sikre tilstrekkelige arealer for å beholde og videreutvikle sentrale offentlige arbeidsplasser. Byplanen legger til rette for at Sykehus Innlandet kan videreutvikles der det ligger i dag og at et nytt storsjukehus for innlandet/regionen kan etableres her. Verna bygninger innenfor formålet kan gjerne integreres i et nytt sykehusprosjekt dersom det er realiserbart, alternativt må ikke dette være til hinder for en slik etablering.

Handelen styres ut fra følgende parametere:

1. ABC-prinsippet – rett virksomhet på rett sted
2. Definere arealer/områder for handel – lokalisering
3. Skille på volum/bruksareal (BRA) og ikke varegrupper – skille ut store handelskonsepter
4. Definere store handelsformater med totalt bruksareal, begrense hvor slike kan lokaliseres og i hvilket omfang (sette et øvre tak)
5. Skille ut areal- og transportkrevende handel
6. Sette begrensning på detaljvarehandelen i bydelssentrene.
7. Definert butikkseptersone innenfor byens sentrum

Dagligvareforretninger skal fortrinnsvis lokaliseres i sentrum eller i bydelssentrene. Det kan tillates lokalisering av dagligvareforretninger inntil 1500 m² BRA i andre områder avsatt til bebyggelse og anlegg. Slik lokalisering bør ha tilknytning til en større konsentrasjon av boligbebyggelse. Det skal dokumenteres med handelsanalyse at forretningen ikke har kundegrunnlag som overlapper vesentlig med tilsvarende forretning i nærmeste sentrumsområde.

Kombinerte formål og handel

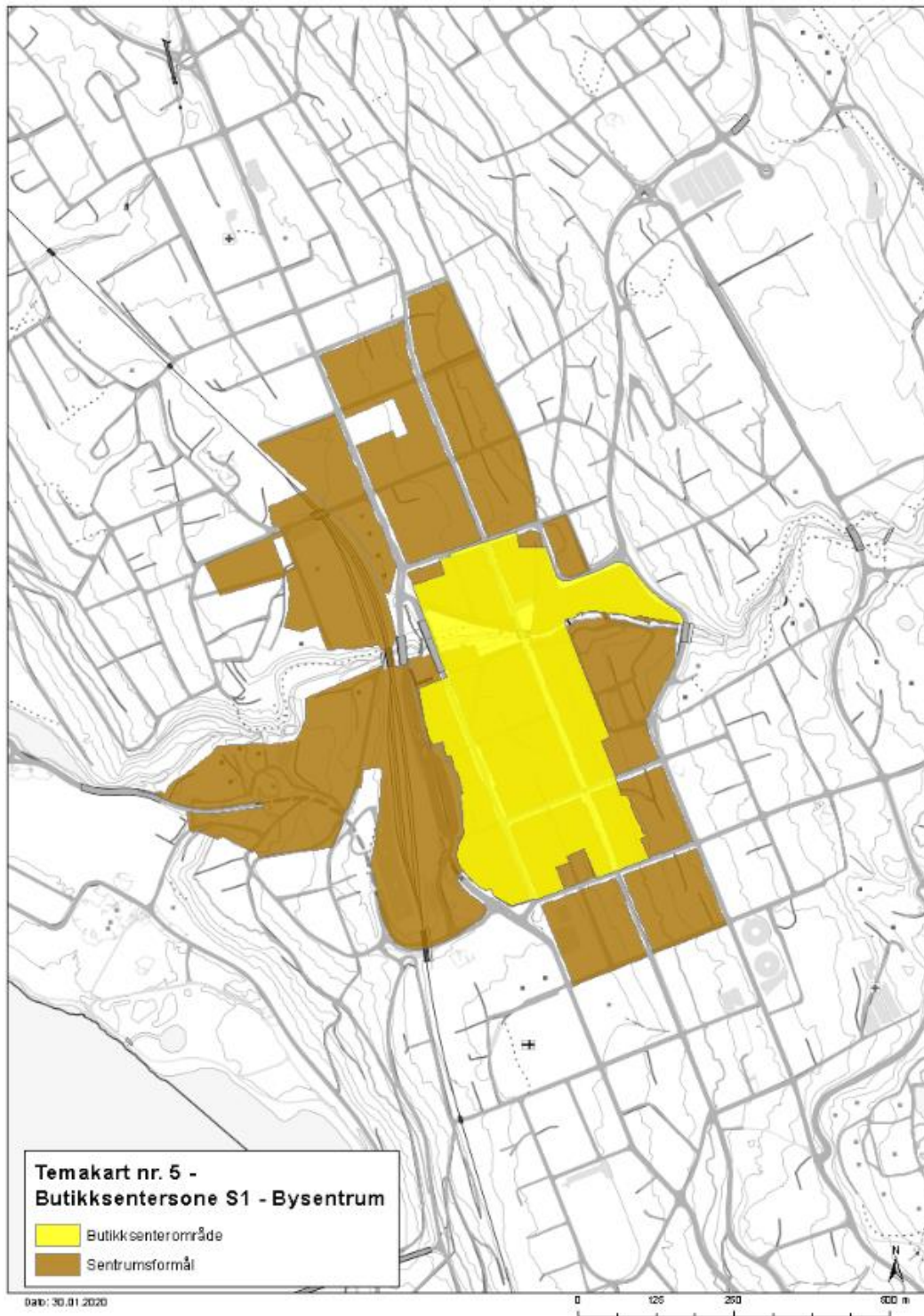
Handelsarealene vises i plankartet som sentrumsformål og kombinerte formål. Det er utarbeidet temakart som viser hvilke kombinasjoner som er tillatt på de ulike arealene, S1-S4 og K1-K9. Det er bestemmelser og retningslinjer til formålene.

S1 BYSENTRUM

Lillehammer skal ha et levende og attraktivt sentrum. Styring av varehandelsetableringer er en del av strategien for å skape liv og aktivitet i sentrum. Det settes ingen begrensninger på handel i bysentrum, unntatt for areal- og transportkrevende varegrupper. Handel som faller inn under definisjonen for areal- og transportkrevende handel kan etableres i sentrum dersom konseptet kan innpasses i den urbane strukturen (bytilpasset næring), for eksempel visningsrom og hentelager utenfor bysentrum. Dette forutsetter at virksomheten tilfredsstiller kvalitetskravene til utforming, funksjon, arkitektur og estetikk. Store handelsformater kan etableres i Kirkegata – Skysstasjonsområdet. Disse vil bli pålagt kvalitetskrav med hensyn til tilpasning, arkitektur og estetikk.

Sentrumsformålet er utvidet for å gi grunnlag for å knytte sentrum og Strandtorget tettere sammen. Kjerneområdet for handel skal være i det indre sentrum. Det er derfor innført en handelssone innenfor sentrumsformålet, tilsvarende butikksentersonen som er regulert i reguleringsplanen for Lillehammer sentrum (Sentrumsplanen). Butikker mindre enn 1500 m² og kjøpesentre mindre enn 3000 m² kan etableres utenfor sonen.

Kart som viser butikksentersonen

S2-S4 BYDELSSENTRENE – HANDEL, SERVICE OG MØTEPLASSER

Bydelssenterets rolle er å dekke bydelens behov for daglig handel og tjenester. Sentrene tilrettelegges for virksomhet som betjener nærområdet. Dagligvareforretning, bakeri/kafé, post, apotek, frisør, kultur- og fritidstilbud, ulike typer trenings-/helsetjenester vil bidra til å gjøre bydelen mer attraktiv, og gi bydelens befolkning flere møteplasser. Barnehage, skole, bo- og servicesenter skal lokaliseres i eller i tilknytning til bydelssentrene.

Det er satt følgende begrensninger på varehandelen i bydelssentrene:

- S2 Rosenlund: Det tillates totalt 12 000 m² BRA detaljvarehandel.
- S3 Søre Ål Hage: Det tillates totalt 3 000 m² BRA detaljvarehandel i form av dagligvarer.
- S4 Vingnes: Det tillates totalt 2 500 m² BRA detaljvarehandel i form av dagligvarer.

Områdene skal utformes med fokus på trafiksikkerhet. Kjøre- og gangareal skal separeres. Parkering skal samordnes, og primært under bakken. Det skal tilstrebes urban struktur i alle bydelssentre gjennom hensiktsmessig plassering av bygg, torg, parkering og kjøreareal.

K1: SANNOM, INDUSTRIGATA NORD

Innenfor formålet tillates næring, forretning til areal- og transportkrevende handel.

I området tilrettelegges for næringsvirksomhet i kombinasjon med areal- og transportkrevende handel.

Det bør legges til rette for næringsklynger. Dette må innarbeides og følges opp i kommunens næringsstrategi (Regional næringsplan 2018-2028).

K2 BYDEL NORD – mellom Rosenlund og Lillehammervegen

Innenfor formålet tillates bolig og forretning til store handelsformater.

Innenfor området er det blitt en næringsklynge med store handelsformater, og planen legger til rette for å fortsette denne utviklingen. Det settes en øvre grense for handelen på 15 000 m² BRA. Dette betyr at potensiale for ny handelsvirksomhet her ut fra dagens situasjon er begrenset til 2 500 nye kvadratmeter. Eksisterende store handelsformater utgjør p.t. ca. 12 500 m² BRA.

Området omfattes av gjennomføringssone for transformasjon. Det stilles krav til boligandel på minimum 40 % av totalt BRA innenfor gjennomføringssonen. Mulighetsstudie «Byutvikling Nord» gir føringer for utvikling som skal legges til grunn for en for et områdeprogram med påfølgende regulering.

K3 BYDEL NORD – mellom Industrigata og Moavegen og langs Gudbrandsdalsvegen

Innenfor formålet tillates bolig og bytilpasset næring i form av småskalavirksomheter.

Området på nedsiden av Industrigata omfattes av gjennomføringssone for transformasjon. Området transformeres mot boligformål. Det stilles krav til minimum boligandel.

Næring skal være i form av småskalavirksomheter og tilpasses utviklingen av området til en flerfunksjonell og urban bydel med attraktive bomiljøer.

Mulighetsstudie «Byutvikling Nord» gir føringer for utvikling som skal legges til grunn for et områdeprogram med påfølgende regulering.

K4: OMRÅDET LANGS FÅBERGGATA

Innenfor formålet tillates bolig, offentlig eller privat tjenesteyting og bytilpasset næring i form av småskalavirksomheter.

Offentlig eller privat tjenesteyting og næring skal bidra til en urban struktur og innpasses i strøkets karakter. Bytilpasset næring skal være i form av småskalavirksomheter. Det stilles krav til minimum boligandel.

K5: STRANDTORGET-OMRÅDET

Innenfor formålet tillates forretning, kjøpesenter, bolig, offentlig eller privat tjenesteyting, fritids- og turistformål, bytilpasset næring.

Det tillates 30 000 m² BRA til detaljvarehandel uten restriksjoner på butikkstørrelse. Det tillates 9 000 m² BRA til handel i store formater og 11 000 m² BRA til areal- og transportkrevende varegrupper. Totalt utgjør dette 50 000 m² BRA.

Handels- og næringsanalysen anbefaler at Strandtorget styrkes som regionalt handelssentrum, med kontrollert økning av handelsarealet. Strandtorget er en motor for byen/omlandet og kan ha god synergieffekt med sentrum. Revidert plan styrker og bygger opp under denne strategien. Intensjonen er høy arealutnyttelse og en gradvis transformasjon av området til tett bystruktur.

Området omfattes av gjennomføringssone for transformasjon. Mulighetsstudie «Lilletorget-Strandtorget» gir føringer for utvikling som skal legges til grunn for et områdeprogram med påfølgende regulering.

K6: SØRE ÅL – HAGE

Innenfor formålet tillates formålene bolig og bytilpasset næring. Det tillates konsentrert småhusbebyggelse og blokkbebyggelse.

Intensjonen er høy arealutnyttelse og en gradvis transformasjon av eksisterende næringsarealer til boligformål. Det stilles krav til minimum boligandel.

K7: SVANEREDET

Innenfor formålet tillates bolig, offentlig eller privat tjenesteyting.

Bolig og offentlig eller privat tjenesteyting skal etableres på en slik måte at det ikke fører til privatisering av utearealer og strandsone.

1. etasje på hovedbygningen skal forbeholdes tjenesteyting og være allment tilgjengelig. Verneverdig bebyggelse (garveriet) skal bevares. Nye bygg må tilpasses slik at de ikke forringer strøkets karakter.

Alternative bygge- og boformer bør vurderes.

K8: HAGEJORDET

Innenfor formålet tillates bolig, offentlig eller privat tjenesteyting og høydebasseng.

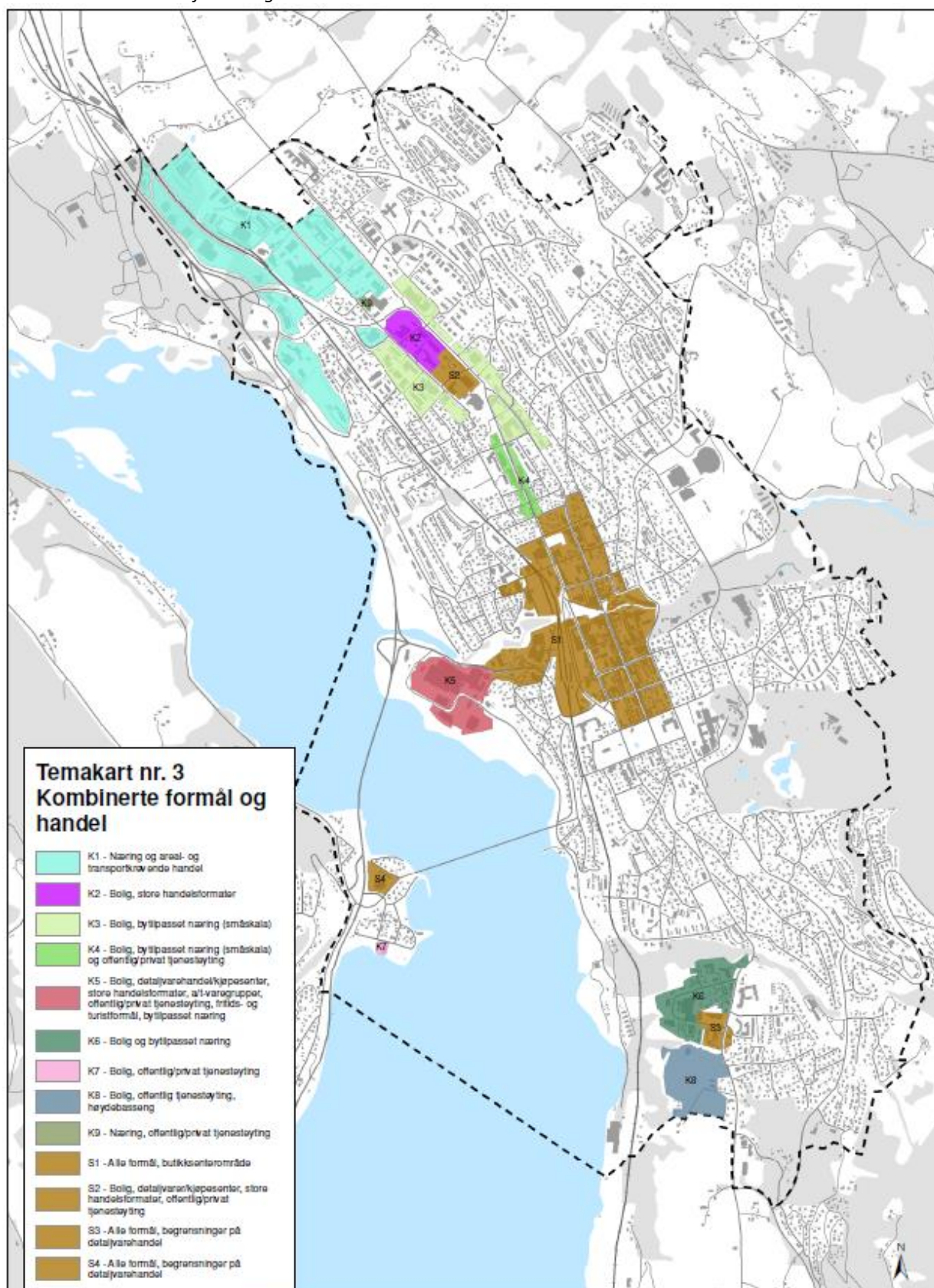
Offentlig eller privat tjenesteyting omfatter barnehage og omsorgsboliger.

K9: DEL AV BRANNSTASJONSTOMTA I NORDRE BYDEL

Innenfor formålet tillates offentlig eller privat tjenesteyting og næring.

Det tillates ikke etablert virksomheter som ved støy og andre forurensninger vil være til vesentlig ulempe for beboere i omkringliggende boligområder.

Arbeidsplassintensive virksomheter bør lokaliseres til sentrum, og ikke tillates her.

4.2.5 Oppfølging

PLANGREP	OPPFØLGING
<p>Lokalisering av handel og næring</p> <ul style="list-style-type: none"> – ABC-prinsippet – Kombinerte nærings- og handelsområder – Styring av varehandelen 	<p>Denne planen</p> <p>Styring av nærings- og handelslokalisering etter ABC-prinsippet «rett virksomhet på rett sted». Temakart nr. 3 Kombinerte formål og handel definerer arealformålene i de ulike områdene.</p> <p>Arealformål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kombinerte formål; Næring, bolig, handel, offentlig eller privat tjenesteyting. - Sentrumsformål. - Bestemmelser og retningslinjer til arealformål. <p>Hensynssoner:</p> <p>Gjennomføringssoner for transformasjon i Bydel Nord</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krav om områdeprogram og regulering - Mulighetsstudie Byutvikling Nord fra 2014 gir føringer for regulering. <p>Sentrumsformål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ingen varehandelsbegrensninger i sentrumsformålene unntatt areal- og transportkrevende handel. <p>Detaljvarehandel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestemmelser om begrensninger av detaljvarehandelen i bydelsentrene og på Strandtorget. - Handel i store formater lokaliseres til Strandtorget og Bydel Nord område K2. <p>Andre planer</p> <p>Regional næringsplan – Oppfølging Lillehammer</p>
<p>Et levende og attraktivt sentrum</p> <ul style="list-style-type: none"> – Transformasjon i sentrum; Kirkegata/Skystasjonen/Lurhaugen-Mesnadalen – Arbeidsplassstilbud i byen – Kulturbasert næringsutvikling 	<p>Denne planen</p> <p>Arealformål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sentrumsformål <p>Hensynssoner:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dette er gjennomføringssoner for transformasjon i områdene for mulighetsstudie Lilletorget Strandtorget. - Krav om områdeprogram - Mulighetsstudier Lilletorget-Strandtorget gir føringer for regulering <p>Andre planer</p> <p>Mulighetsstudier</p> <p>Regional næringsplan – Oppfølging Lillehammer</p>
<p>Bydelsentrene styrkes</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bydelsentrene – handel, service og møteplasser – Nærtilbud – Detaljvarehandel 	<p>Denne planen</p> <p>Arealformål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sentrumsformål som tillater all virksomhet med unntak av areal- og transportkrevende handel - Bestemmelser som begrenser av detaljvarehandelen. - Utformings- og funksjonskrav

4.3 Bygningsvern og kulturmiljøer - bruk og vern

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Bygningsvern – ny bruk av verneverdig bebyggelse
- ✓ Kulturmiljøer – tidsdybden i byens historie
 - tidstypiske bygningsmiljøer, representerer ulike tidsepoker
 - kulturminneanlegg (industrihistorien, krigsminner, historiske vegfar)

4.3.1 Mål

I 2030 har Lillehammer sin historiske identitet, er stolt av sin byhistorie og har;
«EN BY DER KULTURMINNER OG KULTURMILJØER ER EN RESSURS FOR NYSKAPING OG BYLIV»

Bystein nr. 9

4.3.2 Utfordringer og muligheter

Byens kulturminner og kulturmiljøer, bykjernens trehus-bebyggelse – fortetting/fornyning

- Lillehammer by har særlige utfordringer i forhold til kulturminnevernet i sentrale fortettingsområder som er utsatt for fortetting og byfornyelse. Historiske kvaliteter og ressurser skal ivaretas og forvaltes samtidig som det må legges til rette for utvikling.
- Sikre trehusbebyggelsen slik at byens gågate og bygårder bevarer sin identitet og særpreg.
- Sikre bakgårder og bygårder slik at de bevares/fornyes og tas i bruk.
- Kulturminneverdiene/-miljøene utgjør store verdier i forhold til byens identitet og attraktivitet, hvordan kan nye prosjekter/planer bidra til å forsterke de kulturhistoriske verdiene?
- Utfordringer ligger også i ny bruk av verneverdig bebyggelse. Hva bør gjøres for å styrke verneverdien, blant annet struktur, og arkitektoniske prinsipper?
- Sikre større enhetlige bygningsmiljøer knyttet til Lillehammers historie. Disse omfatter et stort spenn i tid og har elementer som har stor betydning for vernet. Det er en utfordring at fornyelse skjer på bekostning av kulturmiljøets tålegrense/sårbarhet.

Byens industrielle kulturmiljøer

- Sikre fornyelse og ny bruk på en slik måte at gammel bygningsmasse får ny bruk.
- Sikre byens historie slik at den er lesbar i fremtiden.

Historiske vegfar

- Sikre disse vegfarene/gutuene ved at de holdes de åpne, samtidig som de er en del av opplevelsesverdien, grønnstrukturen og snarveg-/gatenettet.

Potensialet i byens kulturminner /-miljøer

- Skape entusiasme og motivasjon for at kulturminne og kulturmiljøene kan bli en ressurs som bidrar til bykvalitet og byliv.
- Synliggjøre og bevisstgjøre potensiale i byens kulturminner/-miljøer.

4.3.3 Kunnskapsgrunnlag

Følgende typer kulturminner og kulturmiljøer inngår i kunnskapsgrunnlaget:

- Bygningsvernet i Byplanen av 2006
- Reguleringsplanen for sentrum 2010 og andre reguleringsplaner
- Representative tidstypiske kulturmiljøer
- NB-områdene = kulturmiljøer med nasjonal verneinteresse
- Industrihistorien, spesielt langs Mesnavassdraget og Mjøsa
- Krigens kulturminner (bygg, anlegg, hendelser)
- Landbrukets kulturlandskap (gårdsbebyggelse og tun)
- Historiske vegfar

Bygningsvern - tidligere byplan og reguleringsplan for sentrum

Kunnskapsgrunnlaget bygger på eksisterende kulturminneregistreringer og bygningsvernet som er vedtatt i tidligere Byplan og reguleringsplanen for sentrum.

Kulturmiljøanalyse

Det er gjennomført en kulturmiljøanalyse for å registrere tidstypiske bygningsmiljøer, industrihistorien, krigens kulturminner og historiske vegfar. Målet med analysen er å kartlegge byens kulturhistoriske kvaliteter, avklare hvordan disse kan bli en ressurs for fremtiden og bidra til bykvalitet og byliv, næringsutvikling og vitalisering av sentrum.

Kulturmiljøanalysen omhandler både nasjonale, regionale og lokale kulturminner-/miljøer. Analysen har fokus på kulturminner-/miljøer med lokal verneverdi. Analysen kategoriserer områder ut fra særtrekkene til de ulike epoker i byutviklingen (verdivurdering på områdenivå). Miljøene er vurdert og prioritert. Utgangspunktet for tilnærmingen til temaet er et representativt utvalg av kulturminner-/miljøer som har hatt stor betydning for Lillehammer historie, utvikling og særegenhet som by. I tillegg vektlegges bruksaspektet, det vil si vern gjennom bruk. Analysen har vært sentral for utarbeidelsen av bestemmelsesområde kulturmiljøer. Det er kartfestet totalt 33 kulturmiljøer. Analysen har kategorisert områdene med nummer, navn, historikk, viktige karaktertrekk og sårbarhet/tålegrense for endringer. Denne finnes i del 8 (vedlegg) til Bestemmelser og retningslinjer.

*Buchholtz' byplan for Lillehammer og Vingnes.
Kristians amt, 1828.*

4.3.4 Plangrep

Plangrepet handler om hva vi gjør i planen for å nå målet om å bevare Lillehammers sin historiske identitet og byens historie der kulturminner og kulturmiljøer er en ressurs for nyskaping og attraktivt byliv.

Byplanens bestemmelser og retningslinjer gir grunnlag for en fremtidsrettet forvaltning av verneverdige bygninger og kulturmiljøer, og bidrar til at disse sikres som en kvalitet og ressurs for byens fremtidige utvikling. Bygningsvern og kulturmiljøer er vist på plankartet som juridisk bestemmelsesområde, med tilhørende illustrasjonskart nr. 2 – Bygningsvern og kulturmiljøer, del 6 (vedlegg) til Bestemmelser og retningslinjer.

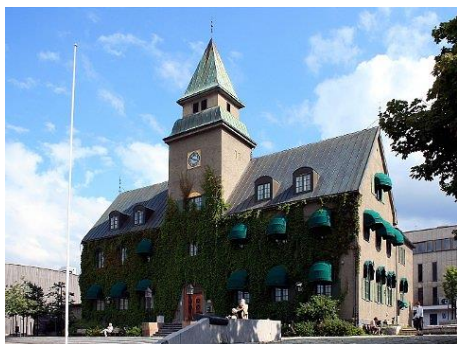
Bygningsvern - ny bruk av verneverdig bebyggelse

Ny bruk av verneverdig bebyggelse skal prioriteres framfor konservering. Det er i bestemmelser og retningslinjer satt generelle hensynskrav til bygningsvernet.

Bygningsvernet omfatter 3 kategorier;

1) Fredet bygning og anlegg:

Dette er bygninger og anlegg som er nasjonalt/regionalt vernet. For freda bygg og bygningsmiljøer gjelder egne bestemmelser knytta til fredningen.

Norges bank

Bøhmergården

2) Vernet bygning:

Dette er bygg og bygningsmiljøer regulert til vern i vedtatte reguleringsplaner.

Bakgårdsmiljø

Lillehammer Kunstmuseum

3) Bevaringsverdig bygning:

Disse er registrert som bevaringsverdige men har ikke et formelt vern. Gjennom Byplanens bestemmelser og retningslinjer er det satt hensynskrav som sikrer at disse bygningene blir ivaretatt.

Kulturmiljøene – tidsdybden i byens historie

Kulturmiljøene omfatter utvalgte sammenhengende kulturmiljøer med historisk, antikvarisk eller arkitektonisk verneverdi som forteller Lillehammers historie. Dette er kulturmiljøer som vil gjøre Lillehammer til en fattigere by dersom de forringes. Det begrunnes med at de har høy kvalitet arkitektonisk, som bomiljø, for opplevelse og attraktivitet. De har en historisk autentisitet som forteller utviklingen av byen fra 1827 og fram til i dag. I områdene skal disse kvalitetene videreføres, utvikles og sikres for framtida.

Kulturmiljøene er inndelt etter følgende hovedkategorier;

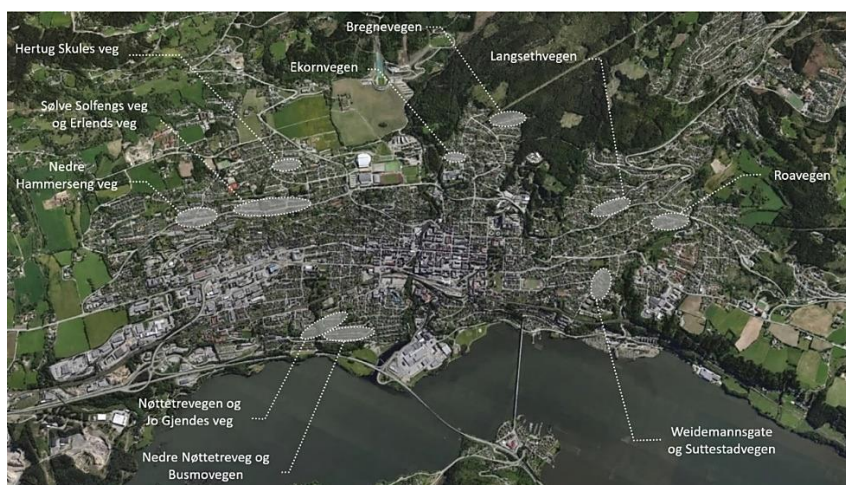
- Rutenettbyen, bygårdsbebyggelsen med kvartalsstrukturen og bakgårder
- Hagebyen med villabebyggelse
- Mellomkrigstiden 1920-40 tallet
- Etterkrigstidens by 1950-90 tallet
- Kulturminneanlegg (industrihistorien, krigsminner, historiske vegfar)

Typisk for miljøene er at både enkeltbygninger og området som helhet har verdi og er sårbart. Sårbarhet/tålegrense vurderes ut fra verdien og bestående karaktertrekk til de ulike kulturmiljøene.

Tålegrense kan gå ved:

- endring av skala eller struktur ved fortetting
- endring av terreng og grøntområder
- endring av bygningenes arkitektoniske uttrykk eller
- endret opplevelsrikdom og forståelse av tidsdybde.

Kulturmiljøene er vist på illustrasjonskartet med feltnummer # 1- # 33. Hensynskrav er nedfelt i bestemmelser og gjelder for alle områdene. Disse skal legges til grunn ved regulering og/eller endringer og tiltak i kulturmiljøet. De retter seg mot viktige karaktertrekk, verdi og sårbarhet/tålegrense for endringer.

Fra kulturmiljøanalysen

Områdetyper og kulturmiljøer

Områdetyper og kulturmiljøer utfyller hverandre. Områdetyper definerer strøkets karakter og skal sørge for en god tilpasning når nye elementer innføres. Kulturmiljøet er en ytterligere presisering av strøkets karakter der et utvalgt helhetlig miljø er representativt for stil-/tidsepoken.

Krav om tilpasning til strøkets karakter og hensynskrav til kulturmiljøer vil:

- sikre kvalitet i det bygde miljøet,
- ivareta vår kulturarv, og Lillehammers egenart
- skape grunnlag for opplevelse og attraktivitet
- gi føringer for uregulerte arealer
- i noen tilfeller skape større handlingsrom enn reguleringsplaner
- gi kommunen hjemmel og kriterier for tilpasset saksbehandling

#8 Kvartalsstrukturen - Storgata med bakgårdbebyggelsen # 12

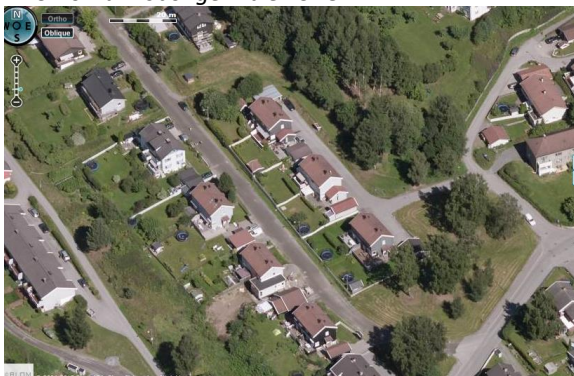

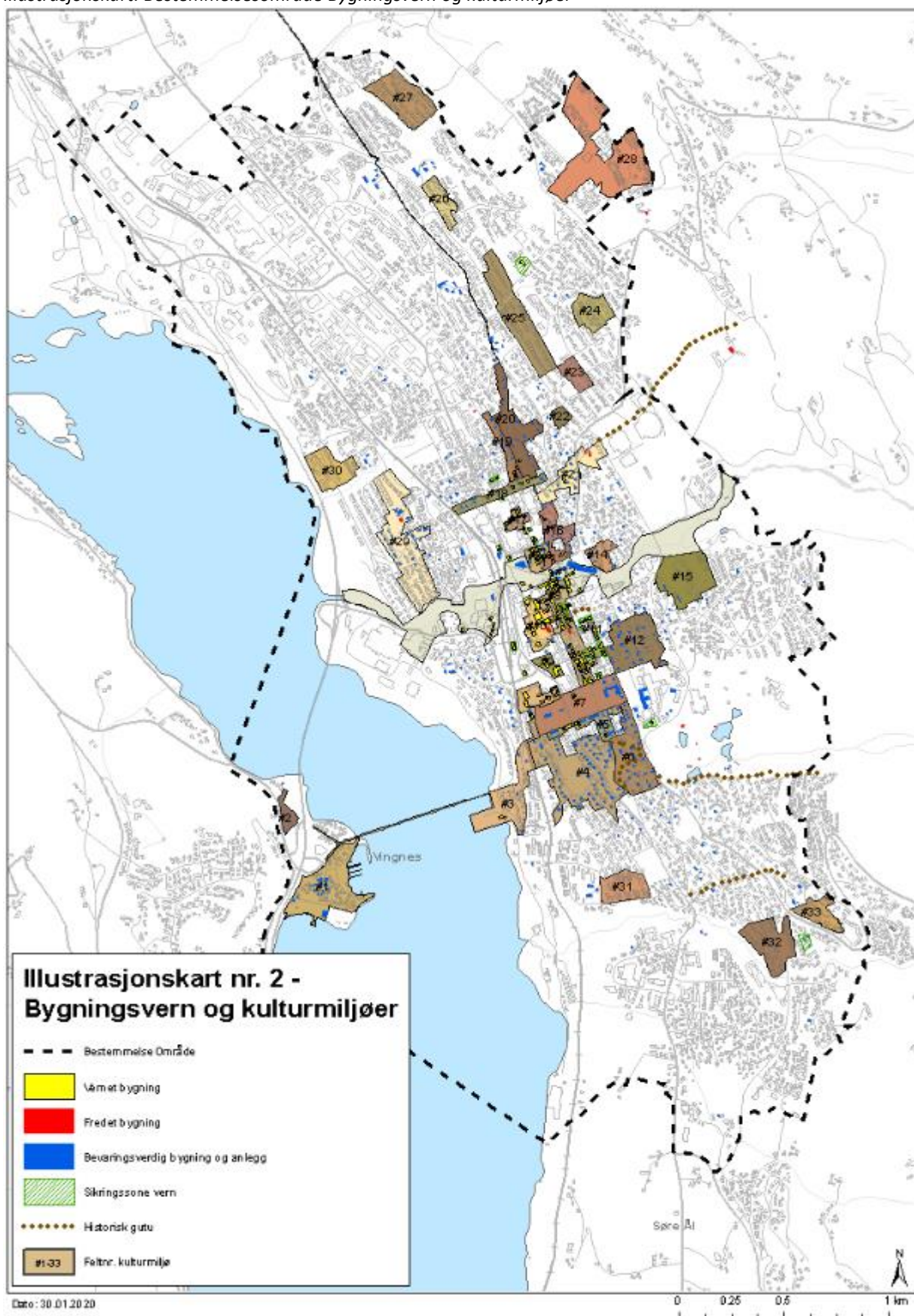
#12 Villabyen -slutten av 1800-tallet til ca. 1950

24 Enhetlig område bygd ut etter 1970-talls idealer; lavblokker, terrasseblokker, halvplan leiligheter

29 Tomannsboliger i tre 1948

4.3.5 Oppfølging

PLANGREP	OPPFØLGING
<p>Bygningsvern - ny bruk av verneverdig bygning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fredet bygning - Vernet bygning - Bevaringsverdig bygning 	<p>Denne planen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Generelle bestemmelser og retningslinjer: <ul style="list-style-type: none"> o Bevaring av eksisterende kulturhistoriske bygninger og kulturmiljøer - Arealformålet i plankartet viser arealbruk. - Områdetypen viser hva slags bebyggelsesstruktur bygget er innenfor, (se kap.4.4) - Bestemmelser til arealformål og områdetype gjelder. - I tillegg gjelder bestemmelsesområde: Bygningsvern og kulturmiljøer med tilhørende illustrasjonskart og bestemmelser/retningslinjer: <ul style="list-style-type: none"> o Planbestemmelser: Hensynskrav til bygningsvernet (sårbarhet og tålegrense). o Båndlegging av freda bygg og anlegg etter kulturminneloven o Fredningsbestemmelser gjelder for bygninger og anlegg som er nasjonalt/regionalt vernet <p>Byplanens handlingsprogram 2020-2023 Oppfølging i handlingsprogram:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kvalitetssikring og supplerende registreringer
<p>Kulturmiljøer - tidsdybden i byens historie</p> <p>Utvalgte miljøer som representerer ulike tidsepoker:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rutenettbyen med kvartalsstrukturen og bakgårdsbebyggelse - Hagebyen med villabebyggelse - Mellomkrigstiden 1920-40 tallet - Etterkrigstidens by 1950-90 tallet - Kulturminneanlegg 	<p>Denne planen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Generelle bestemmelser og retningslinjer: <ul style="list-style-type: none"> o Bevaring av eksisterende kulturhistoriske bygninger og kulturmiljøer - Arealformålet i plankartet viser arealbruken. - Områdetypen viser hva slags bebyggelsesstruktur bygget/kulturmiljøet er innenfor. - Bestemmelser til arealformål og områdetype gjelder. - I tillegg gjelder bestemmelsesområde: Bygningsvern og kulturmiljøer med tilhørende illustrasjonskart, felt # 1-33, og tilhørende bestemmelser/retningslinjer: <ul style="list-style-type: none"> o Bestemmelser om hensynskrav til kulturmiljøer (sårbarhet og tålegrense) - Historiske vegfar er inntegnet på juridisk illustrasjonskart: Bygningsvern og kulturmiljøer. Disse har ingen særskilte bestemmelser, men inngår i hensynssone grønnstruktur. <p>Byplanens handlingsprogram 2020-2023 Oppfølging i handlingsprogram:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veileder for bevaring og utvikling av utvalgte miljøer - Registrering av verneverdige bygg innenfor de ulike kulturmiljøene.

4.4. Estetikk og arkitektur

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Estetikk og arkitektur i utforming av byen og bynær bebyggelse
 - Områdetypene - sikrer estetikk og arkitektur
 - Bykjernen - historisk trehusbebyggelse
 - Handels- og næringsområder
 - Bydelsentrene
- ✓ Estetikk og arkitektur i møte mellom gammelt og nytt
 - Kulturmiljøer
 - Transformasjonsområder
- ✓ Byen og landskapet

4.4.1 Mål

I 2030 framstår Lillehammer som en attraktiv by med tiltalende arkitektur og estetisk god utforming av bygg, gate- og byrom

«EN BY MED SÆRPREG»

Bystein nr.10

4.4.2 Utfordringer

Estetikk og arkitektur skal ivaretas ved fortetting og fornyelse. I dette ligger utfordringene i å sikre byens særpreg og identitet, samtidig som det gis rom for ny og moderne arkitektur og tette strukturer. Nybygg/fortettingsprosjekter må kvalitetssikres og settes inn i en større sammenheng i forhold til dagens kvartal, gate- og byrom.

Lillehammer må sikres en fortetting som er bærekraftig estetisk og arkitektonisk. Transformasjon i aksene Lilletorget- Strandtorget må sikres en riktig skala med hensyn til volum og høyder som er estetisk sett i forhold til småbyens topografi og landskapet omkring.

Handels- og næringsbebyggelse skal vurderes med hensyn til estetikk/arkitektur. Det kan være en utfordring å kreve gode estetiske løsninger for denne typen bebyggelse, fordi byggetradisjonen for denne type bebyggelse har lite fokus på tematikken

Utviklingen i bydelssentrene må særlig få krav til god arkitektur og estetisk i utforming av bolig, handels- og næringsbebyggelse samt torg- og uteplasser

Gate- og byrom må få god, funksjonell og estetisk utforming slik at de fremstår som attraktive.

Elvedrag og grønne linjer er del av byromsveven og må utformes slik at de blir tilgjengelige og attraktive.

Estetikk og arkitektur må gis høy prioritet i nye reguleringsplaner, ved reguleringsendring og enkelttiltak.

Synliggjøring er viktig for bevisstgjøring. Det må motiveres til dialog og samarbeid mellom gårdeiere og mellom gårdeiere og kommunen.

4.4.3 Kunnskapsgrunnlag

I planarbeidet er det utarbeidet analyser for bebyggelsesstruktur og definert områdetyper. Det er videre utarbeidet analyser for fortetting, byrom/byromsveven og kulturmiljø, samt hensynssoner og tematiske kart for kulturlandskap, landskap og byens profil. Bestemmelser og retningslinjer for estetisk kvalitet og arkitektonisk utforming bruker disse analysene som grunnlag. Det er særlig områdetypeanalysen og kulturmiljøanalysen som er lagt til grunn, jf. tidligere kapitler.

4.4.4 Plangrep

Plangrepet handler om hva vi gjør i planen for å nå målet om en attraktiv by med tiltalende arkitektur og estetisk god utforming i bygg, gate- og byrom.

Lillehammers byggeskikk og særpreg (på områdenivå og kvartalsnivå) skal ligge til grunn for fortetting og byfornyelse. Høy kvalitet i det bygde miljøet gjør byen attraktiv og gir kvalitet til byens sosiale og kulturelle liv.

Estetikk og arkitektur i utforming av byen og bynær bebyggelse

Byplanen inneholder bestemmelser og retningslinjer for

- å bevare Lillehammers særpreg når det gjelder byggeskikk, relasjon til landskapet rundt byen og den historiske trehusbebyggelsen.
- å gi rammer/ føringer for estetisk utforming og god arkitektur i fortetting og nye byggeprosjekter.

Fra gågata

Områdetyperne – sikrer estetikk og arkitektur

Inndeling i områdetyper sikrer en byutvikling som ivaretar hensynet til Lillehammers historie, egenart og områdekarakter. I de områdevisse bestemmelsene stilles krav til arkitektur og estetikk. Det er krav om dokumentasjon for arkitektonisk kvalitet ved fremtidig fortetting/utbygging. Retningslinjer påpeker de kriteriene som gir Lillehammer særpreg og egen identitet. Hensikten er å sikre estetikk og arkitektonisk kvalitet slik at særpreg og attraktivitet bevares:

- ✓ i byens bygninger, by- og gaterom, bakgårder
- ✓ i byens sosiale og kulturelle liv
- ✓ i småbypreget som er definert i «Lillehammer-skalaen»

Områdetyperen defineres av type bebyggelsesstruktur. Karaktertrekkene beskriver det generelle særpreget til områdetypen i form av byggeskikk, skala, arkitektur, høyder og volum.

Fra Stortorget

Bykjernen - historisk trehusbebyggelse

Lillehammers byggeskikk med den historiske trehusbebyggelsen skal ligge til grunn for ny bebyggelse når det gjelder volum, skala og materialvalg. Ny bebyggelse kan ha et nåtidig formspråk med samtidsarkitektur av høy kvalitet, men må bidra til et helhetlig bygningsmiljø som opprettholder strøkets karakter.

Lilletorget rundt 1950 (Fåberg og Lillehammer historielag)

Storgata 8 (Lillehammer kommune)

Bydelssentrene

Estetisk og arkitektonisk kvalitet i utformingen av bydelssentrene har fokus på at disse skal utvikles mot en urban struktur gjennom hensiktsmessig plassering av bygg, torg, parkering og kjøreareal. Ny bebyggelse skal gjennom størrelse, form og plassering bidra til å skape gode uterom og torgplasser som gir intimitet og trygghet.

Handels- og næringsområder

Estetisk og arkitektonisk kvalitet i handels- og næringsområdene skal være et førende prinsipp i utforming av bebyggelsen, by- og gaterom. Utformings- og funksjonskrav til arealformålene skal ivareta dette prinsippet.

Estetikk og arkitektur i møte mellom gammelt og nytt

Fortetting og transformasjon i områder hvor gammelt og nytt bygningsmiljø kombineres skal ta det tas hensyn til strøkets karakter og kulturmiljø slik det er fastsatt i bestemmelser /retningslinjer for områdetyper, bygningsvern og utvalgte kulturmiljøer.

Estetikk og arkitektur i transformasjonsområder handler om å utvikle nye attraktive bygningsmiljøer. Transformasjonsområdene skal legge til grunn en urban struktur, med tett og kompakt bebyggelse i byggelinje mot gatenettet. Bebyggelsen skal ha en skala og inndeling som gir gode byrom og solinnfall på fasader og utearealer. Gaterommene med hovedgater og sekundærgater skal sammen med grønnstrukturen danne utgangspunktet for kvartalinnndelingen. Høydene kan utfordre, men skal tilpasses «Lillehammer-skalaen» og bør ikke danne store kontraster til omkringliggende områder.

Byen og landskapet

Elvedrag og grønne linjer er en viktig del av Lillehammers by-natur. Disse elementene bidrar til byens estetiske og arkitektoniske kvalitet.

4.4.5 Oppfølging

PLANGREP	OPPFØLGING
<p>Estetikk og arkitektur i utforming av byen og bynær bebyggelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - for byens bygninger, by- og gaterom, bakgårder - for kvalitet i byens sosiale og kulturelle liv - Områdetypene – sikrer estetikk og arkitektur - Bykjernen med sin historiske trehusbebyggelse - Bydelssentrene - Handels- og næringsområder 	<p>Denne planen</p> <p><i>Generelle bestemmelser og retningslinjer:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Byform, byggeskikk og landskapstilpasning; krav til dokumentasjon. - Uteoppholdsareal og lekeplasser; krav til størrelse, lokalisering og kvalitet. <p>Bestemmelser til arealformål når det gjelder handels- og næringsbebyggelse, sentrum og bydelssentrene. Utformings- og funksjonskrav til arealformål.</p> <p>I tillegg gjelder bestemmelser til områdetyper - bebyggelsesstruktur når det gjelder bygårdsbebyggelse, boligbebyggelse og gårdstun om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tilpasning til strøkets karakter, - tomteutnyttelse og høyder, - kvalitetskrav for arkitektur og estetikk. <p>I tillegg gjelder bestemmelsesområdene: Bygningsvern og kulturmiljøer med tilhørende temakart. Planbestemmelser: Hensynskrav til vernet (sårbarhet og tålegrense).</p> <p>Handlingsprogram 2020-2023</p> <p><i>Byformings- og arkitekturveiledere:</i></p> <p>Veileder - Estetikk og arkitektur for de ulike områdetypene</p> <ul style="list-style-type: none"> o Definere kriterier og prinsipper for estetikk o Definere kriterier og prinsipper for stedstilpasset/ «riktig» arkitektur <p>Veileder -Estetikk og arkitektur for bykjernen (reguleringsplan for sentrum)</p>
<p>Estetikk og arkitektur i møte mellom gammelt og nytt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strøkskarakter - Kulturmiljø – og bygningsvern - Transformasjonsområder 	<p>Denne planen</p> <p><i>Generelle bestemmelser og retningslinjer:</i></p> <p>Byform, byggeskikk og landskapstilpasning. Krav til dokumentasjon.</p> <p><i>For strøkskarakter, kulturmiljø og bygningsvern gjelder:</i></p> <p>Bestemmelsesområde: Områdetyper – bebyggelsesstruktur. Bestemmelsesområdene: Bygningsvern og Kulturmiljøer med tilhørende temakart. Planbestemmelser: Hensynskrav (sårbarhet og tålegrense).</p> <p><i>For transformasjonsområder gjelder:</i></p> <p>Hensynssone gjennomføringssoner for transformasjon i Bydel Nord og i aksene Lilletorget-Strandtorget. Temakart: Gjennomføringssoner Mulighetsstudie byutvikling Nord 2014 Mulighetsstudie Lilletorget-Strandtorget 2019.</p>
<p>Byen og landskapet</p> <p>Elvedrag og grønne linjer bidrar til høy estetisk og arkitektonisk kvalitet</p>	<p>Denne planen</p> <p>Temakart grønnstruktur viser hensynssone for grønnstrukturen. Denne har retningslinjer.</p> <p>I tillegg er noen byrom avsatt med formål grønnstruktur. Disse er det bestemmelser til.</p> <p>Andre planer</p> <p>KDP for fysisk aktivitet og naturopplevelse.</p>

4.5 Byrommene og byromsveven

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Byrom som drivkraft for bylivet
 - Møteplasser og kvalitet i det sosiale-/kulturelle bylivet
- ✓ Byromsveven - sammenhengende struktur, funksjon og mangfold
 - Det overordnede byromsnettverket
 - Byrommenes funksjon og mangfold
- ✓ Byrom i årene framover
 - Utvikle byromsnettverket
 - Byromssatsning

7.5.1 Mål

I 2030 har Lillehammer et sammenhengende nettverk av byrom som skaper trivsel og tilhørighet, inviterer til byliv og gjør byen robust for klimaendringer;

«EN BY DER MENNESKENE MØTES, TRIVES OG HØRER HJEMME»

Bystein nr. 11

4.5.2 Utfordringer

I bykjernen

- Sikre areal for sentrale og viktige byrom og gode forbindelser mellom disse.
- Videreutvikle og fornye byens rom og gater i takt med boligfortetting.
- Tilrettelegge for attraktive byrom i form av gater, torg, gutuer, parker og grønne linjer.

Områder utenfor bykjernen

- Sikre en sammenhengende grønnstruktur.
- Sikre og videreutvikle funksjonelle og attraktive grønnstrukturer/gang-/sykkel-linjer.

Bydelssentra – Rosenlund, Søre-Ål og Vingnes

- Sikre attraktive og funksjonelle byrom i bydelens sentrum.
- Sikre attraktive og funksjonelle linjer for gående og syklende fra bydelssenteret til boområdene og bysentrum.

Elvedrag og grønne linjer/parker

- Sikre areal og mulighet for å utvikle byrom i de blå- grønne strukturene.

Mjøsas strandsone

- Sikre god tilgjengelighet fra bysentrum og bydelssentrene til strandsonen.
- Sikre allmennhetens tilgjengelighet og bruk av strandsonen.

4.5.3 Kunnskapsgrunnlag

Byromsanalysen er vurdert i sammenheng med kulturmiljøer og fortetningspotensial. Analysen definerer byrommene og gir grunnlag for prioritering av byromstiltak i Byplanens handlingsprogram og i kommunedelplanen for fysisk aktivitet og naturoplevelser.

Byromsanalysen

Lillehammer har et stort potensial for et fremtidig godt byromsnettverk. Byromsanalysen definerer Lillehammers byromsnettverk – en byromsvev. Den gir svar på hvordan byrommene kan utformes for å bli mer funksjonelle og attraktive for så å kunne skape attraktive og funksjonelle møteplasser og mer byliv.

Analyseområdet omfatter Byplanens avgrensning, og legger frem en strategi for den overordna byromsstrukturen.

Den overordna strukturen utgjør selve byroms-veven. Dette nettverket består av de langsgående aksene by-avenyen (Gudbrandsdalsvegen) og landskapsaksene Strandpromenaden og Tverrløypa, samt de tverrgående allmenningene. Allmenningene utgjør de blå-grønne fellesrommene for hele byen, og følger i hovedsak de tverrgående elvedragene i byen. Sammen danner disse et rutenett, som definerer byromsnettverket. Krysningpunktene mellom de langsgående og tverrgående strukturer danner naturlige tyngdepunkter i veven. De langsgående strukturene binder byen sammen langs de ulike høydedragene, og skal videreutvikles som viktige korridorer for bevegelse, byliv, friluftsliv og opplevelser.

Allmenningene er de strukturerende elementene i byromsnettverket. Disse skal utvikles til å bli attraktive, gjennomgående korridorer med ulike by- og landskapsrom, med funksjoner tilpasset de forskjellige stedene. Disse blå-grønne korridorene bør foredles som «ryggrader for byliv og byrom». De grønne og blå kvalitetene må utnyttes i byrommene.

Strategier og muligheter for å utvikle og forsterke kvaliteter i de identifiserte byrommene er analysert. Det er spesielt vurdert strategier for allmenningene med foreslåtte prioriterte tiltak. Disse er videreført til Handlingsprogram 2020-2023.

Det er gjort en mer detaljert analyse av muligheter og tiltak for sentrumsområdet og bydelene Rosenlund, Søre Ål og Vingnes:

- Ved fortetting i sentrum er det viktig å ta vare på og utvikle byrommene og deres kvaliteter. Ubrukte byrom i sentrum bør avsettes som aktivitets- og lekeområder. I sentrum er det særlig potensiale for Mesnaelv- korridoren fra Lurhaugen til kraftstasjonen og området mellom Jernbanegata og Bryggerigata.
- For Vingnes bydelssenter er det å utvikle strandsonens potensiale som destinasjon og rekreasjonsareal.
- For Rosenlund er Skurva-korridoren en ressurs og Gudbrandsdalsvegen kan utvikles til strøksgate.
- For Søre Ål ligger det potensiale i å utvikle bydelssenteret med transformasjon av industriområder, ny bruk av bekken og anlegge park.

Byromsanalysen har et mulighetsdiagram for de ulike allmenningsskorridorene, som skal legges til grunn for utvikling av allmenningene. All planlegging og gjennomføring tiltak i og i tilknytning til disse områdene skal ta nødvendig hensyn til dette mulighetsrommet og må utredes/dokumenteres. Strandpromenaden og tverrløypa bør brukes som modeller for utvikling av byroms-nettverket. By-avenyen (Gudbrandsdalsvegen) må sikres muligheter til å bli byens framtidige hovedpulsåre - en gjennomgående og identitetsskapende bygate.

4.5.4 Plangrep

Plangrepet handler om hva vi gjør i planen for å nå målet om et sammenhengende nettverk av byrom som skaper trivsel og tilhørighet, inviterer til byliv og er robuste for klimaendringer.

Byrommene som drivkraft for bylivet

Byrommene er møtesteder som gjør byen levende. Byromskvalitetene er sentrale for byens innbyggere og besøkende, og er et viktig grunnlag for byliv. Byliv er summen av menneskelige aktiviteter i byen – aktiviteter som preges av alt fra hverdagslivets nødvendigheter, kulturopplevelse og møter mellom mennesker. Byrommenes kvaliteter er derfor noe av det viktigste i byutviklingen og i våre daglige liv. Byromsanalysen er et verktøy for hvordan man kan øke kvaliteten på uterommene og hvordan byrommene kan planlegges for å legge til rette for mer og bedre byliv.

Byrommene skal være funksjonelle og gode møteplasser som retter seg mot hele befolkningen, i alle faser av livet, og på tvers av sosiale og kulturelle forskjeller. Byrommene skal være lett tilgjengelige, trygge og flerfunksjonelle i bruk.

I løpet av planperioden vil Lillehammer kommune, sammen med aktuelle aktører, gjennomføre en utredning om framtidig bruk av Stortorget med det siktemål å legge til rette for mer aktiv bruk av torget. Dette må sees i sammenheng med fortsatt utvikling av kulturarenaer og kulturnæringer i «kulturkvartalet». Temaet er tatt inn i handlingsprogrammet.

Foto: Stortorget på 70-tallet (Fåberg og Lillehammer historielag)

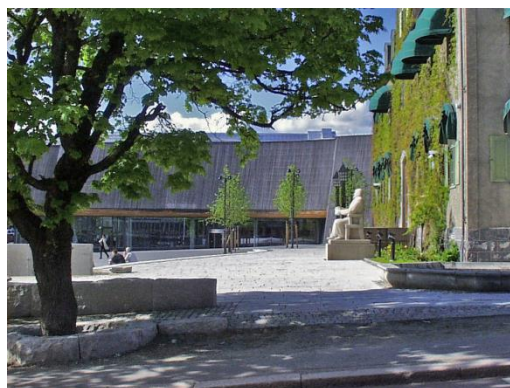

Foto: Stortorget i dag

Byromsveven – sammenhengende struktur, funksjon og mangfold

Byromsveven defineres som en sammenhengende grønnstruktur med et mangfold av ulike funksjoner. Byrommene er viktige strukturer som skal prioriteres, styrkes og videreutvikles.

Byplanens bestemmelser sikrer den overordna strukturen som utgjør selve veven. Dette er en forutsetning for å sikre kvalitet i byens fortetting.

Byrom omfatter:

- Naturområder inne i byen inkludert strandsone, elvekorridorer og bekker/åpne vannveier
- Parker
- Idretts - og nærmiljøanlegg, lekeplasser
- Andre offentlige opparbeidede grøntanlegg
- Torg, plasser og allmenninger
- Gater og gutuer med belegninger og vegetasjon/trær

- Sykkelveger og ganglinjer
- Ubebygde restarealer med vegetasjonsdekke/gårdsrom

Overordnet struktur er sammenhengende grønne, blå og grå områder i byen som kan bestå av alle kategorier nevnt ovenfor. Byrommene bør utvikles sammen med den blågrønne strukturen og gater til et sammenhengende nettverk.

Byrommenes ulike funksjon/mangfold skal tydeliggjøres og tilpasses bruk både i lokalisering, utforming og møblering.

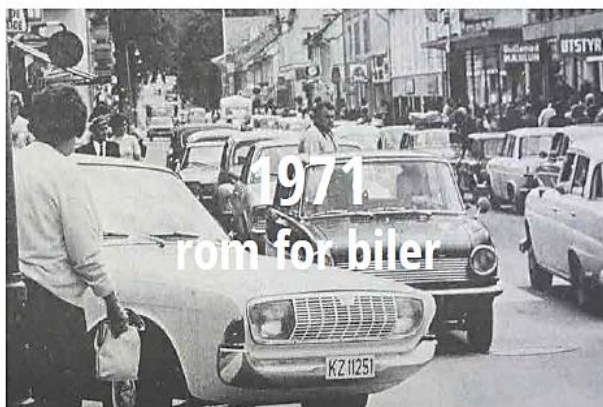
Den overordna grønstrukturen som er definert gjennom byromsanalysen er vist med hensynssone grønstruktur i det juridiske plankartet. Strukturen viser et byromsnettverk bestående av langsgående og tverrgående akser med knutepunkter der disse aksene krysses. Krysningpunktene er viktige steder i byen som skaper sammenhenger, generer byliv og setter i gang transformasjon. Den overordna grønstrukturen er vist på temakart 6 i del 7 (vedlegg) til Bestemmelser og retningslinjer.

Byrom i årene framover - handlingsprogram

I Byplanen sikres arealer og grunnlag for kommunens og private grunneieres arbeid med byrom i årene framover. Forutsetningen for å lykkes med byromssatsningen er å motivere til dialog og samarbeid mellom private gårdeiere og mellom gårdeiere og Lillehammer kommune.

Det er i byromsanalysen utarbeidet et handlingsprogram som viser tiltak for utvikling av byroms-/grønstrukturen. Tiltakslisten er bearbeidet og prioriterte tiltak inngår i Byplanens handlingsprogram. Handlingsprogrammet legger grunnlag for målrettet innsats i prioriterte byrom i planperioden 2020-2023.

Gågata er byens stolthet
—og et godt eksempel på kraften i et velutviklet byrom

4.5.5 Oppfølging

PLANGREP	OPPFØLGING
<p>Byrom som drivkraft for bylivet</p> <ul style="list-style-type: none"> – Møteplasser – Kvalitet – Byrom i sentrum – Byrom i bydelsentrene <p><i>Foto: Fåberg og Lillehammer historielag</i></p>	<p>Denne planen</p> <p>Arealformål: Grønnstruktur, idrettsanlegg, park Arealformål: Bruk og vern av sjø og vassdrag. Bestemmelser og retningslinjer til arealformålene.</p> <p>Hensynssone grønnstruktur: Temakart grønnstruktur viser hensynssone for grønnstrukturen. Retningslinjer til hensynssonen. Utbyggingsavtaler og rekkefølgekrav.</p> <p>Andre planer</p> <p>KDP fysisk aktivitet og naturopplevelse KDP helse og omsorg KDP Oppvekst</p>
<p>Byromsveven-sammenhengende struktur, funksjon og mangfold</p> <p>Det overordnede byromsnettverket</p> <ul style="list-style-type: none"> – Byrom i bystrukturen; «elvekorridorene», by-avenyen (gågata), strandsona, tverrløypa <p>Byrommenes funksjon og mangfold</p> <ul style="list-style-type: none"> – Naturområder i byen; strandsona, elvekorridorer og vannveier – Parker – Idretts- og nærmiljøanlegg, lekeplasser – Offentlige grøntanlegg – Torg, plasser og allmenninger – Gater og gutuer – Sykkelveger og ganglinjer – Ubebygde restarealer/gårdsrom 	<p>Denne planen</p> <p>Arealformål: Grønnstruktur, idrettsanlegg, park Arealformål: Bruk og vern av sjø og vassdrag. Bestemmelser og retningslinjer til arealformålene.</p> <p>Hensynssone grønnstruktur: Temakart grønnstruktur viser hensynssone for grønnstrukturen. Retningslinjer til hensynssonen.</p> <p>Temakart byrom, aktivitets- og lekeplasser i sentrum viser eksisterende og framtidige byrom med mulighet for lek/aktivitet. Utbyggingsavtaler og rekkefølgekrav.</p> <p>Andre planer</p> <p>KDP fysisk aktivitet og naturopplevelse KDP helse og omsorg KDP Oppvekst</p>
<p>Byrom i årene framover</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utvikle et byromsnettverk/en byromssatsning <p><i>Lillehammer kunstmuseum Lars Jorde</i></p>	<p>Denne planen</p> <p>Bestemmelse om at utbyggingsavtaler kan brukes for å ruste opp etablerte plasser. Utbyggingsavtaler og rekkefølgekrav.</p> <p>Handlingsprogram 2020-2023</p> <p>Handlingsprogram byrom</p> <p>Andre planer</p> <p>KDP fysisk aktivitet og naturopplevelse KDP helse og omsorg KDP Oppvekst</p>

4.6 Bytrafikk og parkering

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Trafikkveksten tas med gange, sykkel og kollektiv
 - Areal- og transportplanlegging - ABC-prinsippet
 - Transport kanaliseres utenom sentrums- og bolig gatene
 - Varetransport inn og ut av sentrum
 - Prinsippet om nærhet til daglige gjøremål - Flerkjernestrukturen
 - Prinsippet om transformasjon
- ✓ Framtidsretta løsninger for bytrafikk og gatebruk
 - Gatebruksplan
 - Gange, sykkel og kollektiv – bybuss, regionbuss, bybane
- ✓ Framtidsretta løsninger for parkering
 - Parkeringsstrategi med soneinndeling
 - Parkering i fjell
 - Framtidsretta løsninger som reduserer trafikkbelastningen og er lett tilgjengelige
- ✓ Luftkvalitet bedres og støy reduseres
- ✓ Nye veglenker

4.6.1 Mål

I 2030 har Lillehammer by en funksjonell, trygg og miljøvennlig infrastruktur for

GÅENDE, SYKLENDE og KOLLEKTIVREISENDE

I 2030 har Lillehammer parkeringsanlegg i fjell og ny gatebruk i sentrale byområder

Bystein nr.12

4.6.2 Utfordringer

Trafikkvekst i bykjerne og sentralt byområde skal i framtiden tas med gange, sykkel og bruk av kollektivtransport (Byutvikling 2044)⁶. Dette forutsetter en betydelig innsats på nye infrastrukturtiltak, satsning på rask og effektiv framkommelighet med gange, sykkel og bybuss. Det forutsetter videre korte avstander og nærhet til daglige gjøremål. Det betyr en kompakt og tett byutvikling både når det gjelder bolig- og arbeidsplassetableringer.

Luftforurensing og støy som følge av biltrafikk er et problem, særlig er Bankenkryssene med barne- og ungdomsskolen, Søndre park og nærliggende boligområder belastet. Her ligger byens hovedinnfart fra sør, nord og vest.

At byens hovedatkomst (Mesnadalsarmen) er et fredet veganlegg kan gjøre det vanskelig å utbedre denne atkomsten. Alternativ atkomst er problematisk og kostbart på grunn av bebyggelsesstruktur og topografi.

Nærings- og varetransport gjennom bysentrum og bolig-gater skaper dårlig framkommelighet, støy, dårlig luftkvalitet og et forringet bo- og bymiljø.

Parkering kan ikke i fremtiden fortsette å legge arealbeslag på viktige byrom og areal for fortetting.

Lillehammer har god dekning av allment tilgjengelige parkeringsplasser i sentrale områder. Kapasiteten er imidlertid spredt utover på flere mindre parkeringsanlegg som kan være vanskelig å finne.

4.6.3 Kunnskapsgrunnlag

Parkeringsutredning

I forbindelse med planarbeidet er det gjort en parkeringsutredning. Denne gjelder hele kommunen. Utredningen er grunnlaget for kunnskap om riktig nivå for nye parkeringskrav.

Parkeringspolitikken er et viktig virkemiddel for å oppnå god fortetting og redusert bruk av personbil. Den offentlig tilgjengelige parkeringen er viktig for Lillehammer som regionalt handelssenter og bør inngå i en helhetlig parkeringsstrategi. I handlingsprogram for Byutvikling 2044 skal det utarbeides en parkeringsstrategi for byen.

Trafikkanalyse

Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med framtidige trafikk-løsninger er en trafikkanalyse som viser kapasitet på dagens vegnett, konsekvenser av økt trafikkbelastning og alternative nye veglenker.

Kapasitet på eksisterende hovedveg- og samlevegnett

Ifølge registreringer og modellberegninger er det avviklingsproblemer i Bankenkryssene og Fåberggata i dag. Beregningen viser at vegnettet stort sett tåler en trafikkøkning på 10–20 % i morgenrushet før det blir betydelige problemer. Vegnettet tåler veldig liten økning i trafikkvolum, 0–10 %, i

⁶ Byutvikling Lillehammer 2044: En byutviklingsstrategi utarbeidet i samarbeid mellom Lillehammer kommune, Statens vegvesen, Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen i Oppland og lokalt næringsliv

ettermiddagsrushet før det blir betydelig større problemer. Ved befolkningsøkning bør folk kjøre mindre bil, eller det bør gjøres tiltak.

Konsekvenser av ny E6 og tiltak på lokalvegnettet

Beregningene viser at ny E6 er et tiltak som forbedrer fremkommeligheten til gjennomkjøringstrafikken på dagens E6. Ny E6 har liten betydning for hvordan trafikken fordeler seg på opptreksarmene og vegnettet for øvrig. Tilgjengelighet til byen er sikret med de samme tre opptreksarmene som i dag.

Det er gjennomført beregninger av tre tiltak på lokalvegnettet, kombinert med ny E6 i vestre trasé. Den såkalte Hovemo-rundkjøringen har liten betydning (med dagens arealbruk). Busmovegen og kulvertrundkjøringen med forbindelse til Mosoddvegen ser ut til å være attraktive.

Nye veglenker

Trafikkanalysen har sett på konsekvenser av nye vegforbindelser. Analysen bygger på en trafikkmodell, og det er ikke tatt hensyn til utfordringer som måtte være med f.eks. kurvatur, traséframføring og eksisterende bebyggelse og bruk av området.

3 av de nye vegforbindelsene som er utredet i trafikkanalysen:

- 1) «*Busmoforbindelsen*» – en forbindelse mellom Strandtorget og Lurhaugen. Trafikkanalysen viser at forbindelsen vil være et godt trafikkert tiltak for å avlaste Bankenkryssene. Trafikkanalysen viser at nye veglenker nær Bankenkryssene vil ha størst effekt for avlastning av disse kryssene.
- 2) *Søre Ål-arm* – en forbindelse mellom Strandtorget-området og Søre Ål ved Søre Ål skole. Trafikkanalysen viser at denne veglenken vil være lite attraktiv. Dersom forbindelsen flyttes nærmere sentrum, vil den være mer attraktiv, og gi noe avlastning til Bankenkryssene. I trafikkanalysen er dette beregnet gjennom alternativet «*Bryggevegen*». Denne forbindelsen kan i tillegg ha sammenheng med en forbindelse mellom Søre Ål og Røyslimoen.
- 3) *Forlengelse av Industrigata* – veglenke mellom Industrigata og rundkjøring på nordre opptreksarm. Denne veglenken henger tett sammen med et ønske om omdisponering av arealer mellom Bydel Nord og HINN (Høgskolen i Innlandet). Trafikkanalysen har kun sett på veglenken, og vurdert betydningen av den i det overordnede vegsystemet ut fra dagens arealbruk. Trafikkanalysen viser at det ikke er behov for denne veglenken med tanke på trafikkavvikling. Dersom det blir lagt til rette for nye næringsarealer vil behovet for denne veggen være større. Forlengelse av Industrigata skal ikke krysse dyrka mark.

Tiltak for å øke trafikkmengden på «Ringvegen»

I trafikkanalysen er det sett på diverse tiltak i Lillehammer sentrum. Målet med tiltakene er å øke trafikken på ringvegen Sigrid Undsets veg og Maihaugvegen øst for sentrum, mens trafikken i Bankenkryssene skal gå ned. For at trafikken skal øke på Ringvegen, må det enten bli mindre attraktivt å kjøre andre steder, eller mer attraktivt å kjøre ringvegene. Beregningene viser at økt fartsgrense er det som fungerer best for å øke trafikken på vegen. Beregningene viser at en utvidet stengning av Storgata kun har helt lokale konsekvenser. Trafikken i Maihaugvegen øker i praksis ikke av tiltaket, derimot øker trafikken i Anders Sandvigs gate.

Miljøvennlig varetransport

Litteraturstudier av dette temaet indikerer at det mest effektive er multiple tiltak⁷. Dette innebærer etablering av konsolideringssentre for levering til bestemte bysoner, kombinert med krav om bruk av miljøvennlige godsbiler/ godssykler til sisteleddsdistribusjon. Det oppfordres til at Lillehammer utarbeider en «Bylogistikkplan» for å sikre arbeidet med en effektiv og miljøvennlig varedistribusjon.

Vurderinger ut fra fortetningsanalysen

I beregningen er det lagt til grunn ca. 5000 nye boliger. Beregningene viser at folk må endre reisevaner i fremtiden for at transportsystemet skal fungere. Det anbefales at det sees på tiltak som kan redusere veksten i biltrafikken.

Vurdering av «levende sentrum» og nytt parkeringshus

Det er gjort en vurdering av å gjøre kommunikasjonen i deler av sentrum mindre bilbasert, kombinert med at det etableres ett stort eller flere små parkeringshus som erstatning for at parkeringsplasser går tapt. Det er relativ god kapasitet på parkeringsplassene i Lillehammer sentrum, men det er en utfordring at kapasiteten er spredt utover på flere mindre parkeringsanlegg som kan være vanskelig å finne. For å nå målene om at vekst i persontrafikk skal skje med andre former enn privatbil, bør det ikke legges til rette for større kapasitet enn det som finnes i dag. Det er en fordel med flere innkjøringer til parkeringsplasser.

4.6.4 Plangrep

Plangrepet handler om hvordan nå målet om en funksjonell, trygg og miljøvennlig infrastruktur for gående, syklende og kollektivreisende.

Trafikkveksten tas med gange, sykkel og kollektiv

De overordnede plangrepene med fortetting og transformasjon er viktige grep for å få til en konsentrert arealbruk. Dette er forutsetninger for at trafikkveksten i alle fall innenfor i bykjernen og sentralt byområde kan tas med gange, sykkel og kollektiv. Det forventes redusert transportbehov som følge av arealstrategier for flerkjerne-utvikling og nærhet til barnehage, skole og daglige gjøremål fra boområdene.

Areal- og transportplanlegging etter ABC-prinsippet vil bidra til redusert transportbehov og at flere kan bruke kollektivtransport også i jobbreise. Tungtransport kan kanaliseres utenom sentrums- og bolig gatene. Varetransport i sentrum må effektivere og gjøres mer miljøvennlig. En «bylogistikkplan» for å sikre dette arbeidet følges opp i handlingsprogrammet til Byplanen.

I tillegg til disse tiltakene må det legges til rette for effektiv trafikkavvikling og gjennomføres tiltak som reduserer bruk av personbil. Det må være attraktivt og effektivt å gå og sykle. Funksjonelle og effektive linjer for bybuss må prioriteres. En helhetlig strategi for framkommelighet for gående og syklende og for kollektivtrafikk er en del av oppfølgingen av Byutvikling 2044.

⁷ Multiple tiltak: Betyr flere ulike tiltak

Skysstasjonen – regionalt knutepunkt

Lillehammer skysstasjon er regionalt knutepunkt for tog, langdistansebuss, regionbuss og bybuss og har en god plassering midt i bysentrum. Fortettingsstudie for Skysstasjon/Lurhaugen viser at området kan få en vesentlig høyere utnyttelse enn dagens. Skysstasjonsområdet bør videreutvikles med fokus på handel, kontor og bolig. Dette er et viktig grep som også må ses i sammenheng med behovet for nye kultur- og kompetansesarbeidsplasser i Lillehammer. Videreutvikling av skysstasjonsområdet må skje i tett dialog med Bane Nor, Opplandstrafikk og representanter for ekspressbuss og drosjenæringen, slik at området tilpasses fremtidige behov med dobbeltspor jernbane, innfartsparkering og bussenes behov.

Skysstasjonen

Satsning på jernbanen

Jernbanestasjonen er både regionalt og lokalt et viktig knutepunkt og må beholdes sentralt i byen. Byfortetting og nyetableringer må konsentreres rundt stasjonsområdet. En slik utvikling er forankret i mulighetsstudiet Lilletorget – Strandtorget. Området avsettes i planen som byomformingsområde (gjennomføringssone for transformasjon). Endring av eksisterende eller etablering av ny jernbaneinfrastruktur, slik som framføring av dobbeltspor, er en viktig premisse for byutviklingen. Avklaring av arealbehov inngår i områdeprogrammet for gjennomføringssonen Kirkegata/Skysstasjonen/Lurhaugen-Mesnadalen.

Dobbeltspor jernbane ses også i sammenheng med utviklingen av skysstasjonen som regionalt knutepunkt med høy utnyttelse. Dobbeltspor jernbane til Lillehammer er omtalt i Nasjonal transportplan 2018-2029, og vil få en egen planprosess.

Fremtidsretta løsninger for bytrafikk og gatebruk

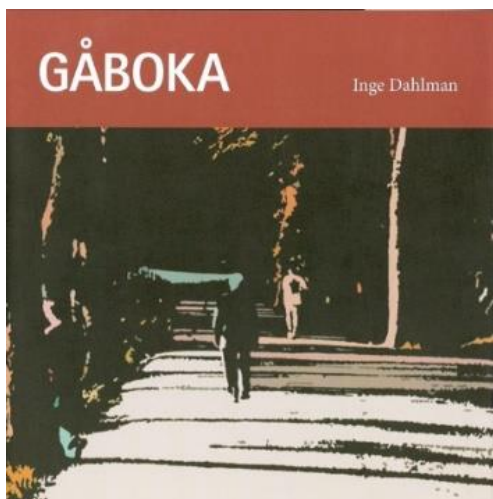
Fremtidsrettet gatebruk - Gatebruksplan

Det er i tilknytning til Byutvikling 2044 igangsatt et arbeid med Gatebruksplan for Lillehammer. Intensjonen er å komme frem til en ny og fremtidsrettet gatebruk for sentrale byområder. I lys av fortetting i byen og bynære områder er det behov for å analysere gatebruk og byrom for å bedre bokvaliteten i byen og legge til rette for lek, aktivitet og uteopphold, samt gående og syklende.

Bybussens fremkommelighet er en viktig premiss. En fremtidsrettet gatebruk må ses i forhold til de muligheter som parkering i fjell vil kunne gi. Gater, plasser, torg og bakgårder vil da kunne frigis til annen bruk.

Gange

I arbeidet med gatebruksplanen er det utarbeidet en «Gå-strategi» hvor prioriterte ganglinjer og utfordringer i gatenettet er identifisert. Det foreslås prioriteringer og tiltak som kan bedre tilgjengeligheten for gående. Denne gå-strategien er sammen med byromsanalysen viktig grunnlag for arbeidet med gatebruksplan.

Gåboka, utgitt av Vegdirektoratet i 2005, handler om tilrettelegging for gående

Utsiktbakken en vintermorgen

Sykkel

Lillehammer er «sykkelby», og det arbeides med gjennomgående sykkelveger i og ut fra byen. Gjennom «Sykkelby-prosjektet» er hovednett av sykkellinjer kartlagt. Kartleggingen brukes aktivt for å prioritere tilrettelegging av hovedsykkelvegene, som bl.a. skal binde bydelene sammen med sentrum. Dette er et viktig ledd for å fremme sykkel som transportmiddel fremfor bil. Før det etableres nye boligområder i bydelene skal det være gode sykkelveger, helst «ekspres sykkelveger», til sentrum.

Spark

Vinterstid er Lillehammer også en «spark-by». Sparken kan være et godt alternativ til sykkel vinterstid, særlig ved kortere avstander. Sparken har den fordelen at den kan brukes av mennesker i alle aldre, og den setter lavere krav til balanse og fysisk form enn f.eks. sykkel. God fremkommelighet for spark er et positivt tiltak for folkehelsen. Når værforholdene legger til rette for godt sparkføre, kan kommunen tilrettelegge gjennom å tilpasse måten gater og fortau driftes.

Kollektiv

Skal bybussen få konkurransefortrinn framfor privatbilen som transportmiddel må kollektivfremkommeligheten bedres, slik at busstransport blir mer effektiv. Løsninger for dette kan være flere, blant annet tiltak på eksisterende vegnet og nye kjøremønstre. Trafikkanalysen viser at nye veglenker nær Bankenkryssene vil ha størst effekt for avlastning av trafikken.

Det må sikres funksjonelle arealer til stasjoneringsterminal for buss. Næringsformålet i Byplanen åpner for denne muligheten.

Bybane/Gondol

Bybane/gondol i trasé mellom Strandtorget/Mjøsa og Skistadionområdet via sentrum, vil i tillegg til å være en turistattraksjon, kunne integreres i byens kollektivsystem. Som en del av byens kollektivløsning vil en bybane, på en miljøvennlig og rask måte knytte Lillehammer sammen på tvers av høydekotene. Det er ikke problemfritt å skulle etablere bybane/gondol over tettbebygd bystrøk. Det er ikke gjort konsekvensutredning av en slik bybane, og det vil være behov for medvirkning og prosess i et videre arbeid. Trasé for bybane/gondol legges inn som hensynssone og må følges opp med videre utredninger av trasé-alternativer gjennom konsekvensutredning og detaljplan.

Gondol (Ill. Structor)

Parkeringsløsninger

Nye parkeringskrav for bolig- og arbeidsplassetableringer

Høye parkeringskrav bidrar til at nye boenheter i sentrale byområder blir kostbare å utvikle. Dette er områder som har god kollektivdekning, hvor det er kort avstand til daglige gjøremål. I planen settes det nå lavere parkeringskrav til bolig- og arbeidsplassetablering i sentrale områder. Det stilles i tillegg krav til sykkelparkering. Hensikten med å sette lavere krav er å stimulere til bygging i områder hvor det er sannsynlig at transportbehovet kan løses med gange, sykkel og økt bruk av kollektivtransport.

Parkeringssoner er vist på temakart 1 i del 7 (vedlegg) til Bestemmelser og retningslinjer. For Byplanen gjelder sone 1 og 2.

Det er ønskelig at frikjøp benyttes i høyere grad i sentrale områder. Det er derfor ikke satt «0-krav» til parkering i indre sentrums-soner. Midler fra frikjøp kan brukes til å sikre den allment tilgjengelige parkeringen. Det er lavest krav i sentrumssonen og i bydelsentrene, og noe høyere krav utenfor disse sonene. Det settes maksimums-krav til parkeringsplasser for kontor, forretning, industri, lager og produksjon slik at parkeringen ikke opptar for mye av arealet.

Parkering og adkomst til bysentrum

Parkeringsutredningen som er gjennomført i forbindelse med kommuneplanens arealdel gir kunnskap om riktig nivå for nye parkeringskrav, men er ikke en helhetlig parkeringsstrategi. Parkeringspolitikken er et viktig virkemiddel for å oppnå god fortetting og redusert bruk av personbilen. Den offentlige tilgjengelige parkeringen er viktig for Lillehammer som regionalt handelssenter og bør inngå i en

helhetlig parkeringsstrategi. I handlingsprogram for Byutvikling 2044 skal det utarbeides en parkeringsstrategi. I dette arbeidet må stasjoneringsterminal for buss også inngå.

Lillehammer kommune, gjennom eiendomsselskapet LIKE, har i samarbeid med private initiativtakere igangsatt forarbeid for å utrede parkering i fjell. Dette er et initiativ som skal ses i sammenheng med adkomst til byen og trafikkutfordringene i Mesnadalsarmen og Bankenkryssene. Parkering i fjell må tilrettelegge en god løsning for jernbanekunder som skal parkere. En slik framtidig parkeringsløsning vil også kunne frigjøre dagens trafikk- og parkeringsarealer til annen bruk. Ny parkeringsstrategi skal også omhandle parkering og adkomst til byen i fjell. Dette skal utredes i planperioden og er lagt inn i planens handlingsprogram.

Luftkvalitet og støy

Biltrafikken gjennom Lillehammer sentrum medfører i dag blant annet luftforurensning, støy og dårlig framkommelighet for gående, syklende og kollektivtrafikken. Vegnære boligområder har dårlig bokvalitet og utearealer har også redusert verdi/kvalitet. Dette har negative konsekvenser attraktiviteten og nærmiljøet i byen, blant annet i områdene Hammartun skole, kulturhuset Banken, Lillehammer kirke og Søndre park.

Nye veglenker

Bankenkryssene

Selv om det lykkes å få flere til å gå, sykle og ta kollektiv, vil vekst i Lillehammer medføre økt belastning av Bankenkryssene. Tiltak for å forhindre at Bankenkryssene blir en flaskehals som hindrer byutvikling i Lillehammer blir en del av oppfølgingen av trafikkanalysen, og inngår i handlingsprogrammet.

Fra Bankenkrysset mot sør

Industrigata

Tilgjengeligheten til eksisterende næringsarealer i nordre del av Industrigata er viktig for å sikre næringsområdenes attraktivitet. Ny veglenke som knytter Industrigata sammen med hovedvegnett skal utredes. Ny veglenke er ikke konsekvensutredet, og ligger derfor ikke i plankartet. Intensjonen er at veglenken skal utredes i planperioden 2020-2023 og inngår derfor i planens handlingsprogram.

Strandtorget – Søre Ål

Veglenke mellom Søre Ål og Strandtorget-området vil først og fremst ha til formål å lede trafikken, herunder tungtransport, utenom bebyggelsen, bort fra Hamarvegen og Bankenkryssene. Trafikkanalysen viser at avlastning av Bankenkryssene ved ny veglenke bør skje nærmest mulig sentrum.

4.6.5 Oppfølging

PLANGREP	OPPFØLGING
<p>Trafikkveksten tas med gange, sykkel og kollektiv</p> <ul style="list-style-type: none"> – Areal- og transportplanlegging – Transport kanaliseres utenom sentrums- og bolig gatene – Varedistribusjon i sentrum – Prinsippet om nærhet til daglige gjøremål – Prinsippet om transformasjon <p>Skysstasjonen regionalt knutepunkt</p> <p>Dobbeltspor jernbane til Lillehammer</p>	<p>Denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Handels- og næringslokalisering etter ABC-prinsippet vil redusere transportbehovet - Flerkjerne-utvikling med fortetting i bysentrum og bydelssentrene - Transformasjon i sentrum og i Bydel Nord vil bidra til en tettere og mer kompakt by - Mulighetsstudie for aksene Lilletorget-Strandtorget legger føringer for utvikling av skysstasjonen til et regionalt knutepunkt. <p>Dobbeltspor jernbane er sikret med byggegrense i planen.</p> <p>Handlingsprogram 2020- 2023</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Bylogistikk-plan» for å sikre arbeidet med en effektiv og miljøvennlig varedistribusjon. <p>Andre planer</p> <p>Byutvikling 2044:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Overordnet parkeringsstrategi - Gatebruksplan for Lillehammer <p>KDP Veg og trafikk</p> <ul style="list-style-type: none"> - Effektive ringveg-løsninger må gjennomføres med trafikktiltak
<p>Framtidsretta løsninger for bytrafikk og gatebruk</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gatebruksplan – Gange, sykkel, kollektiv – Bybane/gondol 	<p>Denne planen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bybane/gondol: Hensynssone båndlegging med bestemmelser <p>Andre planer</p> <p>Gatebruksplan for Lillehammer: Knyttet til arbeidet med «Byutvikling 2044»</p> <p>Gå-strategi: Viktig premiss/kunnskapsgrunnlag for Gatebruksplanen</p> <p>Sykkel: Følges opp gjennom «Sykkelby-prosjektet» og i Gatebruksplan</p> <p>Kollektivtransport- /fremkommelighet: Følges opp i Gatebruksplan</p>
<p>Framtidsretta løsninger for parkering</p> <ul style="list-style-type: none"> – Parkeringsstrategi 	<p>Denne planen</p> <p>Bestemmelser og retningslinjer om parkering, inkl. temakart. Parkeringskrav med soneinndeling (generelle bestemmelser)</p> <p>Utbyggingsavtaler for teknisk infrastruktur (rekkefølgekrav i generelle bestemmelser)</p> <p>Trafikkanalysens omtale av felles parkeringsanlegg.</p> <p>Handlingsprogram 2020-2023</p> <p>Parkering og adkomst til byen i fjell</p> <p>Andre planer</p> <p>Byutvikling 2044:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Overordnet parkeringsstrategi - Gatebruksplan for Lillehammer
<p>Luftkvalitet bedres og støy reduseres</p>	<p>Denne planen</p> <p>Følges opp gjennom at andre tiltak for trafikkavvikling og parkering løses.</p>
<p>Nye veglenker</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bankenkryssene – Industrigata – Strandtorget-Søre Ål 	<p>Denne planen</p> <p>Følges opp i handlingsprogrammet 2020-2023. Må evt. konsekvensutredes og reguleres. Sees i sammenheng med kommuneplanens arealdel og handlingsprogrammet til denne.</p>

5. Arealer med særskilte hensyn (hensynssoner)

5.1 Mål og intensjon

Hensynssoner angir spesielle hensyn som skal ivaretas ved planer og tiltak. Det kan settes hensynssoner for å vise fare – og sikringsområder. Det kan stilles krav til teknisk infrastruktur gjennom hensynssoner. Områder som er båndlagt etter annet lovverk, f.eks. Naturmangfoldloven og kulturminneloven, vises som hensynssone i planen. Det er også lagt inn hensynssoner for blant annet å ivareta landskapshensyn, hensyn til kulturminner, overordnet grønnstruktur og naturverdier.

Hensynssoner er kartfestet. Det er valgt en utstrakt bruk av hensynssoner i planen. Relevante hensynssoner er sammenfallende med hensynssoner i kommuneplanens arealdel.

5.2 Typer hensynssoner

Hensynssonene er inndelt i 3 kategorier;

1. Hensynssoner med bestemmelser
2. Hensynssoner med retningslinjer
3. Hensynssoner med gjennomføringssoner

Hensynssoner med bestemmelser	Sikringszone vannverk Reservevannkilde Kraftverkstunnel Skred Flom Grunnforurensning Storulykke Støysoner Konsesjonsområde fjernvarme Naturvernområde (båndlagt) Kulturminner (båndlagt) Bybane/gondol Gjennomføringssoner
Hensynssoner med retningslinjer	Grønnstruktur Friluftsliv Landskap Kulturlandskap Naturmiljø Kulturminner
Hensynssoner med gjennomføringssoner	H820 #1 Kirkegata/Skysstasjonen/Lurhaugen-Mesnadalen H820 # 2 Strandtorget-området H820 #3 og #4 Bydel Nord

5.3 Kunnskapsgrunnlag

Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med arealer med særskilte hensyn er kartgrunnlag fra bl.a. NGI (Norges geotekniske institutt), NGU (Norges geologiske undersøkelser), NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat), MD (Miljøverndepartementet), SVV (Statens vegvesen), kartleggingen av friluftsområder, byromsanalysen, kulturmiljøanalysen, Prosjekt vassdrag og tiltaksplaner for bynære vassdrag, mulighetsstudie Lilletorget – Strandtorget, mulighetsstudie Byutvikling Nord.

Otto Emil Johansen, Lillehammerhus, 1911, olje på lerret (Lillehammer kunstmuseum)

6. Planprosess og medvirkning

6.1 Planprosess

Dokumenter	Prosess/offentliggjøring	Behandling/vedtak
Planprogram	Planprogram og varsel om planoppstart	Vedtatt av kommunestyret 22.06.16
Planbeskrivelse	Utkast datert 20.09.17	Regionalt planforum UPS 21.06.17
Planutkast	Diverse presentasjoner i UPS og politiske råd og utvalg	2017-2018
Vedtak: Saksframlegg med plandokumenter (datert 22.11.18)	Høring/offentlig ettersyn 1: Fra 10.12.18 – 08.03.19	UPS: 29.11.18 FS: 04.12.18
Høringsseminar	Januar 2019	Januar 2019
Saksframlegg med plandokumenter (datert 05.06.19)	Planvedtak uten rettsvirkning	UPS: 13.06.19 FS: 18.06.19 KS: 20.06.19
Innsigelser til Byplanen	Mekling	24.06.19
Meklingsprotokoll	Arbeidsmøte UPS	15.08.19
Vedtak: Saksframlegg med plandokumenter (datert 22.08.19)	Høring/offentlig ettersyn 2 Fra 18.09.19 – 05.11.19	UPS: 29.08.19 FS: 29.08.19 KS: 29.08.19
Vedtak: Saksframlegg med plandokumenter (datert 30.01.20)	Arbeidsmøte PU: Forberedende møte før mekling	PU: 06.02.20
Innsigelser til Byplanen	Mekling	17.02.20
Vedtak: Saksframlegg med plandokumenter (datert 30.01.20 og 12.03.20)	Planvedtak Unntak for de delene av planen som berøres av innsigelser	PU: 20.03.20 KS: 26.03.20
Oversendelse til FM	Saksdokumenter med oversendelsesbrev	17.04.21
Vedtak KMD	Rettskraftig vedtak for de delene av planen som berøres av innsigelser	10.03.21

6.2 Dialog og medvirkning

I alle planprosesser skal det legges til rette for medvirkning (PBL § 5.1).

Planprogrammet

I arbeidet med planprogrammet ble det avholdt et erfaringsseminar med tverrfaglig representasjon fra kommunens administrasjon. Planprogrammet var på høring og offentlig ettersyn, forslaget ble presentert i regionalt planforum og det ble arrangert et åpent møte om planprogrammet.

Politisk forankring og medvirkning

Politisk arbeidsutvalg for revisjon av Byplanen har vært Utvalg for plan og samfunnsutvikling. Siden vedtak av planprogram i juni 2016, har det vært jevnlig møter mellom administrasjon og utvalget om

temaer i kommunedelplanen. Temaene har vært håndtert som politiske saker, orienteringer, workshops, dialog og diskusjon. Formannskapet og kommunestyret har deltatt på enkelte møter.

Følgende tematikk vært til drøfting/avklaring:

- Kunnskapsgrunnlaget (byromsanalysen, handels- og næringsanalysene, trafikkanalysen)
- Handels- og næringslokalisering
- Byromsanalysen
- Kulturmiljøanalysen
- Byplanens dokumenter – bruk av kart og bestemmelser

Utvalg og råd

Planforslaget har vært presentert og drøftet med kommunens ulike tjenesteområder, i politiske utvalg og for interessegrupper. Kommunens andre tjeneste- og sektorområder har bidratt til kvalitetssikring av planforslaget.

Deler av arbeidet har vært gjennomført i form av konsulentoppdrag. I forbindelse med konsulentoppdrag har det vært nedsatt interne og eksterne ressursgrupper; kulturmiljø, byrom, trafikk, kartteknisk arbeid.

Regionale myndigheter

Planforslaget har vært drøftet i regionalt planforum 3 ganger. Administrasjonen har også avholdt arbeidsmøter med representanter for regionale myndigheter knyttet mot avgrensede tema. Det har vært særmøter med fylkesmannens juridiske kompetanse og Oppland fylkeskommune ved kulturarv.

I høringsperioden ble det gjennomført et arbeidsmøte mellom politikerne og regionale myndigheter for å drøfte innsigelsene.

Lillehammers innbyggere

Det har vært gjennomført åpne arbeidsmøter, bl.a. for temaene parkering, handel og næring og kulturminner. Formålet med møtene har vært tidlig dialog, for å få en bedre innsikt i utfordringer og muligheter for områder og tema.

Det har vært løpende dialog med grunneiere og privatpersoner på deres initiativ. Kommunen har stilt på møter i organisasjoner ved forespørsel.

I høringsperioden til 1. gangs høring ble det avholdt 4 åpne folkemøter og 3 dager med åpent kontor på servicetorget.

Informasjon er fortløpende gitt på kommunens hjemmeside.

Barn og unge

Barnetråkk har blitt gjennomført på alle kommunale barne- og ungdomsskoler i kommunen. Vingrom grendeutvalg har sammen med Vingrom skole hatt et arrangement om fremtidens Vingrom, og kommunen har fått oversendt barnas tegninger som også er brukt i planbeskrivelsen.

Næringslivet og andre interessenter

I forbindelse med handels- og næringsanalysene er det avholdt arbeidsmøter og gjennomført intervjuer med representanter for næringslivet. Analysene er også presentert i ulike fora etter de er ferdigstilte. I høringsperioden har det vært avholdt særmøter med Lillehammer næringsforening og Lillehammer sentrum drift, samt arkitekt- og konsulentmiljøer i Lillehammer.

Interne ressurser

Kommunens egne fagressurser er brukt innenfor alle sektorer.

6.3 Innspill før høring/offentlig ettersyn

Det har kommet flere innspill til planarbeidet som omhandler endring av arealbruk. Disse innspillene er konsekvensutredet i del 4 til planen. Innspill som omhandler ønsker om endringer i vernestatus for bygninger er en del av bygnings- og kulturmiljøvernet slik det framgår av planforslaget. Innspill og merknader som omhandler betraktninger rundt hvordan byen bør utvikles inngår som en del av selve planarbeidet. Innspill som ikke er på kommuneplannivå eller som handler om gjennomføring av plan eller som defineres som enkeltsaker, vil bli behandlet i henhold til andre ordinære prosedyrer.

6.4 Første gangs høring/offentlig ettersyn

Politisk behandling

Formannskapetets behandling i møte 04.12.2018 sak 93/18:

V E D T A K:

1. Kommunedelplan Lillehammer by 2019-2022 (2030) (Byplanen) med planbeskrivelse, plankart, planbestemmelser og retningslinjer med illustrasjonskart til bestemmelsesområdene, dokumenter datert 22.11.18 legges ut til høring/offentlig ettersyn i perioden 10. desember 2018 til 15. februar 2019.
2. Rådmannen gis fullmakt til å foreta oppdateringer, redaksjonelle endringer og endringer som følge av politisk vedtak i sakens dokumenter før planforslaget sendes ut på høring/offentlig ettersyn
3. Vedtaket fattes med hjemmel i plan- og bygningslovens § 11-14.
4. Det gjøres følgende endringer i:

Planbeskrivelsen:

- Delområde 2: Lurhaugen
- Ta inn: Høyere punkthus kan vurderes
- K2 Bydel Nord (side 37)
- Går inn for alternativ 1 og tar ut alternativ 2
- Nordre Ål: Endring i S2 område 12.000 kvm til detaljvarehandel og 8.000 kvm til store handelsformater.

Planbestemmelser og retningslinjer:

- Punkt 2.5.3 tas ut: Alternativ 2 nord for Lillehammervegen

- Punkt 3.1.6.2 bokstav d
 - For at deling av bebygde eneboligtomter skal kunne innvilges, skal både gjenværende og nye tomter være minimum 600 m². I enkelte områder kan kommunen etter skjønn godkjenne ned til 500 m².
 - For tomannsboliger skal tomtestørrelsen være minimum 800 m². I enkelte områder kan kommunen etter skjønn godkjenne ned til 700 m².
- Punkt 4.20.4 Bydel Nord. Alternativ 2 tas ut.

Første gangs høring/offentlig ettersyn

Planforslaget lå ute til 1. gangs høring/offentlig ettersyn i perioden 10.12.18 til 08.03.19. Det kom inn 100 innspill til høringsforslaget. Disse ble oppsummert og kommentert i eget dokument.

Innsigelser

Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen og Statens vegvesen hadde innsigelser til planforslaget. I tillegg hadde innsigelsesmyndighetene flere råd og anbefalinger som ble søkt fulgt opp i reviderte plandokumenter. Innsigelsene ble behandlet i politiske møter før mekling, med resultat som referert i det påfølgende.

VAREHANDEL – STORE HANDELSFORMATER OG UTVIDELSE AV AREALER TIL DETALJWAREHANDEL

Innsigelse ved Fylkesmannen, Statens vegvesen og Oppland fylkeskommune.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Inndeling av handelsgrupper (definisjonen), utvidelse av arealer til detaljvarehandel og økt grense for detaljvarehandel i bydelssentrene er i strid med regional plan, mål om kompakt byutvikling, kan svekke handelsgrunnlaget i sentrum og medføre økt bilbasert handel utenfor de definerte sentrumsområdene.

Fylkesmannen har en generell innsigelse til nye arealer for detaljvarehandel i strid med regional plan. Oppland fylkeskommune har konkret innsigelse til økt detaljvarehandel for bydelssenteret i Søre Ål. Statens vegvesen har konkret innsigelse til delområde der det tillates handel i store formater uten begrensning på detaljvarehandelen.

Oppland Fylkeskommune har videre innsigelse til at det ikke er satt et øvre tak på handelsetablering på Strandtorget, økning av areal til detaljvarehandel, samt bestemmelsen om store handelsformater. Dette med bakgrunn i vilkårene gitt gjeldende arealplan etter mekling, regional planbestemmelse, sentrumsutviklingen og trafikksituasjonen.

Statens vegvesen har innsigelse til utvidelsen på Strandtorget begrunnet i manglende utredning av trafikale konsekvenser, kompakt byutvikling og redusert transportbehov.

Innsigelsen imøtekommes slik: Styring av varehandelen ved å definere «store handelsformater» fastholdes. Det settes begrensninger for hvor slike kan lokaliseres og øvre grenser er justert etter høring. Handel i store formater tillates i område K2 Bydel Nord – begrenset til totalt BRA 15 000 m². Det settes et øvre tak på handelen på Strandtorget på totalt 50 000 m² BRA, fordelt med 32 000 m² til detaljvarehandel, 11 000 m² til store formater og 7000 m² til areal- og transportkrevende varegrupper. Detaljvarehandelen i Rosenlund bydelssenter settes til BRA 12 000 m², tilsvarende det som ble vedtatt

i forrige kommuneplan og gjeldende reguleringsplan. Detaljvarehandel i de øvrige bydelssentrene nedjusteres og det presiseres at handelen skal være i form av dagligvarer.

UTVIDELSE AV SENTRUMSFORMÅLET

Innsigelse ved Statens vegvesen.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Begrunnes med manglende utredning av trafikale konsekvenser, mulig konflikt med kompakt byutvikling og redusert transportbehov.

Innsigelsen imøtekommes slik: Utvidelsen av sentrumsformålet fastholdes. Det innføres en butikkentersone innenfor sentrumsformålet, tilsvarende det som er regulert i reguleringsplanen for Lillehammer sentrum. Dette vil innebære at kjøpesentre må etableres innenfor denne sonen. Butikker mindre enn 1500 kvm BRA og kjøpesentre mindre enn 3000 kvm BRA kan etableres utenfor sonen. Dette vil bidra til å konsentrere handelen til sentrumskjernen.

HANDEL I NÆRINGSOMRÅDER

Innsigelse ved Fylkesmannen, Statens vegvesen og Oppland fylkeskommune.

Hovedtrekk ved innsigelsen: I bestemmelsene er det åpnet opp for handel i tilknytning til næringsbebyggelse når handelen er en underordnet del av bedriftens virksomhet. Dette er i strid med regional planbestemmelse.

Innsigelsen imøtekommes slik: Bestemmelsen er tatt ut. Slik handel er omtalt i retningslinje, og må håndteres som dispensasjon.

DELOMRÅDE K5 SOM BYGGEOMRÅDE NORD FOR MESNAELVA/STRANDTORGET.

Innsigelse ved Statens vegvesen, Fylkesmannen og Oppland fylkeskommune (manglende konsekvensutredning).

Hovedtrekk ved innsigelsen: Fylkesmannen har innsigelse til utbygging i grønnstruktur av hensyn til barn og unge, samt friluftsliv. Statens vegvesen har innsigelse begrunnet med manglende utredning av trafikale konsekvenser, kompakt byutvikling og redusert transportbehov.

Innsigelsen imøtekommes slik: Området avsettes til grønnstruktur.

DELOMRÅDE K6, NÆRING I SØRE ÅL DER DET TILLATES FORRETNING

Innsigelse ved Statens vegvesen og Oppland fylkeskommune.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Bestemmelse for forretning for område K6 – Søre Ål/Hage. Begrunnes med konflikt med regional plan, kompakt byutvikling og redusert transportbehov.

Innsigelsen imøtekommes slik: Bestemmelsen om forretning tas ut. Det tillates kombinert formål bolig og næring. Næring skal på sikt fases ut til fordel for bolig.

UTBYGGING TIL BOLIGFORMÅL FOR TO NYE OMRÅDER

(Gjelder: Område på Mosveen og tennisbane nedenfor tidligere Kringsjø skole)

Innsigelse ved fylkesmannen.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Utbygging i grønnstruktur av hensyn til barn og unge,

Innsigelsen imøtekommes slik: Kommunen har ikke funnet fullverdig erstatning dersom disse arealene tas i bruk til annet formål. I henhold til Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging er det derfor innsigelse til omdisponering av disse arealene. Områdene tas ikke inn i Byplanen til utbyggingsformål, og opprettholdes som grønnstruktur.

MAKSIMUMSKRAV TIL PARKERING I SONE 1.

Innsigelse ved fylkesmannen.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Manglende maksimumskrav til parkering i sone 1.

Innsigelsen imøtekommes slik: Det settes maksimumskrav i planbestemmelsene.

Andre innspill

I matrisen under er hovedpunkter fra innspill knyttet til 1. gangs høring/offentlig ettersyn tematisk oppsummert med kommentarer til hvordan de er fulgt opp i planen.

Tema	Hovedpunkter	Oppfølging
Byfortetting	<ul style="list-style-type: none">-Større volumer og høyder for å få fortetting i sentrum-Krav til uteoppsholdareal i forhold til byfortetting.-Viktig å bevare småbypreget, Lillehammers særpreget og hensynet til eksisterende bomiljøer.-Boligbyggeprogram/utbyggingsrekkefølge mellom KPA og Byplanen-Flere innspill for minihus.-Flere innspill for bevaring av lekeområde til støtte for borettslaget Hammerseng I	<ul style="list-style-type: none">- Opprettholder generell høydebegrensning på 4 etasjer i bygårdsbebyggelsen, men strøkets karakter er avgjørende og det er større fleksibilitet i transformasjonsområdene.- Bestemmelser for områdetypene småhusbebyggelse i felt og kvartaler slås sammen.- Unntaksbestemmelsene for generell BYA (tetthet) og høyder presiseres slik at strøkets karakter går foran.- Reviderte generelle høyder på småhusbebyggelse.- Deler av felles uteoppsholdsareal kan tas på tak.- Bestemmelser om alternative bygge- og boformer;<ul style="list-style-type: none">o Generelle retningslinjer som gir muligheter.o Krav i transformasjonsområdene for Mesnadalen og Bydel Nord om areal til en eksperimentell sone/ forbildeprosjekt.- Opprettholder boligbygging på arealet ved Hammerseng (regulert til boligformål)- Ikke krav til utbyggingsrekkefølge i forhold til KPA.
Transformasjon	<ul style="list-style-type: none">-Viktig å legge til rette for boliger mellom Industrigata og Gudbrandsdalsvegen, viser til mulighetsstudie for Bydel Nord-Begrensninger i forhold til lekeplassbestemmelser, uteoppsholdsarealer, grønnstruktur, områdetyper, krav om felles plan (områderegulering) kompliserer for transformasjon-Viktig å sikre adkomster i områdereguleringen for transformasjon i Mesnadalen/Skysstasjonen/Lurhaugen	<ul style="list-style-type: none">- Opprettholder næringsareal og handel begrenset til areal- og transportkrevende varegrupper og uten boliger nord for Lillehammervegen.- Opprettholder generelle krav til uteoppsholdsareal og lekeplasser.- Tydeliggjør forholdet mellom områdetyper og transformasjon.- Formålet grønnstruktur tas ut for G5 og G13 (Skysstasjonen/Kirkegata).- Generelt: Krav til områdeprogram definerer detaljer i både grå, blå og grønn infrastruktur- Areal- og transportkrevende handel i transformasjonsområdet som ligger på nedsiden av

	<ul style="list-style-type: none"> -Åpne for areal- og transportkrevende handel og offentlig eller privat tjenesteyting i K2 (høringsforslaget), da dette harmonerer bedre med de virksomheten som er der i dag -Åpne for privat tjenesteyting i byutviklingsområde K2, da slike virksomheter bedre lar seg kombinere med boliger. 	<p>Industrigata (K3 i revidert forslag) fases ut til fordel for framtidig boligbebyggelse her.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opprettholde begrenset tjenesteyting i områdene K2 og K3 (revidert forslag). Kontor- og arbeidsintensive arbeidsplasser ønskes etablert i sentrum, og spesielt i transformasjonsområdet rundt skystasjonen.
Handel	<ul style="list-style-type: none"> -Begrensinger på utvidelse av detaljvarehandelen i bydelssentre og på Strandtorget -Sikre handelen til sentrum. -Anbefaling om områdereguleringer for bydelssentrene 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>For endringer i varehandel vises til behandlingen av innsigelsene.</i> - Innføre butikkseptersone i sentrum. - Retningslinje om illustrasjonsplan med hovedprinsipper for utvikling for bydelssentrene. - Bestemmelse om at detaljvarehandelen er ment for dagligvarehandel i bydelssentrene.
Næring	<ul style="list-style-type: none"> -Næringsarealet K6 i Søre Ål, definere type forretning 	<ul style="list-style-type: none"> - Forretning tas ut som formål i K6. Kun tillatt med næring.
Vern	<ul style="list-style-type: none"> -Konflikt mellom bevaring og fornying -Bakgårdsmiljøene ser ut til å ha dårlig vern -Forslag til utdypning og justeringer av planbestemmelser og retningslinjer -Predisering av hensynssoner kulturminnevern med bestemmelser 	<ul style="list-style-type: none"> - Utdypning og justeringer av hensynssoner, planbestemmelser og retningslinjer. - Kulturmiljøvernet følges opp i handlingsprogrammet med veiledere. - Kulturmiljøvern og bygningsvern slås sammen til ett kart/bestemmelsesområde. Dette gjør det enklere å se sammenhengen mellom vernekategoriene og tydeliggjør bedre hva som er gjeldende planbestemmelser for den enkelte eiendom.
Kultur	<ul style="list-style-type: none"> -Kulturbasert reiseliv bør omtales i planbeskrivelsen -Stortorget bør utvikles som en kulturell arena -Lillehammer kunstmuseum trenger mer plass og større synlighet -Kunstmuseums-akse fra de nåværende bygg til Skystasjonen 	<ul style="list-style-type: none"> - Planbeskrivelsen omhandler satsning på kulturbasert næringsliv i sentrum. - Revisjon av reguleringsplanen for sentrum tilføyes i handlingsprogrammet.
Grønnstruktur	<ul style="list-style-type: none"> -Byrom med formål grønnstruktur kan være til hinder for boligfortetting og transformasjon i sentrum -Rehabilitering av byrom, en del av arkitekturen -Byggeforbudssoner langs vann og vassdrag -Pilegrimsleden må inn som hensynssone 	<ul style="list-style-type: none"> - Formålet grønnstruktur tas ut for G5 og G13 som ligger inne i transformasjonsområde Lurhaugen-Skystasjonen, for G10 som ligger ved Kulturhuset banken, for G3 og G15 som er areal som bør være fleksibelt ved mulig fortetting. - Opprustning og rehabilitering av byrom følges opp i handlingsprogrammet. - Generell aktsomhetszone mot vassdrag innføres, mest aktuelt utenfor regulerte område. - Pilegrimsleden er hensynssone. -
Infrastruktur samferdsel	<ul style="list-style-type: none"> -Trafikk- og transportløsninger lite avklart -Behov for en opptreksarm i sør for å bedre trafikksituasjonen -Løsninger for parkering og trafikk må skje i samarbeid med næringsaktørene -Terminalløsninger for varedistribusjon 	<ul style="list-style-type: none"> - Framtidige løsninger for trafikk, transport, parkering og terminalløsninger for varedistribusjon følges opp i handlingsprogrammet og Gatebruksplan («Byutvikling Lillehammer») - Krav til regulering for parkeringsanlegg i fjell og gondol følger av planbestemmelser om plankrav for nye utbyggingsformål.

	<ul style="list-style-type: none"> -Institusjonene Maihaugen og Bjerkebak må sikres parkeringsmuligheter og mulig utvidelsesareal for Maihaugen - Parkering i fjell viktig for trafikkavvikling og sentrumsutvikling (handel, arbeidsplasser, sjukehuset). - En viss skepsis til både parkeringsanlegg i fjell og gondol. - Muligheter for parkering av bybusser på Lurhaugen - Krav til trafikkutredninger for gjennomføringssonene i aksene Lilletorget-Strandtorget 	<ul style="list-style-type: none"> - Arealbehov for fremføring av jernbane, togstasjon og terminal for buss avklares gjennom regulering. - Trafikkutredninger for gjennomføringssonen Lilletorget-Strandtorget vil bli vurdert i områdeprogram for denne sonen, og det stilles ikke krav i overordna plan.
Renovasjon	-Utarbeide en overordna plan for renovasjon. Inn i reguleringsplaner	Følges opp i handlingsprogrammet
Klima og miljø	<ul style="list-style-type: none"> -Planen tar ikke nødvendige grep for å nå målet om nullutslipps by og mål i kommunedelplanen for miljø, klima og energi (2016-2025) -Klimaregnskap -Lite offensiv klimapolitikk 	<ul style="list-style-type: none"> - Bestemmelse om redegjørelse for valg av bærekraftige materialer, energiløsninger og tiltak for bærekraftig lokalisering av bygg. - Krav til dokumentasjon gjennom klimaregnskap.
Teknisk forståelse	-Vanskelig å forstå forholdet mellom transformasjonsområder, områdetyper, bygningsvern og kulturmiljøvern – hva gjelder	Presisering av bestemmelsene, jf. temaer over.

6.5 Politisk behandling og meklings

Politisk behandling før meklings

Kommunestyrets behandling i møte 20.06.2019 sak 63/19:

V E D T A K:

1. Kommunedelplan for Lillehammer by 2019-2020 (2030), heretter kalt Byplanen, med planbeskrivelse, plankart, planbestemmelser og retningslinjer, illustrasjonskart og tematiske kart, dokumenter datert 05.06.19 vedtas med hjemmel i plan- og bygningslovens kap. 11 med de endringer som framgår i pkt. 4.
2. Rådmannen gis fullmakt til å foreta oppdateringer, redaksjonelle endringer og endringer som følge av den politiske behandlingen, i sakens dokumenter før planen kunngjøres.
3. Ordfører får fullmakt til å utpeke et meklingsutvalg bestående av politisk ledelse fra kommuneplanutvalget og utvalg for plan og samfunn med representanter fra posisjonen og opposisjonen.
4. Matrise over planjusteringer datert 13.06.19.
5. Utvalg for plan og samfunnsutvikling bes om å legge fram en plan for gjennomføring av handlingsprogrammet i februar 2020.

Vedtaket er gjort uten rettsvirkning da det er innsigelser til planforslaget som ikke har vært gjennom en meklingsprosess.

Meklingsprosess og resultat

Innsigelser fra Statens vegvesen, Oppland fylkeskommune og Fylkesmannen i Innlandet til Kommunedelplan Lillehammer by – Byplanen 2019-2022 (2030) ble behandlet i meklingsmøte 24. juni 2019.

Meklingsmannen konkluderte med at kommunen ønsker å imøtekomme kravet fra Statens vegvesen, og innarbeide krav til trafikkanalyser for Strandtorget, Mesnadalen og Lurhaugen i planbestemmelsene. Formuleringer i planbestemmelsene avklares i dialog mellom partene.

Meklingsmannen konkluderte med at man ikke har kommet til enighet til planbestemmelser om handel i store formater i Byplanen, og at innsigelse fra Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen i Innlandet og Statens vegvesen ikke er imøtekommet.

Øvrige innsigelser ble avklart i meklingsmøtet.

6.6 Planendringer

Endringer i plankart, bestemmelser og retningslinjer

Hovedtrekkene i endringene som følge av høringsinnspill, politiske behandlinger og meklings er oppsummert i det følgende.

Formålsendringer:

- Formålsendring fra bolig til grønstruktur på gnr 53 bnr. 225 Hammerseng Terrasse Borettslag
- Formålsendring i K6 - Søre Ål (fra næring/forretning til næring/bolig)
- Handel knyttet til virksomhet i næringsområder tatt ut
- Endringer i avgrensning mellom S2, K2 og K3
- Reduksjon av arealet til sentrumsformål i Søre Ål (S3)
- Innført butikksentersone i sentrum, med bestemmelser om begrenset handel utenfor sonen
- Grønstrukturformål tatt ut av sentrum (G6, 21, 22)
- To nye kombinasjonsområder som følge av justerte formålsendringer, K8 – Hagejordet og K9 – del av brannstasjonstomta
- Området nord for Strandtorget avsatt til grønstruktur (alt. forslag i høringen).

Endringer i planbestemmelser:

- Endra begrensninger for detaljvarehandel, store handelsformater, totalt handelsvolum i Rosenlund og i kombinasjonsområdene K2 og K5 (Strandtorget)
- Endra begrensninger for detaljvarehandel i bydelssentrene og presisering av at dette er dagligvarehandel
- Krav om tilrettelegging for alternative bygge- og boformer (krav i gjennomføringssoner)
- Krav til trafikkutredninger i gjennomføringssone Lilletorget-Strandtorget
Trafikale konsekvenser på vegnettet utredes og tiltak skal gjennomføres før utbygging
- Hensynssoner og retningslinjer for kulturminner justert (innspill fra regional kulturminnemyndighet)

- Kulturmiljøvern og bygningsvern er slått sammen til ett bestemmelsesområde
- Bestemmelser og retningslinjer for områdetypene småhusbebyggelse i kvartaler og i felt er slått sammen
- Justering av høydebestemmelser (småhusbebyggelse)
- Utdypninger, presiseringer og justeringer i planbestemmelser (flere).

Feilretting i kart:

- Endring fra grønnstruktur til bolig for et lite område som omfattes av Høstmælingen øko-grend slik at det samsvarer med kommuneplanens arealdel
- Fjernet vernet på 3 verna bygninger slik at det er i samsvar med reguleringsplanen for sentrum.

Endringer i konsekvensutredning

Konsekvensutredningen er utdypet med hensyn til oppfølging av de enkelte innspill i planen. Innspill til boligområder etter høring er konsekvensutredet.

Endringer i handlingsprogram

Handlingsprogrammet er revidert i tråd med de justeringer som er gjort i plandokumentene.

Plantekniske justeringer

Det er foretatt redaksjonelle og plantekniske justeringer i planbeskrivelse, bestemmelser og retningslinjer, plankart illustrasjonskart og temakart.

6.7 Andre gangs høring/offentlig ettersyn

Politisk behandling

Utvalg for plan og samfunnsutvikling og formannskapet behandlet planforslaget i forkant av kommunestyrets behandling samme dag med likelydende vedtak som kommunestyret.

Kommunestyrets behandling i møte 29.08.2019 sak 74/19:

V E D T A K:

1. Kommunedelplan for Lillehammer by 2019-2020 (2030), heretter kalt Byplanen, med planbeskrivelse, plankart, planbestemmelser og retningslinjer, illustrasjonskart og tematiske kart, dokumenter datert 22.08.19 legges ut til høring/offentlig ettersyn med hjemmel i plan og bygningslovens § 11-14.
2.gangs høring omfatter samtlige av planforslagets dokumenter med særlig henvisning til de temaer der det er gjort endringer etter 1. gangs høring.
2. Rådmannen gis fullmakt til å foreta oppdateringer, redaksjonelle endringer og endringer som følge av den politiske behandlingen i sakens dokumenter før planforslaget sendes ut på høring/offentlig ettersyn.
3. Følgende punkt tas ut: 2.5.2 (side 24) punkt d. d. Alternativt punkt d: Det skal gjennom reguleringsplan legges til rette for stasjoneringsterminal for buss/kollektivtransport på nordre del av området for Industrigata nord, gnr. 40 bnr. 59, på inntil 10 dekar.

Andre gangs høring/offentlig ettersyn

Planforslaget lå ute til 2. gangs høring/offentlig ettersyn i perioden 18.09.19 til 05.11.19. Det kom inn 29 innspill til høringsforslaget, hvorav 3 innsigelser og 3 innspill til endret arealbruk. Innspillene er oppsummert og kommentert i eget dokument til saken.

Innsigelser

Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen og Statens vegvesen hadde innsigelser til planforslaget. I tillegg hadde innsigelsesmyndighetene flere råd og anbefalinger som er søkt fulgt opp i reviderte plandokumenter.

INNSIGELSER STATENS VEGVESEN:

- 1) Planbestemmelser om trafikkutredninger for områdene som omfattes av gjennomføringssonene Kirkegata/Skysstasjonen/Lurhaugen-Mesnadalen og Strandtorget for tiltak som kan gjennomføres uten krav om reguleringsplan.
- 2) Planbestemmelsenes pkt. 2.4.2, fordi definisjonen av store handelsformater er i strid med regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland.
- 3) Delområde K2, Bydel Nord, der det tillates handel i store formater så lenge definisjonen er i strid med regional plan.
- 4) Delområde K5 Strandtorget så lenge handel i store formater er definert i strid med regional plan og bestemmelsene om trafikkutredninger for tiltak som kan gjennomføres uten krav om reguleringsplan.

INNSIGELSER FYLKESMANNEN I OPPLAND:

- 1) Område K2, Bydel Nord, på grunn av konflikt med regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland (store handelsformater)
- 2) Område K5, Strandtorget, på grunn av konflikt med regional plan (store handelsformater)
- 3) Planbestemmelsenes pkt. 2.4.2, fordi definisjonen av store handelsformater er i strid med regional plan.
- 4) Mangelfulle bestemmelser om vassdrag, av hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap, allmenne interesser og vassdraget.

INNSIGELSER OPPLAND FYLKESKOMMUNE:

- 1) Bestemmelse 2.4.2 med inndeling av varehandel i store handelsformater med hjemmel i regional planbestemmelse.
- 2) Innsigelsen til store handelsformater gjelder alle deler av planen hvor dette er definert (K2 og K5).
- 3) Bestemmelse om vassdrag, § 1.18 fordi den ikke i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til vassdragene med tilhørende friluftstinteresser og allmenhetens tilgang.

INNSIGELSER OPPSUMMERT:

- 1) Arealformål og planbestemmelser som omhandler handel i store formater
- 2) Mangelfull bestemmelse om trafikkutredninger for områdene Kirkegata/Skysstasjonen/Lurhaugen-Mesnadalen og Strandtorget.

Arealbruksendringer/tiltak som ikke utløser krav til reguleringsplan vil ikke bli ivaretatt gjennom bestemmelsene

3) Mangelfull bestemmelse om vassdrag (jf. KPA). Fastsette byggegrense/byggeforsbudssone.

TIL INNSIGELSE 1: VAREHANDEL – STORE HANDELSFORMATER

Konseptet store handelsformater fastholdes.

På Strandtorget settes en øvre grense på totalhandelen lik 50 000 kvm BRA, fordelt slik;

- Detaljvarehandel økes fra 28 000 til 32 000 kvm BRA,
- Store handelsformater settes til 11 000 kvm BRA
- Areal- og transportkrevende handel til 7000 kvm BRA (lik dagens nivå for denne varegruppen).

I området K2 tillates store handelsformater begrenset til 15 000 kvm BRA. Dette betyr et potensial for ny handelsvirksomhet på 2500 kvm BRA.

Begrunnelse: Lillehammer kommune ønsker å møte utfordringene med lokalisering av varehandel med mer håndterbare og effektive styringsverktøy. Definerings av handel i store formater, hvor og i hvilken størrelsesorden dette kan tillates, er slike styringsparametere. Handel i store formater vil inneholde detaljvarehandel, men for øvrig ha en bred varesammensetning. Konseptenes vareinnhold med stadige endringer er vanskelig å kontrollere. Lokalisering og totalt handelsvolum er derimot mulig å ha styring på.

Handel i store formater begrenses til to definerte områder K2 og Strandtorget, og det settes en øvre grense i begge områder. Kjerneområdet for handel skal være i det indre sentrum. Det er derfor også innført en butikkseptersone innenfor sentrumsformålet. Kjøpesentre må etableres innenfor denne sonen.

Kommunen har gjennomført flere næring- og handelsanalyser som kunnskapsgrunnlag i denne tematikken kommunens vurderinger støtter seg på disse analysene.

TIL INNSIGELSE 2: TRAFIKKUTREDNINGER

Bestemmelsen for gjennomføringssonene sammen med bestemmelse om krav til reguleringsplan for større bygge- og anleggstiltak er tilstrekkelig og sikrer at de nødvendige trafikale konsekvenser belyses.

Begrunnelse: Planbestemmelse punkt 1.2 omhandler krav om reguleringsplan. Det kreves reguleringsplan for større bygge- og anleggstiltak og andre tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. I retningslinjer til planbestemmelse punkt 1.2 er det gitt en veiledende oppstilling av hvilke tiltak dette kan gjelde. Innsigelsen er søkt imøtekommet ved at denne oppstillingen er supplert med tiltak som fører til vesentlig økt trafikk. Det er krav til trafikkutredning knyttet til reguleringsplan i gjennomføringssonene. Bestemmelsene sikrer at arealbruksendringer og tiltak over en viss størrelse utløser krav til reguleringsplan, og dermed vil kravet om trafikkutredning for gjennomføringssonene H 820 # 1 og 2 slå inn.

Mindre arealbruksendringer og tiltak må kunne gjennomføres uten dispensasjonsbehandling. Dette er nødvendig for å gi eksisterende virksomheter mulighet for fleksibilitet og rask omstilling.

TIL INNSIGELSE 3: VASSDRAG

Det settes en generell byggeforbudssone mot vassdrag som gjelder for uregulerte områder og ved reguleringsendringer. Byggeforbudssonen settes til 100 meter langs Mjøsa og Lågen og 50 meter mot andre vassdrag.

Begrunnelse: Områdene som omfattes av Byplanen er i hovedsak regulert. Her vil byggegrenser mot vann og vassdrag defineres i reguleringsplan. Ved omregulering og for uregulerte områder fastsettes en generell byggeforbudssone. Sonen skal sikre allmennhetens tilgang, friluftsliv, hensyn til landskap og biologisk mangfold samt vassdragets økologiske funksjon. Bestemmelser og hensynssone knytta til flom er risiko- og faresikring, og vil ikke ha samme intensjon som denne byggeforbudssonen.

Andre innspill

Hovedpunkter fra innspill til 2. gangs høring/offentlig ettersyn ble tematisk oppsummert med Kommunedirektørens kommentarer og anbefalinger til oppfølging i eget dokument (vedlegg 8 til Byplanen; Høringsinnspill, datert 30.01.20).

6.8 Planendringer

Endringer i plankart, bestemmelser og retningslinjer

Hovedtrekkene i endringene som følge av høringsinnspill, innsigelser og politisk behandling er oppsummert i det følgende.

Endringer i rettskraftige plankart:

- Arealer avsatt med formål grønnstruktur er tatt ut og inngår i sentrumsformålet S1.
- Jernbaneformål og vegformål er tatt ut rundt skystasjonen og inngår i sentrumsformålet.
- Lagt til vern for to bygninger og utvida vernet for et kulturmiljø (#13) i illustrasjonskart til bestemmelsesområde; Bygningsvern og kulturmiljøer etter innspill fra regional kulturminnemyndighet.
- Hensynssone for kulturminner H 570 er justert etter innspill fra regional kulturminnemyndighet.
- Justert grønnstrukturen langs Hagebekken som vist i temakart nr. 6 Overordna grønnstruktur.
- Området Mosveen er avsatt til framtidig boligformål med retningslinjer som gir mulighet for boligtilpasset næringsvirksomhet og krav til grønnstruktur (avsatt ved høring til eksisterende boligbebyggelse).
- Tilbakeført del av området for Hammerseng Terrasse Borettslag til boligformål (avsatt til boligformål ved 1. gangs høring).
- Feilretting: Den delen av området K3 som ligger nærmest Lillehammervegen skal være K1.

Endringer i planbestemmelser:

- Tiltak som fører til vesentlig økt trafikk er tilføyet som vurderingskriterium for plankrav (bestemmelse 1.2).

- Krav til redegjørelse, begrunnelse og klimaregnskap for bærekraftige løsninger i bestemmelser 1.10.2 og 1.10.3: Redusert antall boenheter og størrelse på bygg når kravet slår inn.
- Innført generell byggeforbudssone langs vassdrag, jf. bestemmelse 1.18.
- Tilleggsbestemmelse til vann og avløp, bestemmelse 1.17: I områder avsatt til bebyggelse og anlegg tillates fremføring av vann- og avløpsledning. Konsekvenser for samfunn og miljø skal utredes.
- Område Mosveen er tatt inn som framtidig boligområde, jf. bestemmelse 2.1.6.1.
- Dagligvarehandel er definert i bestemmelse 2.4.2.
- Formålene i K2 og K3 er utvidet til å omfatte offentlig eller privat tjenesteyting i form av småskalavirksomheter og tilpasset utviklingen av området til en flerfunksjonell og urban bydel med attraktive bomiljøer. Etablering av skole og barnehage tillates, jf. bestemmelser 2.5.3 og 2.5.4.
- Ny bestemmelse for bruk og vern av sjø og vassdrag, for å sikre at vassdragskryssinger dimensjoneres slik at de ikke øker flomfare eller annen fare, bestemmelse 2.7.
- Krav til områdeprogram i stedet for områderegulering for gjennomføringssonene for transformasjon i Bydel Nord, jf. bestemmelse 4.20.4.
- Mindre utdypninger, presiseringer og oppdateringer i planbestemmelser.

Endringer i retningslinjer:

- Retningslinje tilknyttet handel i næringsområder slik at det ikke skal være tvil om at dette må behandles gjennom dispensasjon.
- Hensynssone grønnstruktur har fått flere tilleggspunkter i retningslinjer, jf. bestemmelse 4.11.
- Hensynssone kulturminner har fått tilleggspunkt i retningslinjer (innspill fra regional kulturminnemyndighet), jf. bestemmelse 4.16. Hensynssonen er lagt inn på plankartet.
- Del 8: Beskrivelse av kulturmiljøer er utdypet, bl.a. med flere objekter etter innspill fra regional kulturminnemyndighet.
- Mindre utdypninger, presiseringer og oppdateringer i retningslinjer.

Endringer i konsekvensutredning

Konsekvensutredningen er utdypet etter innspill fra 2. gangs høring. Innspillene gjelder områdene Mosveen, Stapesletta og Hammerseng Terrasse Borettslag.

Endringer i handlingsprogram

Handlingsprogrammet er revidert i tråd med de justeringer som er gjort i plandokumentene, og utdypet/presisert mht. igangsetting av enkelte oppfølgingstiltak.

Plantekniske justeringer

Det er foretatt redaksjonelle og plantekniske justeringer/feilrettinger i planbeskrivelse, bestemmelser og retningslinjer, plankart, illustrasjonskart og temakart.

6.9 Politisk behandling og mekling

Politisk behandling før mekling

Planutvalgets behandling i møte 06.02.20 sak 8/20:

VEDTAK:

1. Planutvalget slutter seg til plandokumentene datert 30.01.20, med de endringer som er gjort etter 2. gangs høring, med følgende endringer:

Planbeskrivelse

Punkt 4.2 Byen som handels- og næringsby

Side 37: K2 Bydel Nord – mellom Rosenlund og Lillehammervegen - Stryke andre avsnitt.

Side 38: K3 Bydel Nord – mellom Industrigata og Moavegen og langs Gudbrandsdalsvegen på oversiden – Stryke «..., offentlig eller privat tjenesteyting,..» og «Etablering av skole og barnehage tillates» i andre avsnitt.

Punkt 4.6 Bytrafikk og parkering

Nye veglenker - Side 68

Industrigata

Tillegg ny siste setning: «Forlengelse av Industrigata skal ikke krysse dyrka mark.»

Planbestemmelser og retningslinjer

Punkt 1.1 – krav om regulering

Tillegg

Ny 1.1.1.1 Ved regulering av større utbygginger skal det foreligge digitale 3D modeller av prosjektet.

Punkt 2.1.6 Bestemmelser for framtidig boligbebyggelse

Punkt 2.1.6.1

Område Mosveen (FB1)

3. kulepunkt, stryke «kontor/»

Punktet blir da: «Næringsformål med innadrettet virksomhet som lager i deler av bygningsmassen tillates dersom dette kan tilpasses boligformålet.»

Punkt 2.5 Kombinert bebyggelse og anlegg

Punkt 2.5.3 K2: Bydel Nord – området mellom Rosenlund og Lillehammervegen

Stryke «..., offentlig eller privat tjenesteyting,..»

Punkt 2.5.3.1 stryke «..., offentlig eller privat tjenesteyting,..»

Punkt 2.5.4 K3: Bydel Nord – området mellom Industrigata og Moavegen og langs Gudbrandsdalsvegen på oversiden

Stryke «..., offentlig eller privat tjenesteyting,..»

Punkt 2.5.4.1 styrke «..., offentlig eller privat tjenesteyting,..»

Punkt 4.16 Kulturminner

C H570_03 er Pilegrimsleden gjennom Lillehammer

Tillegg nytt underpunkt VI

«Bare i særskilte tilfeller kan det gis dispensasjon for byggegrense mot pilegrimsleden»

Handlingsprogrammet

Punktet byrommene tas ut og erstattes med følgende:

Kategori	Tema	Type og tiltak	Oppfølging/ Ansvar	Igangsetting
Byrommene (andre)	Oppfølging av Byromsanalysen 1. Bydelsene 2. Byrom i sentrum 3. Byromsnettverket	Utnytte Mesnaelva som viktig blå- grønnstruktur i byen	Oppfølging vedtas i egen sak	

Planutvalget slutter seg til alternativ 3 knyttet til Hammerseng terrasse.

2. Planutvalget slutter seg til de anbefalinger som er gitt til oppfølging av innsigelsene slik de framgår av saksframlegget. Disse blir styrende for meklingsutvalget.
3. Ordfører får fullmakt til å utpeke det politiske meklingsutvalget etter modell fra tidligere meklinger.
4. Kommunedirektøren legger fram innstilling til vedtak for Planutvalget og Kommunestyret etter gjennomført mekling.

Meklingsprosess og resultat

Innsigelser fra Statens vegvesen, Oppland fylkeskommune og Fylkesmannen i Innlandet til Kommunedelplan Lillehammer by – Byplanen 2020-2023 (2030) ble behandlet i meklingsmøte 17.02.20.

Mekling førte fram med endringer i plankart og bestemmelser for innsigelser knyttet til vassdrag.

Mekling førte ikke fram for innsigelser knyttet til:

- Definisjon og bruk av begrepet store handelsformater. Innsigelse ved Statens vegvesen, Innlandet fylkeskommune og Fylkesmannen i Innlandet.
- Krav til trafikkutredninger for alle tiltak i gjennomføringssone H820_01 og H820_02. Innsigelse ved Statens vegvesen.

6.10 Planendringer

Endringer i plankart, bestemmelser og retningslinjer

Endringene som følge av politisk behandling og vedtak før mekling og meklingsresultatet er innarbeidet i reviderte plandokumenter datert 12.03.20.

Retningslinjer for områdeprogram er utdypet med følgende tillegg: Programmet utformes i samarbeid med bl.a. statlige og regionale fagmyndigheter, grunneiere, relevante fagmiljøer og interessegrupper.

6.11 Sluttbehandling

Politisk behandling

Kommunestyrets behandling i møte 26.03.20 sak 21/20.

VEDTAK:

1. Kommunedelplan for Lillehammer by 2020 – 2023 (2030) - Byplanen med planbeskrivelse, bestemmelser og retningslinjer datert 12.03.20 og plankart datert 30.01.20 vedtas med rettsvirkning for de delene av planen som ikke berøres av innsigelser.
2. Unntatt fra rettsvirkning er:
 - a. de delene av planen som omhandler handel i store formater
 - b. alle tiltak i gjennomføringssonene Kirkegata/Skysstasjonen/Lurhaugen-Mesnadalen og Strandtorget uten at det er gjennomført trafikktredninger.
3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta endringer som følge av den politiske behandlingen samt oppdateringer, redaksjonelle endringer og feilrettinger i plandokumentene.
4. Kommunedelplan for Lillehammer by 2020 – 2023 (2030) – Byplanen med innsigelser oversendes departementet.
5. Kommunedirektøren gjør oppmerksom på følgende teknisk feil i plankartet for Byplanen: Området i Sannom, nord for kryssningssporet for jernbanen til tømmerterminalen, herunder gnr./bnr. 148/78, skal ha formålet K1 – eksisterende næring og areal- og transportkrevende handel (det er vist som offentlig eller privat tjenesteyting). Feilen vil bli rettet opp i plankartet etter vedtak i kommunestyret.
6. Hammerseng Terrasse Borettslag gnr/bnr 53/225
Kommunestyret slutter seg til kommunedirektørens alternativ 2, fremmet for planutvalget 6. februar 2020, med følgende endring: Det kreves endring av reguleringsplan, som skal sikre gjennomgående grøntstruktur og plassering av ny boligbebyggelse innenfor byggegrense mot Gamleveggen. Det vises til byplanens bestemmelser punkt 3.1.8 Områdetype: Blokkbebyggelse, for utforming av ny bebyggelse.

Vedtak i KMD

Kommunal- og moderniseringsdepartementets behandling av innsigelsene til Byplanen, brev av 10.03.21.

VEDTAK:

I medhold av plan- og bygningsloven § 11-16 andre ledd, godkjenner Kommunal- og moderniseringsdepartementet Lillehammer bystyre sitt vedtak av 26. mars 2020 av kommunedelplan for Lillehammer by – byplanen 2020 - 2023, med følgende endringer: Minst 11.000 m² av totalt 50.000 m² handelsareal på Strandtorget (K5) skal være forbeholdt areal- og transportkrevende handel.

Departementet ber om at kommunen endrer planen i tråd med vedtaket. For kunngjøring av planen gjelder plan- og bygningsloven § 11-15 andre ledd.

1. Nasjonale, regionale og lokale føringer

Følgende nasjonale føringer er lagt til grunn:

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (12.06.15)
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (26.09.14)
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (25.03.11)
- Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene (04.09.09)
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og unges interesser i planlegging (20.09.95)
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag 10.11.1994
- St.meld. nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv — Ein veg til høgare livskvalitet
- St.meld. nr. 23 (2001-2002) Bedre miljø i byer og tettsteder
- St.meld. nr. 26 (2006-2007) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand
- Meld. St. 9 (2011–2012) Landbruks- og matpolitikken — Velkommen til bords
- Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk
- Meld. St. 34 (2012–2013) Folkehelsemeldingen — God helse – felles ansvar
- Meld. St. 35 (2012–2013) Framtid med fotfeste— Kulturminnepolitikken
- Meld. St. 19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen — Mestring og muligheter
- Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold
- Meld. St. 18 (2016-2017) Berekraftige byar og sterke distrikt
- Meld. St. 33 (2016–2017) Nasjonal transportplan 2018–2029
- Nasjonal jordvernstrategi, St.prp. 127S (2014-2015)
- Prop. 1 S (2018 – 2019) Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)
- Bolig for velferd, nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020)
- Fortetting med kvalitet, veileder T-1267
- Planlegging av fritidsbebyggelse, T-1450
- Retningslinjer for behandling av støy i arealplanleggingen, T-1442
- Retningslinjer for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging, T-1520
- Overvann i byer og tettsteder, NOU 2015:16
- Rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling
- Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder, M100-2014
- Jordvernstrategien 2018/2019

Følgende regionale føringer er lagt til grunn:

- Regional planstrategi 2016-2020
- Regional plan for attraktive byer og tettsteder
- Regional vannforvaltningsplan for vannregion Glomma 2016-2021 og Tiltaksanalyse for vannområde Mjøsa
- Byregion-programmet- (ByR-programmet)
- Strandsoneplan Mjøsa
- «Det gode liv ved Mjøsa», med retningslinjer for planlegging i strandsona, datert 01.07.08.
- Regional næringsplan 2018-2028
- Kommunedelplan landbruk Lillehammer-regionen 2014-2025

- Mjøsysprosjektet – et samarbeid om felles areal- og transportplanlegging for området rundt Mjøsa.
- Regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap 2014–2017 - Risiko- og sårbarhetsanalyse for Oppland fylke
- Kulturarvstrategi for Oppland 2015–2020

Følgende lokale føringer er lagt til grunn:

- Kommuneplanens samfunnsdel 2014-2017
- Byutvikling 2044
- Kommunedelplan for miljø med hovedtema klima og energi 2016-2025
- Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse 2018-2021
- Hovedplan Vann og avløp 2014-2018
- Kommunedelplan 2006-2025 trafikk og transport
- Kommunedelplan for helse og omsorg 2018-2028, høringsutkast
- KDP Oppvekst 2018-2028, høringsutkast
- Mulighetsstudie Byutvikling Nord
- Mulighetsstudie Lilletorget-Strandtorget
- Kommunedelplan for E6 Vingrom-Ensby